

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK VE ÇEVRE TASARIMI ANABİLİM DALI
İÇ MİMARLIK VE ÇEVRE TASARIMI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

AİLE BELLEĞİ VE MEKANINA İLİŞKİN OTOETNOGRAĞİK BİR
ARAŞTIRMA: DEMRE KUMDAĞI'NDAKİ AİLE YAZLIĞINA
YOLCULUK

HAZIRLAYAN
EZĐİ SELİN KAYA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI
GÖZEN GÜNER AKTAŞ

ANKARA- 2025

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS / DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Tarih: 14/07/2025

Öğrencinin Adı, Soyadı: Ezgi Selin Kaya

Öğrencinin Numarası: 22210515

Anabilim Dalı: İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı

Programı: İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Tezli Yüksek Lisans

Danışmanın Unvanı/Adı, Soyadı: Prof. Dr. Gözen Güner Aktaş

Tez Başlığı: Aile Belleği ve Mekanına İlişkin Otoetnografik Bir Araştırma: Demre Kumdağı'ndaki Aile Yazlığına Yolculuk.

Yukarıda başlığı belirtilen Yüksek Lisans/Doktora tez çalışmamın; Giriş, Ana Bölümler ve Sonuç Bölümünden oluşan, toplam 82 sayfalık kısmına ilişkin, 11/06/2025 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 1'dir. Uygulanan filtrelemeler:

1. Kaynakça hariç
2. Alıntılar hariç
3. Beş (5) kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

“Başkent Üniversitesi Enstitüleri Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Usul ve Esaslarını” inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Öğrenci İmzası:

ONAY

Tarih: 14/ 07/ 2025

Öğrenci Danışmanı Unvan, Ad, Soyad, İmza:

Prof. Dr. Gözen Güner Aktaş

TEŞEKKÜR

Tez sürecim boyunca akademik birikimiyle olduğu kadar ilgisi ve samimiyetiyle de bana ilham veren değerli danışmanım Prof. Dr. Gözen Güner Aktaş'a en içten teşekkürlerimi sunarım. Yol göstericiliği ve her aşamadaki desteği bu çalışmanın gelişimini mümkün kılmıştır.

Tezimin içeriğini geliştirmeme yönelik yönlendirmeleri ve yapıcı eleştirileri için jüri üyem Dr. Pelin Nane'ye; değerli yorumlarıyla çalışmama katkı sağlayan jüri üyem Dr. Esin Fakıbbaba Dedeoğlu'na teşekkür ederim.

Bu çalışmanın temelini görüşmeye katılan Avcı Ailesi'nin üyelerinden edindiğim anılar, anlatılar ve deneyimler oluşturdu. Sürece değer katan tüm aile üyelerime ve bu süreçte bana maddi manevi destek olan babam Abdil Kaya, her koşulda yanımda olan annem Gülsün Avcı Kaya, canım kardeşim Öykü Lal Kaya'ya ve ihtiyaç duyduğum her an yanımda olan arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Ezgi Selin Kaya

Haziran 2025

ÖZET

KAYA, Ezgi Selin. Aile Belleği ve Mekanına İlişkin Otoetnografik Bir Araştırma: Demre Kumdağı'ndaki Aile Yazlığına Yolculuk, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Tezli Yüksek Lisans Programı, 2025.

Mekân, fiziksel yapısının yanı sıra bireylerin ve toplulukların hafızalarını, kimliklerini ve toplumsal ilişkilerini şekillendiren sosyal bir alandır. Topluluklar ve aileler, belleklerini mekân ile ilişkili bir biçimde şekillendirerek, geçmişlerini fiziksel ortamlarda yansıtmaya eğilimi göstermektedir. Bireysel ve ailevi düzeyde inşa edilen ortak anılar, mekânların kolektif bellek ve kimlik oluşum süreçlerinde merkezi bir yer edinmesine katkı sağlar.

Bu çalışma, Antalya'nın Demre ilçesine bağlı Kumdağı bölgesinde yer alan araştırmacının yazlık aile evi üzerinden, mekân, bellek, kimlik ve aidiyet kavramları arasındaki etkileşimi otoetnografik bir yaklaşımla incelemektedir. Araştırmanın kuramsal temeli "bellekteki o mekân" yaklaşımı çerçevesinde şekillendirilmiş; çözümlenmeli otoetnografi yöntemiyle yürütülen çalışmada, bireysel anlatılar, aile arşivleri (fotoğraf albümleri, günlükler), mekânsal gözlemler ve anket verileri aracılığıyla nitel veri toplanmıştır. Çalışmada, araştırmanın çıkış noktası olan "mekân" ve "bellek" kavramlarının kesişiminde yer alan "mekânsal bellek" kavramı merkezî bir kavramsal çerçeve olarak ele alınmaktadır. Bellek, bireyin kimlik inşasında temel bir etken olarak değerlendirilmekte; mekânsal belleğin aracılığıyla edinilen bu kimlik "mekânsal kimlik" olarak tanımlanmaktadır. Bu sürecin nihai çıktısı olarak, bireylerin hem kişisel hem de toplumsal düzeyde en temel ihtiyaçlarından biri olan "aidiyet" duygusuna ulaşılmaktadır. Bu bağlamda, aile yazlıkları ve yazlık aile evleri, bireyler ve aileler için yalnızca bir tatil ya da konaklama alanı olmanın ötesinde, kolektif bellek ve kimliğin inşasında işlevsel birer mekânsal unsur olarak öne çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Otoetnografi, Mekânsal Bellek, Mekânsal Kimlik, Aile belleği, Aidiyet

ABSTRACT

KAYA, Ezgi Selin. An Autoethnographic Research on Family Memory and Space: A Journey to The Family Summer House in Demre Kumdağı, Başkent University, Institute of Social Sciences, Interior Architecture and Environmental Design Master's Program with Thesis, 2025.

Space constitutes not only a physical construct but also a socially produced domain shaped by the memories, identities, and social relations of individuals and communities. Families and communities shape their memories within spatial environments, thereby transforming physical settings into repositories of memory. The recollections constructed at both individual and familial levels render specific spaces central to processes of collective memory and identity formation.

This study investigates the interrelations among space, memory, identity, and place attachment focused on the researcher's familial summer house in the Kumdağı region of Demre, Antalya. The theoretical framework is grounded in the "that place in memory" paradigm, and the study adopts analytical autoethnography as its methodology. Qualitative data were obtained through personal narratives, family archives (including photo albums and diaries), observations, and survey responses. The concept of spatial memory—positioned at the intersection of space and memory—lies at the center of the research. Memory is approached as a critical mechanism in the construction of individual identity, wherein identity is conceptualized as spatial identity. This process ultimately results in the development of place attachment, understood as a fundamental emotional attachment. The findings demonstrate that familial summer houses function as significant spatial agents in the construction of collective memory and identity, surpassing their conventional designation as sites of seasonal habitation. Therefore, this research contributes to broader discourses on spatial memory by illuminating how ordinary domestic spaces, by providing intergenerational interaction, contribute to the formation of a sense of belonging and spatial identity.

Keywords: Autoethnography, Spatial Memory, Spatial Identity, Family Memory, Belonging

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT	iii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vi
GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı	2
1.2. Araştırmanın Kapsamı.....	3
1.3. Araştırmanın Problemi	3
1.4. Araştırma Yöntemi.....	4
2. AİLE BELLEĞİNİ VE MEKÂNI KEŞFETMEK: OTOETNOGRAFIK BİR YOLCULUK.....	5
2.1. Otoetnografinin Tanımı ve Kuramsal Kökenleri	5
2.2. Bellek ve Mekân: Kuramsal Çerçeve.....	9
2.2.1. Mekansal bellek	11
2.2.1.1. Aile sistemleri kuramı.....	15
2.2.1.2. Mekânsal kimlik.....	19
2.2.2. Fiziksel alandan yaşanmış Yer'e: yere bağlılık kuramı çerçevesinde mekân ..	21
2.2.2.1. Aile kimliğini oluşturan bir mekân olarak ev	24
2.2.2.2. Eviçi emek ve mekânsal paylaşım	26
2.3. Tarihsel ve Güncel Dinamikleriyle Demre: Mekânsal Dokunun Toplumsal Yaşama Yansımalar.....	27
3. BİR BELLEK MEKÂNI OLARAK DEMRE KUMDAĞI'NDAKİ AİLE YAZLIĞI..	36
3.1. Metodolojik Yaklaşım ve Veri Toplama Yöntemleri.....	37

3.2. Aile Yaşamı ve Mekânsal Dağılım: Evin Hafızası.....	42
4. SONUÇ VE ÖNERİLER	68
KAYNAKLAR	75

EKLER

EK 1: Anket Form ve Yanıtları

EK 2: Etik Kurul Onayı

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 2.1. Otoetnografi kavramının görsel temsili.....	6
Şekil 2.2 Bellek ve mekânın kuramsal çerçevesini gösteren kolaj çalışması.....	10
Şekil 2.3. Myra, Demre	28
Şekil 2.4. Andriake-Çayağzı, Demre	29
Şekil 2.5. Kaleköy, Demre.....	29
Şekil 2.6. Soğuksu-Gökyazı, Demre.....	30
Şekil 2.7. Taşdibi Plajı, Demre	30
Şekil 2.8. Sülüklü Plajı, Demre	31
Şekil 2.9. Demre’de tarım: seracılık ve narenciye.....	32
Şekil 2.10. Demre Kapaklı köyünde eski aile evi.....	33
Şekil 2.11. Demre Kumdağı’ndaki müstakil evler	34
Şekil 2.12. Demre’deki gündelik emek pratikleri.....	34
Şekil 2.13. Aile yazlığında altın günü ve kutlamalar	35
Şekil 3.1. Tematik analiz için aşamaları gösteren diyagram	40
Şekil 3.2. Kelime bulutu için oluşturulmuş kolaj çalışması	41
Şekil 3.3. Birbiriyle bağlantılı kavramların aşamalı gösterimi.....	42
Şekil 3.4. Aile yazlığı ve saran begonviller.....	43
Şekil 3.5. Avlu ve etkileşimleri.....	45

Şekil 3.6. Yazlık evin bulunduğu site ve çevresi	47
Şekil 3.7. Giriş kat planı ve etkileşimleri	50
Şekil 3.8. Orta kat plan ve etkileşimleri	52
Şekil 3.9. Sosyalleşme ve uyuma alanı olarak kullanılan odanın etkileşimi.....	55
Şekil 3.10. Orta kat holün etkileşimleri	56
Şekil 3.11. Çatı katı eski hali.....	58
Şekil 3.12. Çatı katı dedemin köşesi.....	60
Şekil 3.13. Çatı katı planı ve etkileşimleri	61
Şekil 3.14. Anneannemin günlük yazma anı	65
Şekil 4.1. Araştırma bulgularının grafikte temsili	70
Şekil 4.2. Analiz bölümünün grafikte temsili.....	73

GİRİŞ

Mekân, fiziksel bir alan veya yerleşim üretimi olarak tanımlanabilir ve bu kavram, bir bina, oda, sokak, park, dağ veya deniz gibi coğrafi alanları kapsamaktadır. Mekân, yalnızca fiziksel bir alan olmanın ötesinde, bireylerin ve toplulukların yaşam deneyimlerini, etkileşimlerini ve toplumsal hafızalarını şekillendiren dinamik bir yapı olarak da ele alınmalıdır (Özdemir & Cengizoğlu, 2023). Mekânlar, zaman içinde bireylerin ve toplumların deneyimleriyle şekillenmektedir. Bu bağlamda hem somut hem de soyut öğeleri barındıran sosyal, tarihsel ve psikolojik anlamları içermektedir.

Mekân ve bellek arasındaki ilişki, mekânın bireysel ve kolektif hatıraların birikimine katkı sağlayan bir unsur olarak görülmesine dayanmaktadır. Mekân çalışmaları literatüründe bellek kavramına odaklanan iki temel yaklaşım mevcuttur. Birinci yaklaşım, "**o mekâna ait bellek**" kavramını ele alarak, mekânın taşıdığı tarihsel, kültürel ve politik anlamların analizini yapmaktadır. Bu yaklaşım, belirli mekânlarda yaşanan olayların tarihsel dokusunu, mekâna atfedilen anlamları ve kolektif belleği çözümlenmeye odaklanır (Nane, 2018). İkinci yaklaşım ise, "**bellekteki o mekân**" kavramına odaklanarak, bireylerin mekâna dair hatıraları ve algıları üzerinden bir değerlendirme yapmaktadır. Bu perspektif, bireylerin ve toplulukların mekâna ilişkin öznel deneyimlerini, anılarının aktarım biçimlerini ve bellek oluşturma süreçlerini incelemektedir.

Kolektif bellek, bir grubun ortak geçmişine dair paylaşılan anıları, deneyimleri ve sembolleri içerir. Assmann'a (2015) göre, kolektif bellek, belirli bir grubun kimliğini ve değerlerini yansıtan sembolik alanlar yaratmak suretiyle aidiyet duygusunu güçlendiren bir yapıya sahiptir. Topluluklar ve aileler, belleklerini mekân ile ilişkili bir biçimde şekillendirerek, geçmişlerini fiziksel ortamlarda yansıtmaya eğilimi göstermektedir. Aile belleği ise, bireylerin ve aile bireyleri arasındaki ilişkilerin inşa edilmesi ve korunmasında önemli bir rol oynamaktadır (Assmann, 2015). Bellek ve mekân arasındaki etkileşim, bireylerin kimlik oluşturma sürecinde önemli bir belirleyici olarak öne çıkmaktadır.

Bu tezde ikinci yaklaşım olan “**bellekteki o mekân**” kavramına odaklanılmaktadır. Bu yaklaşıma örnek olarak seçilen yöntem ise otoetnografidir. Otoetnografi, kişisel deneyimler ile daha geniş toplumsal ve kültürel bağlamlar arasındaki ilişkileri inceleyen bir nitel araştırma yöntemidir (Tutar & Erdem, 2020). Bu yöntem, bireyin öznel deneyimlerini bilimsel analiz ile birleştirerek, sosyal ve mekânsal dinamiklerin derinlemesine incelenmesine olanak tanımaktadır. Fiziksel mekânlar, bireylerin ve toplulukların hafızalarının bir parçası olarak, yaşanan anıları hatırlama ve anlamlandırma aracı haline gelmektedir. Bu bağlamda otoetnografik araştırmalar, bireysel anlatılar aracılığıyla aile belleğini yeniden inşa etme sürecini anlamayı mümkün kılarken, aynı zamanda bireyin yaşadığı mekâna ilişkin anlatılarının bellek ve kimlik oluşturma sürecindeki rolünü detaylı bir şekilde ele almayı da sağlamaktadır (Karakuş, 2019).

Bu çalışmanın mekânı, Antalya'nın Demre ilçesi sınırlarında yer alan Kumdağı'ndaki yazlık aile evidir. Ev ve dolayısıyla aile evleri, yalnızca fiziksel barınma alanları değil, aynı zamanda bireysel ve kolektif hatıraların şekillendiği, kimliğin inşa edildiği ve korunarak aktarıldığı sosyal mekânlardır (Sönmez & Yılmaz, 2020). Araştırma, yazlık aile evlerinin kolektif hafıza ve aile belleği inşasındaki rolüne odaklanarak, bireylerin mekânla kurdukları ilişkileri ve bu bağlamda şekillenen aile dinamiklerini analiz etmektedir. Bu doğrultuda, bireysel anlatılar, fotoğraf albümleri ve günlük gibi yazılı bireysel kaynaklar üzerinden bellek-mekân ilişkisi değerlendirilecektir. Bu bağlamda araştırma, aile belleğinin oluşumunda mekânın oynadığı rolü belirleyerek, mekân-bellek ilişkisi üzerine bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Antalya ili Demre ilçesi sınırlarında yer alan Kumdağı'ndaki yazlık aile evinin, aile belleği ve mekânsal dinamikler çerçevesinde otoetnografik bir analizini gerçekleştirmektir. Çalışma, bireylerin çekirdek aile yapısından kolektif yaşama geçiş süreçlerini ve “**o mekân**” kavramının bellek oluşumundaki rolünü incelemektedir.

Aile yazlıklarının birey ve aile üzerindeki, “mekân ve bellek” ilişkisi üzerinden, kolektif bellek, mekânsal aidiyet ve mekânsal kimlik arasındaki ilişki analiz edilecektir. Araştırma,

mekânın yalnızca fiziksel bir yapı değil, aynı zamanda bireyler ve aileler için duygusal ve kültürel bir bağ taşıyan dinamik bir unsur olduğunu vurgulamayı amaçlamaktadır.

1.2. Araştırmanın Kapsamı

Bu araştırmanın kapsamı, Antalya ili Demre ilçesi sınırlarında bulunan araştırmacının anne tarafından öz ailesinin Kumdağı'ndaki aile yazlığını, aile arşivlerini ve Avcı ailesinin bireylerini kapsamaktadır. Çalışma, belleğe ilişkin mekânsal çalışmalarda kullanılan çeşitli bakış açıları ve metodolojilerin incelenmesini içermektedir. Bu bağlamda, mekân ve bellek ilişkisi temel alınarak, mekânsal bellek ile buna bağlı olarak gelişen mekânsal kimlik ve aidiyet kavramlarının kuramsal temelleri değerlendirilecek ve mekânın bireyler ile aile üzerindeki etkisi analiz edilecektir.

1.3. Araştırmanın Problemi

Mekân ve bellek oluşum kuramlarına göre, anılarımızın olduğu yerler bizler için sadece fiziksel yapılar değildir. Bireysel ve ailevi düzeyde inşa edilen ortak anılar, mekânların kolektif bellek ve kimlik oluşum süreçlerinde merkezi bir yer edinmesine katkı sağlar. Bu bağlamda, aile yazlıkları ve yazlık aile evleri, bireyler ve aileler için yalnızca bir tatil ya da konaklama alanı olmanın ötesinde, kolektif bellek ve kimliğin inşasında işlevsel birer mekânsal unsur olarak öne çıkmaktadır. Ancak, bu tür mekânların aile içi ilişkiler, bireysel ve kolektif kimlik oluşumu üzerindeki etkileri, kamusal olmamaları küçük bir topluluğu içermeleri sebebiyle akademik çalışmalarda yeterince incelenmemiştir. Yazlık evlerde deneyimlenen yaşantıların, bireylerin mekânsal aidiyet duygusunu nasıl şekillendirdiği ve bu mekânların aile belleği içerisindeki yeri üzerine literatürde sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır.

Otoetnografik yöntemle incelenen bu nitel çalışma, kolektif yaşamın en küçük birimlerinden biri olan aile yazlıklarının, mekân ve bellek ilişkisi üzerinden bir perspektif sunmayı hedeflemektedir.

1.4. Araştırma Yöntemi

Bu araştırma, otoetnografik bir yöntem kullanarak yazlık aile evlerinin bireyler ve aileler üzerindeki etkisini incelemektedir. Nitel araştırma yöntemi çerçevesinde yürütölen çalışma, bireylerin yazlık evlerle olan ilişkisini, bu mekânların kolektif bellek ve kimlik inşa süreçlerindeki rolünü analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Çözömlmeli otoetnografi yöntemi kullanılan bu çalışmanın veri toplama süreci; bireysel anlatılar, aile arşivleri (günlük ve fotoğraf albümü), araştırmacının mekânsal gözlemleri, katılımcılarla yapılan anket görüşmelerinden oluşmaktadır.

2. AİLE BELLEĞİNİ VE MEKÂNI KEŞFETMEK: OTOETNOGRAFİK BİR YOLCULUK

Bu çalışmada aile belleği, mekân ve kimlik arasındaki etkileşimi anlamlandırmak amacıyla hem bireysel anlatılara hem de kültürel bağlamlara odaklanan **otoetnografik** yöntem benimsenmiştir. Otoetnografi, yalnızca kişisel deneyimlerin aktarımıyla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda belleğin oluşum süreçleri ile mekânsal ilişkilerin toplumsal dinamikler üzerinden kavranmasını mümkün kılmaktadır. Bu doğrultuda, çalışmanın temelini oluşturan otoetnografik yaklaşım kuramsal temelleriyle birlikte ele alınacaktır.

2.1. Otoetnografinin Tanımı ve Kuramsal Kökenleri

Etnografi terimi köken itibarıyla Yunanca *ethno* (insan veya kültür) ve *graphy* (yazma veya betimleme) kelimelerinden türemiş olup, insan ve kültür üzerine yazma veya betimleme anlamına gelmektedir (Yavuz & Aksoy, 2020). Etnografi, kültürlerin, toplulukların ve bireylerin yaşamlarının belirli kesitlerini inceleyen, bunları betimleyen ve yazıya aktaran bir metodoloji ve uygulama bütünüdür. Bu bağlamda, estetik, felsefi, edebi, kişisel ve tarihsel içerik barındıran bir anlatım biçimi olarak, kültürel pratiklerin ve sosyal yapıların anlaşılmasına katkı sağlamaktadır. Etnograflar, çoğunlukla bir grup insanın kültürünü ve bu gruba ait olmanın ne anlama geldiğini gözlem yoluyla anlamaya çalışmakta; bu amaçla, saha gözlemleri, mülakatlar, belgelerin analizi ve katılımcı gözlem gibi sistematik veri toplama yöntemlerinden yararlanmaktadır (Hammersley & Atkinson, 2007).

Otobiyografi, bireyin kendi yaşam öyküsünü retrospektif biçimde ve birinci elden anlattığı, anlatıcı ve öznenin örtüştüğü bir anlatı türüdür (Lejeune, 1999). Bu yapı, bireyin kendi benliği etrafında geliştirdiği kişisel bir söylemi içerir ve kişiliğin tarihsel gelişimini yansıtır. Otobiyografik anlatılar, öznenin yalnızca yaşadıklarını değil, aynı zamanda bu yaşantıların anlamını kavrayarak ifade etmesini gerektirir; bu bağlamda, otobiyografi kendilik ve benlik kavramlarıyla sıkı bir ilişki içindedir ve bireyin anlatı oluşturabilmesi için kendi varlığının bilincinde olmasını zorunlu kılar (Özyer, 1993; Öğretir, 2015).

bağlamlarla ilişkilendirerek anlamlandırmasına imkân tanıyan bu yaklaşım, aynı zamanda nitel araştırma alanında özgün bir bilgi üretim yolu sunmaktadır (Chang, 2008).

Otoetnografinin temel amacı, bireysel anlatıları yalnızca betimlemekle sınırlı kalmayıp, bu anlatıların okuyucuda empati uyandırmasını ve farklı kültürel deneyimlerin anlaşılmasına aracılık etmesini sağlamaktır (Ellis, 2004). Bu sayede araştırmacının kendi yaşam deneyimlerini içinde bulunduğu kültürel bağlamla ilişkili olarak analiz etmesine olanak tanır; bu öz düşünümsel yapısı sayesinde, kültürel ötekinin kendi sesini duyurabileceği çoğul bir anlatı alanı sunması bakımından önemlidir (Yavuz, 2019).

Otoetnografik verilerin toplanmasında içsel ve dışsal veri kaynaklarına ihtiyaç duyulmaktadır (Chang, 2008). İçsel veriler araştırmacının kişisel gözlemleri, duygusal tepkileri ve içsel değerlendirmelerinden oluşurken; dışsal veriler görüşmeler, tarihi belgeler, resmi raporlar, günlükler, yazılı ve görsel medya içeriklerinden elde edilen bulgulardan meydana gelmektedir. Görüşmeler, otoetnografinin etnografik kökleri nedeniyle en temel dış veri toplama yöntemlerinden biri olarak kabul edilmektedir (Denzin & Lincoln, 2000). Buna ek olarak, otoetnografik araştırmalarda kullanılan yaratıcı yazım teknikleri ve anlatısal formlar, okuyucunun çalışmaya daha derin bir şekilde bağlanmasını ve kültürel bağlamı daha iyi kavramasına yardımcı olmaktadır.

Otoetnografi türleri arasında *çözümlemeli otoetnografi* ve *çağrışımçı otoetnografi* olmak üzere iki temel kategori belirlenmiştir (Anderson, 2006). Çözümlemeli yani analitik otoetnografi, araştırmacının kendi deneyimlerini nesnel ve eleştirel bir perspektiften değerlendirdiği, kendini araştırdığı topluluğun tam bir üyesi olarak konumlandığı sistematik analiz içeren bir yaklaşımdır. Bu tür otoetnografi, teorik çerçeve içinde ele alınarak, araştırmacının topluluk içindeki rolü, deneyimleri ve gözlemleri bilimsel bir analizle ilişkilendirilmektedir (Leonard, 2019).

Anderson'ın (2006), tanımladığı beş özellik: araştırmacının incelenen grubunun tam üyesi olması, analitik yansıtıcılık, araştırmacının anlatıda görünür olması, katılımcılarla diyalog ve kuramsal analize bağlılığı içerir. Bu yaklaşım, kişisel deneyimi veri olarak kullanırken, elde

edilen bulguları daha geniş sosyolojik veya kültürel kuramlarla bağlantılandırmayı hedefler. Çözümlemeli otoetnografi özellikle sosyoloji ve organizasyon çalışmaları gibi alanlarda teorik içgörü üretmek amacıyla kullanılır. Bu yaklaşımda araştırmacı, kişisel deneyimlerini sistematik biçimde analiz eder ve kuramsal çerçevelerle ilişkilendirir. Anderson (2006), çözümlemeli otoetnografiyi araştırmacının kendi konumunu açık biçimde ortaya koyduğu, kuramsal açıklık taşıyan ve yapılandırılmış bir çözümleme süreci olarak tanımlar. Bu yöntem, bireysel anlatının ötesinde, sosyal yapılarla ilişkili kavramsal bir analiz üretmeyi hedefler.

Çağrışımçı yani anımsatıcı otoetnografi ise, bireysel anlatıların duygusal, dramatik veya edebi bir biçimde sunulmasına odaklanmaktadır. Ellis ve Bochner (2011), çağrışımçı otoetnografiyi, okuyucuda empati uyandırmayı ve anlatının duygusal etkisini artırmayı amaçlayan bir yöntem olarak tanımlar. Bu yaklaşımda, yazarın deneyimleri hikâye anlatıcılığı, metaforlar, diyaloglar ve sanatsal öğelerle desteklenerek okuyucuya sunulur. Araştırmacı, deneyimlerini “hissettirerek” aktarır; anlatılar genellikle aile, hastalık, travma ve kimlik gibi temalara odaklanır ve okuyucuyu duygusal bir yolculuğa çıkarır. Böylece, yalnızca bilimsel analizlere değil, bireysel hikâyelerin paylaşımı ve deneyimlerin derinlemesine anlaşılmasına da olanak tanınır.

Otoetnografi, bireylerin kişisel hafızaları aracılığıyla geçmişi nasıl hatırladıklarını ve bu hatırlama biçimlerinin kültürel anlatılarla nasıl kesiştiğini incelemek açısından kültürel çalışmalar ve bellek araştırmaları alanında da etkili bir yöntemdir. Bu alanda yapılan otoetnografik çalışmalar, genellikle aile belleği, göç, toplumsal travmalar, mekânsal aidiyet ve kuşaklar arası aktarım gibi temalar üzerinde yoğunlaşmaktadır. Örneğin, Kuhn’un *Family Secrets: Acts of Memory and Imagination* (1995) adlı eseri, kültürel bellek çalışmalarında otoetnografinin öncülüğünü yapar. Kuhn, çocukluğuna dair aile fotoğraflarını analiz ederek, sıradan imgelerin ardında yatan bastırılmış aile hikâyelerini açığa çıkarır. Bu anlatı, bireysel anıların kültürel anlamlarla nasıl örüldüğünü ve görsel belleğin kimlik inşasındaki işlevini ortaya koyar. Görsel anlatılarla yazılı anlatıyı birleştiren bu çalışma, çağrışımçı otoetnografinin etkileyici bir örneğidir. Benzer şekilde, *Zamanın İzinde Kenti Deneyimlemek* başlıklı çalışma, kent mekânı ile bireysel bellek arasındaki ilişkiyi otoetnografik bir yaklaşımla ele alır. Yazarlar, yaşadıkları kentlerdeki dönüşümün kişisel hafıza üzerindeki etkilerini sorgularken, mekânın

kollektif bellekle nasıl örüldüğünü duygusal ve kültürel boyutlarıyla ortaya koyarken; neoliberal dönüşümün kent belleği üzerindeki etkilerini kişisel anlatılar yoluyla görünür kılan, çağrışımçı yöntemin mekân-bellek ilişkisini irdeleyen örnek çalışmalardan biri olarak öne çıkmaktadır (Ceyhan vd., 2017). Bu örnekler, otoetnografinin yalnızca öznel deneyimlerin aktarımına değil, aynı zamanda bu deneyimlerin toplumsal yapılar, kültürel kodlar ve mekânsal aidiyet ile nasıl iç içe geçtiğini anlamaya yönelik güçlü bir çözümleme aracı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, aile yazlığı üzerinden yürütülen bu çalışma da bireysel anlatılar aracılığıyla mekânın bellek ve kimlik inşasındaki rolünü çözümlemeyi ve aile belleğinin kuşaklar arası aktarım süreçlerini görünür kılmayı amaçlamaktadır.

Özellikle aile tarihini anlamada etkili bir araç olan otoetnografi, bireylerin geçmişle kurduğu ilişkilerin mekânsal bağlamlar üzerinden nasıl biçimlendiğini ortaya koyarak, kimlik inşasına dair derinlemesine bir bakış sunar. Bu bağlamda, bireylerin yaşadıkları mekânlara dair deneyimlerini aktarmaları, geçmişin bugüne taşınma biçimlerini ve mekânın aile belleği ile kimlik üzerindeki dönüştürücü etkilerini anlamaya katkı sağlar.

2.2. Bellek ve Mekân: Kuramsal Çerçeve

Otoetnografik araştırmaların temelinde yer alan bellek kavramı, bireyin yaşantılarını anlamlandırmasına ve bu deneyimlerin anlatı yoluyla bilimsel bağlamda yeniden inşa edilmesine olanak tanır. Bu bağlamda bellek yalnızca geçmişin bireysel bir yansıması değil, aynı zamanda toplumsal, kültürel ve mekânsal süreçlerle iç içe geçmiş çok katmanlı bir yapıdır.

Otoetnografi yönteminde mekân, yalnızca fiziksel bir arka plan değil; bireyin deneyimlerinin şekillendiği, hatıraların yerleştiği ve kimliğin inşa edildiği aktif bir unsur olarak ele alınmaktadır. Bu nedenle, "mekânsal bellek" kavramı, otoetnografik çözümlemelerde merkezi bir rol üstlenmektedir. Mekânsal bellek, bireylerin içinde yaşadıkları ve etkileşimde buldukları çevresel mekânlarla geliştirdikleri duygusal ve bilişsel bağları ifade eder (Lefebvre, 1991). Bellek ve mekân arasındaki bu ilişki, bireysel kimliğin oluşumunda olduğu kadar kollektif kimlik ve aidiyet duygularının inşasında da belirleyici bir işlev görmektedir. Halbwachs'ın (1992) kollektif bellek kuramına göre bireysel hafıza, sosyal çerçeveler içinde şekillenir; bireyler, anılarını yaşadıkları toplumun belirlediği bağlamlara göre inşa eder. Bu

bağlamda bellek ve mekân arasındaki karşılıklı ilişki hem bireysel kimliğin oluşum sürecinde hem de toplumsal hafızanın şekillenmesinde önemli bir rol üstlenmektedir.

Mekânın, yalnızca fiziksel bir çevre değil, aynı zamanda kültürel anlamlarla yüklü bir hafıza taşıyıcısı olarak işlev gördüğü, çeşitli kuramsal yaklaşımlarla açıklanmaktadır (şekil 2.2). Bu teorik yaklaşımlar, bireylerin yaşadıkları yerlerle kurdukları duygusal ve simgesel ilişkilerin nasıl şekillendiğini, mekânın aidiyet ve kimlik üzerindeki etkilerini anlamaya yönelik önemli bir çerçeve sunar.

Şekil 1.2. Bellek ve mekânın kuramsal çerçevesini gösteren kolaj çalışması

Kaynak: Ezgi Selin Kaya, 2025

Bollnow (1961), bireylerin zamanın akışında savrulmaması için sabit ve güvenli bir yerleşim mekânına ihtiyaç duyduğunu ileri sürerken; Moore (2000), mekânların sosyal ve geleneksel izler taşıyan, bireylerle dinamik bir etkileşim içinde olan yapılar olduğunu belirtmektedir. Pierre Nora (2006), *lieux de mémoire* (hafıza mekânları) kavramıyla, mekânların sadece temsili yapılar değil, aynı zamanda toplulukların geçmişleriyle bağ kurmalarını sağlayan sembolik alanlar olduğunu ifade etmektedir. Benzer biçimde, Ruskin (2016), mimari yapıları bireysel ve kolektif hafızanın taşıyıcısı olarak değerlendirerek, mekânın geçmişin yeniden kurgulanmasındaki rolünü vurgulamaktadır. Bu kuramsal çerçeve doğrultusunda, mekân ve bellek ilişkisi iki ayrı alt başlık altında ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

2.2.1.Mekansal bellek

Bellek, bireylerin geçmiş yaşantılarını zihinsel olarak muhafaza etme, yeniden yapılandırma ve bu yaşantılara anlam yükleme sürecidir. Psikoloji literatüründe bellek, öğrenilmiş bilgilerin depolanması, hatırlanması ve gerektiğinde yeniden çağrılması kapasitesi olarak tanımlanırken (Squire, 1987), sosyoloji alanında daha çok birey ile toplum arasındaki etkileşim bağlamında, kültürel ve toplumsal çerçevelerde biçimlenen bir yapı olarak ele alınmaktadır (Olick & Robbins, 1998). Bellek yalnızca bireysel bir zihinsel süreç değil, aynı zamanda tarihsel, toplumsal ve kültürel normlarla şekillenen kolektif bir olgudur.

Halbwachs (1992), bireysel hafızanın toplum içinde inşa edildiğini ve bireylerin anılarını belirli sosyal çerçeveler doğrultusunda şekillendirdiğini ileri sürerek kolektif bellek kavramını geliştirmiş; bu bağlamda, “İnsanların belleklerini edindikleri yer normal olarak toplumun içidir. Yine toplumla beraber hatırlar, anlar ve hatırladıklarını nereye konumlayacaklarına karar verirler” diyerek belleğin toplumsal doğasına dikkat çekmiştir. Kolektif bellek, yalnızca bireysel hatıraların toplamı değil; aynı zamanda resmi anmalar, toplumsal semboller ve ortak kimlikleri kuran, tam olarak somutlaştırılmayan kültürel nitelikleri kapsayan bir kavram olarak kullanılmaktadır. Olick’e (2014) göre kolektif bellek, hayalî anılardan kişisel tanıklıklara, sözlü tarihten gelenek ve mitlere, anlatı üsluplarından dile, sanata, popüler kültüre ve insan eliyle inşa edilmiş çevreye kadar geniş bir yelpazede varlık göstermektedir. Yani, kolektif bellek bir grubun üyeleri tarafından paylaşılan hatıraların toplamını ifade eder; bu bağlamda, toplumsal çerçevelerin bireysel hafızayı biçimlendirdiği açıktır, ancak nihayetinde hatırlama eylemi bireyin zihninde gerçekleşir.

Halbwachs (1992), bireylerin hatırlama süreçlerinin, içinde buldukları toplumsal grupların belirlediği bağlamlardan bağımsız olarak tutarlı ve süreklilik arz eden bir şekilde gerçekleşemeyeceğini ileri sürer. Ona göre, bireysel hafıza hiçbir zaman tamamen özerk değildir; aksine, toplumsal çerçeveler tarafından biçimlendirilir. Bu görüşünü desteklemek için sıklıkla çocukluk anıları örneğini kullanır: Hatırladıklarımızın gerçekten bireysel yaşantılarımıza mı yoksa ailemizden edindiğimiz ipuçları ve telkinlere mi dayandığımızı ayırt etmek çoğu zaman mümkün değildir. Bu bağlamda hatırlama süreci, deneyimin aslına uygun bir biçimde yeniden ortaya çıkması ya da doğrudan yeniden üretilmesi değil, geçmişten

devşirilen ve en başından kurgulanan bir anlamlandırma süreci olarak işler. Nitekim bireyler bir olayı tüm boyutlarıyla algılamaz, algıladıkları her yönü belleğe kaydetmez ve kaydettiklerinin tamamını da hatırlayamaz. Bu durumu destekleyen Schachter (1996), hatırlamanın bellekte saklı bir görüntünün eksiksiz biçimde geri çağırılması değil, mevcut çevresel koşullar ile geçmişte depolanmış kalıpların nöral ağlar aracılığıyla birleştirilmesiyle oluşan yeni bir bütün olduğunu ifade eder. Dolayısıyla bireysel bellek, toplumsal bağlamdan bağımsız düşünülemez; nasıl ki toplumsal deneyim olmadan bireysel bellek gelişemezse, bireylerin toplumsal yaşama katılımı olmadan da kolektif belleğin oluşması mümkün değildir.

Bellek çalışmaları, bireysel zihinsel süreçlerin ötesinde, kültürel yapılarla ve toplumsal ilişkilerle iç içe geçmiş çok katmanlı bir alan sunar. Assmann (1995; 2008), belleği bireysel ve kültürel olmak üzere iki düzlemde ele alırken, bireysel belleğin kısa süreli ve yaşantıya dayalı olduğunu, buna karşılık kültürel belleğin ritüeller, kurumlar ve nesnelere aracılığıyla kuşaklar boyunca aktarılabilen ve toplumsal hafızanın kalıcı formlar yoluyla yapılandığı bir alan olduğunu vurgular. Bu ayrım, bireysel anlatıların yalnızca kişisel deneyimlere değil, aynı zamanda kolektif yapılar tarafından biçimlendirilen kültürel belleğe de dayandığını göstermesi bakımından önem taşır.

Halbwachs (1992), öncü çalışmalarında ailenin grup belleğinin oluşumunda temel bir birim olduğunu vurgulamış olsa da ailenin hem grup belleği hem de ulusal bellek açısından taşıdığı önem, ancak yakın dönemde kapsamlı bir araştırma odağı haline gelmiştir. Lambek'in (1996) belleğe ilişkin etik yaklaşımı, aile belleğini yalnızca tarihsel bir miras değil, aynı zamanda geçmişle sorumlu bir ilişki kurma pratiği olarak ele almayı mümkün kılar. Aile belleği bu bağlamda, bireysel hafızanın aile içinde anlatılar, objeler ve ritüeller aracılığıyla kültürel belleğe dönüştüğü bir arayüz işlevi görür. Bellek yalnızca geçmişin hatırlanması değil, aynı zamanda bireyin kimliğini kurma, aidiyet geliştirme ve toplumsal anlam üretme süreçlerinin de temel bileşenidir.

Ricoeur (2004), belleği "geçmişin çağırılması" olarak tanımlarken, bu çağırının her zaman şimdiki zamanın ihtiyaçlarına ve anlatılarına göre biçimlendiğini vurgular. İlk bakışta oldukça kişisel bir olgu gibi görünen aile belleği, aslında bireyin kimlik inşasında belirleyici bir işleve

sahiptir; çünkü birey, belleği ebeveynlerinden ve diğer aile üyelerinden miras alırken, bu miras aracılığıyla kim olduğu ve nereden geldiğine dair bir aidiyet duygusu da geliştirir (Barclay & Koefoed, 2021). Bu bağlamda, aile içinde yürütülen bellek çalışmaları, kişisel kimliğin oluşumu, müzakere edilmesi, anlaşılması ve yeniden yapılandırılması süreçlerinde merkezi bir rol üstlenir. Bu belleksel aktarım süreci yalnızca anıların bireyler arası aktarımı değil; aynı zamanda kültürel normlar, değerler ve ulusal anlatılarla şekillenen bir süreçtir.

Aile belleği ile ulusal bellek arasındaki etkileşimi ele almakta olan çalışmalar; aile belleğinin yalnızca özel yaşantıların taşıyıcısı değil, aynı zamanda ulusal belleğin yeniden üretildiği bir alan olduğunu ortaya koymaktadır (Barclay & Thomson, 2021; Barclay & Koefoed, 2021). Aile içinde yapılan anma pratikleri, atalarla kurulan duygusal bağlar ve maddi kültürel öğeler (örneğin mektuplar, fotoğraflar) ulusal tarih anlatılarını pekiştirebildiği gibi, bu anlatılara karşı alternatif bellek biçimleri de geliştirebilmektedir. Bu doğrultuda, bellek sabit bir geçmiş temsilinden ziyade, bireyler ve gruplar arasında sürekli olarak müzakere edilen, dönüştürülen ve anlam kazandırılan bir olgudur.

Bu konuda, iletişim antropolojisi uzmanı Lardellier (2005), aile yemeğini “evin gerçek merkezi, ailenin kalbi ve aile hafızasının yazıldığı, yenilendiği ve sürdürüldüğü yer” olarak tanımlamaktadır. Aile hafızası ve bireylerin çocukluk ya da sonraki aile hayatına dair anıları üzerine çalışan sosyolog Muxel (2008), insanların en çok hatırladığı şeylerin aile yemekleri olduğunu belirtmektedir. Benzer bir görüş, çağdaş Amerikalı tarihçiler ve antropologlar, Gillis, Shore ve Kauko’nun çalışmalarında da yer almaktadır; onlara göre, aile yemekleri, ortak hafızayı ve aile anlatısını inşa etmenin önemli yollarından biridir. Aile ritüelleri, özellikle aile yemekleri ve özel gün yemekleri, ailelerin ortak hafıza ve anlatı çerçevelerini aktif olarak oluşturdukları önemli yöntemlerdir (Shore vd., 2003). Hem aile yemek kitapları hem de tarif defterleri, yazarlarının öznel anılarını içinde barındırır ve bunları nesnelleştirir. Bu nesnelere oluşturmak ve paylaşmak, bireysel anıları aile üyeleri için kalıcı hafıza noktalarına dönüştürür. Aynı zamanda, bu nesnelere yaratımı, aile hafızası tarafından şekillendirilir. Bu tür hafıza defterlerini veya tarif defterlerini hazırlayan kişiler, onlara belirli bir anlam atfeder ve bu anlam, içinde yaşadıkları sosyal ve ailevi bağlam temelinde inşa edilir; dolayısıyla bireysel hafıza, aile hafızası tarafından biçimlendirilir (Sava, 2021). Ancak Halbwachs’a göre, aile hafızası sabit

değildir; yalnızca farklı bireylerin kişisel deneyimleriyle değil, aynı zamanda her bireyin yaşam döngüsü içindeki yolu doğrultusunda yeniden şekillenir. Böylece, bu defterlerde yer alan aile anıları değişmez değildir; nesilden nesile aktarıldıkça, aile üyeleri tarafından yeniden yorumlanır ve dönüştürülür. Yani, aile hafızasının dinamik bir yapıya sahip olduğu vurgulanmaktadır. Bu yönüyle bellek hem kişisel kimliğin hem de kolektif aidiyetin yeniden üretildiği bir toplumsal pratik olarak değerlendirilmelidir.

Otoetnografik araştırmalar açısından bakıldığında, bellek yalnızca kişisel bir kaynak değil, aynı zamanda bireyin kendini ve mekânla kurduğu ilişkiyi anlamlandırdığı kültürel bir anlatı düzlemidir. Mekânlar, içinde barındırdıkları kültürel miras, toplumsal alışkanlıklar ve değerlerin biçimsel kodlarını taşıyan yaşam merkezleri olarak, yalnızca fiziksel çevreler değil, aynı zamanda toplumun kolektif belleğinin ve kimliğinin taşıyıcılarıdır; bu bağlamda, mekânsal bellek, bireylerin veya toplulukların belirli bir mekânda edindikleri deneyimlerin oluşturduğu bilişsel temsiller ve duygusal izler aracılığıyla hem bireysel hem de kolektif kimliğin inşasında temel bir rol oynamaktadır (Tuan, 1977; Casey, 1996). Toplular, yaşadıkları mekânları inşa ederken, bu mekânlar da zaman içinde bireylerin kimliklerini ve kültürlerini şekillendirmektedir. Mekânsal bellek, yerin kimliğinin oluşmasında, toplumsal aidiyetin sağlanmasında ve ortak hafızanın üretilmesinde önemli bir ara yüz işlevi görür; mekânın sahip olduğu somut ve soyut değerlerin anlamlarını koruyarak gelecek nesillere aktarmak ise yalnızca tarihsel ve kültürel sürekliliği sağlamakla kalmaz, aynı zamanda yeni toplumsal anlamların ve kullanım biçimlerinin üretilmesine de zemin hazırlamaktadır.

Mekân, yalnızca bir arka plan değil, aynı zamanda hatıraların taşıyıcısı ve hafızanın tetikleyicisi olarak işlev görmektedir; mekânsal bellek ise bireysel ve kolektif kimliğin inşasında belirleyici bir rol üstlenmektedir. Mekânla ilişkilenen duygusal bağlar (aidiyet, güven, huzur), mekânsal düzenin sürekliliği, gündelik ritüeller, fiziksel çevrenin değişmezliği ve duygusal hafıza unsurları (kokular, sesler, ışık düzeyi gibi) bireyin hafızasında belirli mekânları canlı ve anlamlı kılarken, yazlık evler, çocukluk evleri ve aileyle paylaşılan yaşam alanları gibi özel yerler geçmişle güçlü bağlar kurmaya aracılık etmektedir.

Halbwachs'ın(1992) kolektif bellek kuramı çerçevesinde değerlendirildiğinde, mekânsal unsurlar yalnızca bireysel hafızayı değil, aynı zamanda toplumsal belleği de biçimlendirmekte; Assmann'ın(2001) görüşüne göre ise mekân; kişisel anılar, gelenekler ve alışkanlıkların zaman içinde korunarak aktarıldığı belleğin taşıyıcısı olarak işlev görmektedir. Böylece mekân, deneyimlenen ve geçmişten aktarılan bilgiye ev sahipliği yapan, yazı gibi sembolik bir sistem olarak çalışmakta; bireyler tarafından anlamlandırılarak kimlik kazandırılmakta ve toplumsal etkileşimi biçimlendiren nesnel bir kimlik tanımlayıcısına dönüşmektedir (Assmann, 2001). Sonuç olarak, mekânsal bellek, bireylerin ve toplulukların kimliklerini geçmişten günümüze taşıyan dinamik bir yapı olarak değerlendirilir.

2.2.1.1.Aile sistemleri kuramı

1950'li yıllardan itibaren geliştirilen aile sistemleri kuramı, psikoloji ve sosyoloji alanlarında, aileyi birbiriyle etkileşim hâlinde işleyen karmaşık bir bütün olarak ele alan ve bireylerin davranışlarını bu sistem içindeki karşılıklı ilişkiler üzerinden açıklayan teorik bir çerçevedir (Bowen, 1978). Aile sistemleri kuramı, bireylerin düşünce, duygu ve davranışlarını yalnızca bireysel psikolojik süreçlerle değil, aile üyeleri arasındaki karşılıklı ve döngüsel etkileşimler çerçevesinde değerlendiren bir yaklaşımdır (Bowen, 1978; Cox & Paley, 1997). Sistem yaklaşımına göre aile, ortak bir geçmişi paylaşan, aralarında duygusal bağlar bulunan ve hem bireysel üyelerin hem de tüm ailenin ihtiyaçlarını karşılamak üzere stratejiler planlayan bireylerden oluşan karmaşık bir yapıken; aynı zamanda aile bireyleri birbirine bağlı sistemin bir parçasıdır ve sistemin herhangi bir parçasındaki değişim tüm yapıyı etkilemektedir (Nichols, 2013; Yıldırım, 2020).

Aile sistemleri kuramının temel ilkeleri arasında sistem düşüncesi, döngüsel nedensellik, benliğin farklılaşması, üçgen yapılar (triangles), aile rolleri ve kuralları ile çok kuşaklı aktarım perspektifi yer almaktadır.

Sistem düşüncesi, aileyi onu oluşturan bireylerin ötesinde, karşılıklı etkileşimler aracılığıyla işleyen organize bir bütün olarak ele alır; bu anlayışa göre, aile bireyleri yalnızca tekil varlıklar olarak değil, bir duygusal birimin parçaları olarak değerlendirilmelidir (Minuchin, 1974; Bowen, 1978).

Aile üyeleri arasındaki ilişkiler doğrusal bir neden-sonuç ilişkisine dayanmaz; aksine, her bireyin davranışı diğerlerini etkileyen ve onlardan etkilenen döngüsel bir yapının parçasıdır. Bu bağlamda, **döngüsel nedensellik** ilkesi, bireylerin yalnızca çevresel faktörlerden etkilenmediğini, aynı zamanda kendi davranışlarıyla çevrelerini de biçimlendirdiklerini öne sürmektedir (Kerr & Bowen, 1988; Robbins, 1998). Dolayısıyla aile sistemi, kendi içindeki karşılıklı etkileşimlerle dengeyi korumaya çalışan, değişimlere yanıt verebilen dinamik bir yapı olarak değerlendirilir. Aile üyeleri arasındaki bu karşılıklı etki döngüleri, özellikle kalabalık içinde uyumun sağlanmasında belirgindir. Döngüsel nedensellik ilkesi, hiçbir aile davranışının bağımsız ve tek yönlü olmadığını; aksine, ailede dengeyi (homeostasisi) korumak için sürekli bir karşılıklı etkileşim akışı olduğunu ortaya koymaktadır (Cox & Paley, 1997).

Benliğin farklılaşması, aile sistemleri kuramında Bowen(1978) tarafından geliştirilen ve bireylerin aile sistemi içindeki bağımsızlık düzeyleri ile duygusal bütünlüklerini tanımlayan merkezi kavramlardan biridir. Aşırı iç içe geçmiş (füzyon) ailelerde, bir üyede yükselen kaygı tüm eve yayılabilir ve herkes aynı duygusal fırtınanın içinde savrulabilir. Benliğin farklılaşması bu nedenle özellikle nesiller arası birlikte yaşam ortamında kritik hale gelir; çünkü bir çatıyı paylaşan üç kuşak içinde kuşaklar arası gerilim veya farklı beklentiler olduğunda, bireylerin hem aile bağlarını koruyup hem de kendi duruşlarını sürdürebilmeleri aile huzuru ve bireysel ruh sağlığı için önemlidir (Haefner, 2014). Düşük farklılaşma düzeyine sahip bireyler, ailelerinden gelen duygusal tepkilere kolayca kapılarak bağımsız düşünme becerisinden yoksun olabilirken, yüksek farklılaşma düzeyine sahip bireyler, aileleriyle duygusal bağlarını korurken aynı zamanda bağımsız düşünme yetisini sürdürebilmektedir. Dolayısıyla bu kavram, bireyin kendi benlik kimliğini aile duygusal sistemi içinde koruyabilme kapasitesini ifade etmektedir. Yani kişi, bir yandan aile üyeleriyle duygusal bir bağ ve aidiyet hissederken, diğer yandan kendi düşünce ve duygularını ayırt edip bağımsız bir benlik duygusunu sürdürebilir (Kerr & Bowen, 1988).

Aile sistemleri kuramında temel yapılarından biri olan **üçgenler** (triangles), iki birey arasındaki gerilimi azaltmak veya denge sağlamak amacıyla üçüncü bir kişinin sürece dâhil edilmesiyle oluşan yaygın bir etkileşim dinamiğini ifade etmektedir (Kerr, 2000). Aile sistemleri kuramında, en küçük istikrarlı ilişki birimi üç kişiden oluşur ve iki birey arasındaki stres

arttığında, bu gerilimi dengelemek amacıyla üçüncü bir kişinin ilişkiye dâhil edilmesiyle üçgen yapılar (triangles) oluşur (Bowen, 1978; Goldenberg & Goldenberg, 2013). Genellikle ebeveynler arasında yaşanan çatışmalarda çocukların araya girmesiyle ortaya çıkan bu dinamik, bir çocuğun “arabulucu” rolüne büründürülmesi ya da ebeveynlerden birinin çocuğu kendi tarafına çekerek destek araması şeklinde kendini gösterebilir. Üçgenleme, kısa vadede duygusal gerilimi hafifleterek sistemde geçici bir denge sağlayabilir; ancak bu durum, sorunların doğrudan ele alınmasını engelleyerek uzun vadede bireylerin sağlıklı problem çözme becerilerini zayıflatır ve işlevsiz ilişki kalıplarının pekişmesine neden olur. Her ne kadar üçgen yapılar aile üyeleri arasında dolaylı bağlar kurarak sistemin bütünlüğünü sağlasa da sürekli aynı bireyin bu tür arabulucu rolleri üstlenmesi, onun üzerinde yoğun bir duygusal yük birikmesine yol açabilir.

Aile sisteminde her bireyin üstlendiği roller, sistemin işleyişini düzenleyen temel yapı taşlarından biridir. **Aile rolleri**, bireylerin beklentilere dayalı olarak yerine getirdiği işlevsel ve davranışsal kalıplar şeklinde tanımlanır (Minuchin, 1974). Bu roller, bireylerin aile içindeki işlevsellik düzeylerini ve ilişkisel konumlarını belirler. Örneğin, aile içinde “bakıcı”, “problem çözücü”, “günah keçisi” ya da “arabulucu” gibi pozisyonlar, bireylerin sistem içindeki yerini tanımlamakta ve etkileşim biçimlerini şekillendirmektedir. Roller kimi zaman açık biçimde “anne çocukların bakımından sorumludur” veya “baba dış ihtiyaçları karşılar” gibi örneklerle tanımlanırken, kimi zaman ise “sorunları çözen büyük kardeştir”, “eğlenceyi organize eden küçük kuşaktır” gibi örtük normlar yoluyla benimsenerek gündelik yaşam içinde görünür hâle gelir. Açık ya da örtük olarak sürdürülen bu roller ve kurallar, yalnızca bireylerin davranış sınırlarını belirlemekle kalmaz; aynı zamanda çatışmaların çözüm yollarını, aile içindeki iletişim biçimlerini ve sınırların nasıl tanımlanacağını da belirleyerek sistemin bütünlüğünü destekler (Goldenberg & Goldenberg, 2013). Bu rollerin sürekliliği, zamanla aile belleğinde yer edinerek bireylerin kimlik gelişimi ve ilişkisel deneyimlerinde kalıcı izler bırakabilir. Özellikle kalabalık aile yapılarında, rollerin net olması sistem içindeki uyumun sağlanmasına yardımcı olur (Minuchin, 1974; Bengtson, 2001). Bununla birlikte, rollerin bireyin yaşam döngüsüne ve gelişimsel ihtiyaçlarına uygun biçimde yeniden tanımlanmaması hâlinde, sistem içinde gerilim ve çatışmalar ortaya çıkabilir. Örneğin, çocukluk döneminde “küçük çocuk” olarak tanımlanan bir bireyin, yetişkinlik döneminde de karar alma süreçlerinden dışlanması, benliğin

farklılaşmasını engelleyerek bireysel düzeyde psikolojik sıkıntılara yol açabilir. Bu nedenle, sağlıklı aile sistemlerinde rollerin esnek olması ve değişen koşullara uyum sağlayacak biçimde yeniden yapılandırılması gerekmektedir (Carter & McGoldrick, 1988).

Aile sistemleri kuramının bir diğer temel ilkesi, **çok kuşaklı (nesiller arası) aktarım** sürecidir. Aile sistemleri kuramı, çok kuşaklı bir bakış açısıyla aile içi dinamiklerin yalnızca mevcut bireyler arası ilişkilerle sınırlı olmadığını, aynı zamanda geçmiş nesillerden aktarılan değerler, inançlar, duygusal temalar ve etkileşim örüntüleriyle şekillendiğini vurgulamaktadır (Bowen, 1978). Bowen, bu aktarım süreçlerini analiz edebilmek için genogramlar kullanmış; bu araç aracılığıyla aile üyeleri arasındaki ilişkilerin görselleştirilmesini ve nesiller boyunca tekrar eden davranış kalıplarının belirlenmesini mümkün kılmıştır. Bu bağlamda, aileler yalnızca genetik mirasın değil, aynı zamanda iletişim tarzları, aile mitleri, inanç sistemleri ve kaygı düzeyleri gibi duygusal ve kültürel örüntülerin de taşıyıcısıdır (Kerr, 2000). Her aile, kendi içinde bir kolektif hafıza ve duygusal iklim geliştirerek, çözülmemiş meselelerin ve ilişkisel yüklerin bir sonraki kuşağın dinamiklerinde yeniden ortaya çıkmasına zemin hazırlar. Bu bağlamda ebeveynlerin kendi ailelerinden taşıdığı duygusal yükler ve farklılaşma düzeyi, yalnızca kendi ilişkilerini değil, aynı zamanda çocuklarının ilişkisel örüntülerini de biçimlendirir. Böylece geçmiş kuşakların yaşantıları, doğrudan deneyimlenmemiş olsa bile, sonraki kuşakların psikososyal yapısında yankı bulur.

Aile sistemleri kuramı, bu çalışma kapsamında üçgen yapılar, aile rolleri ve kuralları ile çok kuşaklı aktarım boyutları üzerinden ele alınmıştır. Üçgenleşme bağlamında, kalabalık birlikteliklerde arabulucu rolünü üstlenen aile bireyleri tespit edilmiştir. Aile rolleri ve kuralları açısından, katılımcıların çekirdek ailelerinden bağımsız olarak bu ev içerisinde benimsedikleri roller dikkat çekmektedir. Son olarak, çok kuşaklı aktarım boyutunda mevcut bireylerin yanı sıra, aile büyüklerinin inançlar, değerler ve anılar üzerinden nesiller arası aktarım gerçekleştirdikleri görülmüştür.

Sonuç olarak, Aile sistemleri kuramı, mekânı yalnızca bir yaşam alanı değil, aile içi ilişkilerin şekillendiği, aidiyetin pekiştiği ve kuşaklar arası belleğin taşındığı dinamik bir yapı olarak ele alır. Bu yaklaşıma göre aile evleri, bireysel kimliğin inşasında ve aile belleğinin

sürekliğinde merkezi bir rol üstlenen, fiziksel olduğu kadar duygusal ve kültürel anlamlarla da yüklü mekânlardır.

2.2.1.2. Mekânsal kimlik

Kimlik, bireyin kendini tanımlama sürecinde toplumsal ilişkiler, kültürel normlar ve fiziksel mekânla kurduğu karşılıklı etkileşimler doğrultusunda şekillenen; durağan olmayan, değişime açık bir yapıdır. Bu bağlamda kimlik kavramı, toplumsal bilimlerde farklı kuramsal yaklaşımlar tarafından çeşitli biçimlerde ele alınmıştır. Modernist yaklaşımlar, kimliği bireyin doğuştan getirdiği kişilik özellikleri, bireysel benlik algısı ve psikolojik süreklilik üzerinden açıklayarak sabit ve özsel bir yapı olarak değerlendirmiştir (Erikson, 1968). Bu perspektifte kimlik, bireyin zaman içinde gelişen ama temelde içsel bir "öz"e dayanan kişisel bütünlüğüyle ilişkilidir. Buna karşılık yapısalcı kuramlar, birey kimliğinin, içinde yaşanılan toplumun dilsel, kültürel ve ideolojik yapıları tarafından biçimlendirildiğini savunur. Bu yaklaşım, kimliğin bireyin seçiminden çok, toplumun bireye yüklediği roller ve kategoriler aracılığıyla kurulduğunu öne sürer (Althusser, 1971; Bourdieu, 1984). Postmodern yaklaşımlar ise bu özcü ve belirlenimci kimlik tanımlarına karşı çıkararak, kimliği sabit bir öz değil, sürekli olarak değişen, parçalanmış, çoğul ve söylemsel bir yapı olarak ele alır (Hall, 1990; Bauman, 2001). Bu görüşe göre birey, farklı bağlamlarda farklı kimlik pozisyonları benimseyebilir; kimlik, bireyin hem kendini ifade etme biçimi hem de toplumsal normlar içinde tanımlanma sürecidir. Dolayısıyla kimlik, söylemler, toplumsal pratikler ve güç ilişkileri aracılığıyla sürekli yeniden üretilen bir oluşumdur (Foucault, 1980).

Güncel haliyle, kimlik, bireyin kendine dair algısını toplumsal, kültürel ve mekânsal bağlamlarla etkileşim içinde kurduğu, dinamik ve çok katmanlı bir inşa süreci olup; modern kuramlar bu süreci, bireysel kimliğin yalnızca içsel bir öz değil, aynı zamanda sosyal ilişkiler ve tarihsel bağlamlar aracılığıyla sürekli olarak yeniden üretildiği bir oluşum olarak tanımlar (Hall, 1990). Bu çerçevede kimlik, sabit ve tekil bir yapıdan ziyade, anlatılarla şekillenen ve toplumsal etkileşimle gelişen bir süreçtir. Kimliğin bireylerin ve toplumların yaşam boyunca edindikleri deneyimlere bağlı olarak şekillenen dinamiği, bireylerin ve toplulukların kendilerini farklılaştıran kimlik tanımlamalarını oluşturur. Kimlik, birliktelik ve farklılık arasındaki

gerilimden doğarken, mekân bu ayrımı somutlaştıran fiziksel sınırları içeren yaşam alanı olarak işlev görmektedir (Massey, 1994).

Mekân, bireyin kendisiyle benzerlik taşıyan diğer bireylerle paylaştığı ortak yaşam alanı aracılığıyla oluşan hacimsel bir kimlik biçimidir; yer kimliği ise bireyin fiziksel çevresiyle kurduğu bilişsel ve duygusal bağların ifadesini oluşturur (Proshansky, 1978; 1983). Yer kimliği, bireyin yaşadığı çevreye dair duygu, anı ve anlam atıflarını içerirken; "**mekânsal kimlik**", bu bağlamın sosyal ilişkilerle birleşerek kişinin benlik algısını oluşturan daha kapsamlı bir kavramdır. Bu çerçevede mekânsal kimlik, bireyin belirli bir yerle kurduğu duygusal, bilişsel ve kültürel bağlar üzerinden şekillenen bir kimlik boyutu olarak tanımlanabilir (Kyle, Mowen & Tarrant, 2004). Ortak mekânda yaşayan bireyler arasında oluşan birliktelik hissi, aidiyet kavramının temelini oluşturmaktadır. Heidegger'in (1996) belirttiği gibi, insan varlığı "dünyanın içinde olmak" (being-in-the-world) kavramıyla tanımlanır; bu bağlamda, bireyin içinde bulunduğu fiziksel ve sosyal çevre, dolayısıyla da aile belleği, mekân deneyimi ve kültürel aidiyet gibi unsurlar, kimliğin oluşumunda belirleyici rol oynar.

Hirsch (1997) ve Assmann (2015) gibi kuramcılar, bireysel belleğin kolektif hafıza ve "geçikmiş bellek" (postmemory) biçimleriyle olan ilişkisini vurgularken, özellikle aile belleğinin bireyin kimlik kurgusunda mekânla iç içe geçtiğini belirtmektedir. Kimliğin bu değişken ve inşacı doğası, özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren kültürel çalışmaların temel meselelerinden biri haline gelmiştir. Jenkins (2008), sosyal kimlik kavramını açıklarken, kimliğin hem bireyler arası hem de birey ile toplum arasındaki ilişkiler bağlamında şekillendiğini vurgular; bireylerin kendilerini kim olarak gördükleri ile başkalarının onları nasıl gördükleri arasındaki sürekli bir etkileşim süreci olarak tanımladığı bu yapı, toplumsal tanıma, aidiyet ve ötekileştirme pratikleriyle biçimlenir. Bu bağlamda toplumsal cinsiyet, bireylerin mekânda nasıl konumlandığını, nasıl hareket ettiğini ve nasıl hatırlandığını belirleyen temel bir etkidir.

Mekân çoğu zaman toplumsal cinsiyete dayalı olarak yapılandırılmakta; ev içi mekânlar geleneksel olarak kadınlarla, kamusal alanlar ise erkeklerle özdeşleştirilmektedir (Massey, 1994). Bu cinsiyetlendirme, bireylerin mekânsal deneyimlerinde özgürlük ve sınırları belirleyen

bir çerçeve oluşturur. Feminist coğrafyacılar, mekânın tarafsız ya da nötr bir zemin olmadığını; aksine, toplumsal cinsiyet rolleri aracılığıyla üretildiğini ve bu rollerin mekânsal pratikler yoluyla sürekli olarak yeniden inşa edildiğini savunurlar (Rose, 1993; Massey, 1994; McDowell, 1999). Bu yaklaşıma göre, kadınların kamusal ve özel alanlardaki konumlanışı, mekânsal düzenlemelerin cinsiyetlendirilmiş yapısını görünür kılar; dolayısıyla mekân, toplumsal güç ilişkilerinin cinsiyet temelinde maddileştiği bir toplumsal inşa olarak değerlendirilmelidir. Feminist düşünürler Hooks (2000) ve Young (2005) ise toplumsal cinsiyetin, sınıf, etnisite ve yaş gibi başka kimlik eksenleriyle kesiştiğinde nasıl daha karmaşık ve çok katmanlı bir mekânsal deneyim ürettiğini ortaya koyar. Bu doğrultuda, kadınların kamusal alanlara erişiminin sınırlanması, mekânsal deneyimlerin güvenlik, görünürlük ve aidiyet gibi duygusal boyutlarla kesişmesine neden olur. Dolayısıyla toplumsal cinsiyet, bireysel kimliğin yalnızca bir bileşeni değil; aynı zamanda bireylerin mekânla kurduğu ilişkiyi ve buna bağlı olarak gelişen mekânsal kimliği derinden etkileyen bir toplumsal yapıdır.

Sonuç olarak kimlik, bireysel benliğin dış dünyayla kurduğu ilişkilerden beslenen; toplumsal anlatılar, mekânsal deneyimler ve kolektif hafıza aracılığıyla sürekli olarak yeniden inşa edilen dinamik bir yapıdır. Aile belleğiyle yaşanan çevre arasında kurulan etkileşim, kimliğin hem zamansal hem de mekânsal düzlemlerde şekillenmesine olanak tanır. Bu çerçevede kimlik, yalnızca bireyin kendini nasıl tanımladığına değil, aynı zamanda içinde bulunduğu kültürel ve fiziksel çevreyle kurduğu ilişkilerin toplamına işaret eder. Mekân, kimliğin oluştuğu bir zemin olduğu kadar, aynı zamanda toplumsal cinsiyet rollerinin yeniden üretildiği sosyal bir alandır. Bu nedenle, kimlik, mekânsal aidiyet ve toplumsal cinsiyet arasındaki etkileşim, bireyin kendilik deneyimini anlamak ve analiz etmek açısından önemli bir kuramsal çerçeve sunar.

2.2.2. Fiziksel alandan yaşanmış Yer'e: yere bağlılık kuramı çerçevesinde mekân

Mekân, üretim ilişkileriyle doğrudan bağlantılı bir sosyal ürün olarak tanımlanır; bu doğrultuda, nötr veya pasif bir zemin değil, toplumsal pratikler aracılığıyla sürekli olarak üretilen, yeniden yapılandırılan ve ideolojik anlamlar taşıyan bir oluşumdur. Mekânın hem fiziksel hem de zihinsel düzeyde nasıl inşa edildiğini açıklamada teorik bir temel oluşturan; algılanan mekân (perceived space), kurgulanan mekân (conceived space) ve yaşanan mekân

(lived space) ayrımı Lefebvre'nin *The Production of Space* (1991) adlı eserinde kuramsallaştırılmıştır. Bu yaklaşım, mekânın yalnızca fiziksel bir konum değil, toplumsal ilişkiler tarafından şekillendirilen bir anlam katmanı olduğunu ortaya koyar.

Mekân kavramı, farklı disiplinlerce farklı şekillerde tanımlanmakla birlikte; mimarlık, coğrafya, sosyoloji ve felsefe gibi alanlarda özellikle birey-mekân ilişkisini açıklamada merkezi bir role sahiptir. Akademik bağlamda ise mekân, yalnızca fiziksel bir yer ya da coğrafi bir konumdan ibaret olmayan; toplumsal, kültürel, psikolojik ve sembolik anlamlarla yüklü çok katmanlı bir olgudur (Massey, 2005). Topografik ve geometrik sınırların ötesinde, mekân insan deneyimiyle anlam kazanan bir düzlemdir. Toplumsal bir varlık olan insanın, mekânla kurduğu bağ ve bağlantıların anlaşılabilmesi; toplum yapısı, kültürel uyum, aidiyet, kimlik gibi kavramlarla paralel olarak açıklanmaktadır (Hanifehnezhad, 2019).

Bu kuramsal arka plan, mekânın bireysel deneyimler ve duygusal bağlarla nasıl anlam kazandığını inceleyen **“yere bağlılık kuramı”** ile tamamlanmaktadır. Özellikle çevre psikolojisi ve mekânsal çalışmalar çerçevesinde geliştirilen bu kuram, bireylerin belirli mekânlarla kurdukları duygusal, bilişsel ve davranışsal bağları analiz etmeyi amaçlamaktadır (Altman & Low, 1992). Yere bağlılık kavramı, ilk olarak 1970'lerde çevre psikolojisi ve mekânsal çalışmalar alanında ortaya çıkmış; Kevin Lynch, Edward Relph ve Yi-Fu Tuan gibi akademisyenler tarafından şekillendirilmiş olup, geliştirilen bu teori, bireylerin yaşadıkları çevreyle doğuştan bir bağ kurma eğiliminde olduklarını öne sürmektedir. Lynch (1960), bireylerin kentlerle olan bilişsel bağlarını ve bu bağların kent imgesi üzerindeki etkisini inceleyerek bu alana öncülük etmiştir. Relph (1976), yerin bireyin kimliğindeki önemini vurgulayarak yer ile insan arasındaki aidiyet hissini detaylandırmış; mekânın ancak insan deneyimi ve yerle kurulan bağlar aracılığıyla bir “yer”e dönüştüğünü savunmuştur. Ona göre, yerleşim alanları, bireylerin yaşamına dahil oldukça anlamlı hale gelir ve kimlik inşasında etkili olur. Tuan (1977) ise *Space and Place* adlı çalışmasında, başlangıçta soyut ve potansiyel bir kavram olan mekânın, yaşantılar ve anılar aracılığıyla anlamlı bir “yer” hâline geldiğini açıklamış ve bu bağlamda **“yer duygusu”** kavramını geliştirmiştir. Bu yaklaşımlar çerçevesinde yere bağlılık kuramı, bireylerin belirli bir mekânı nasıl deneyimlediklerini, bu deneyimlerin

mekânsal bellekte nasıl yer ettiğini ve mekâna nasıl anlam yüklendiğini anlamaya yönelik kavramsal bir çerçeve sunmaktadır.

Altman ve Low'un (1992) ortaya koyduğu üzere, yere bağlılık üç temel boyutta incelenmektedir: duygusal, bilişsel ve davranışsal bağlar. İlk olarak, **duygusal bağ**, bireyin belirli bir mekâna yönelik geliştirdiği güven, aidiyet, rahatlık ve nostalji gibi hisleri ifade eder (Manzo, 2005). Bu bağ, mekânla kurulan duygusal yakınlığın ve özdeşleşmenin temelini oluşturur. İkinci olarak, **bilişsel bağ**, bireyin mekâna dair oluşturduğu zihinsel temsilleri, anıları ve simgesel anlamları kapsar. Bu boyut, mekânın bireyin zihnindeki konumunu ve taşıdığı kişisel anlamları yansıtır (Proshansky vd., 1983; Scannell & Gifford, 2010). Üçüncü olarak, **davranışsal bağ**, bireyin mekânla kurduğu fiziksel etkileşimleri; burada geçirdiği zamanı, tekrarlayan ritüelleri ve gündelik pratikleri içerir. Bu etkileşimler, bireyin mekânla olan ilişkisini gündelik yaşam üzerinden somutlaştırır (Scannell & Gifford, 2010). Dang ve Weiss (2021), yer bağlılığının bireylerin çevresel tutumları ve sürdürülebilir davranışları üzerindeki etkisini incelemiştir; bu bağlamda, davranışsal bağın bireylerin mekâna yönelik koruma, sahiplenme ve sorumluluk geliştirme eğilimlerini biçimlendirmede belirleyici bir rol oynadığını ortaya koymuştur. Bu üçlü yapı, bireylerin belirli mekânları tekrarlayan ziyaretler, alışkanlıklar ve anı birikimleri yoluyla anlamlandırmalarına imkân tanır. Zamanla bu anlamlandırma süreci, söz konusu mekânların yalnızca fiziksel birer alan olmaktan çıkarak bireyin kimlik inşasında etkili olan “yer”lere dönüşmesini sağlar. Yere bağlılık, yalnızca bireysel belleği şekillendirmekle kalmaz; aynı zamanda çevresel sürdürülebilirlik davranışlarını da etkiler. Kendisini belirli bir yere ait hissedilen birey, o yerin korunmasına ve yaşatılmasına yönelik daha yüksek bir motivasyon geliştirir (Low & Altman, 1992; Lewicka, 2011).

Bu kuramsal arka plan doğrultusunda yürütülen bu araştırmada, Avcı ailesine ait yazlık ev, yalnızca fiziksel bir konut olarak değil; aynı zamanda bireylerin yaşantılarıyla anlam kazanan, belleksel ve kimliksel değer taşıyan bir “yer” olarak ele alınmaktadır. Araştırma kapsamında, yazlık evin fiziksel yapısının ötesinde; evin içinde ve çevresinde gelişen gündelik ritüeller, aile içi etkileşimler, kolektif anılar ve bireysel duygular incelenerek, bu mekânın nasıl yerleşik bir aidiyet alanına dönüştüğü ortaya konacaktır. Sonuç olarak, bu çalışma, mekânın

yalnızca maddi sınırlarla tanımlanan bir yapı olmadığını; aksine bireysel ve kolektif deneyimlerle anlam kazanan katmanlı bir olgu olduğunu ortaya koymayı amaçlamaktadır.

2.2.2.1. Aile kimliğini oluşturan bir mekân olarak ev

Mekân kavramı bağlamında özel bir anlam düzlemine sahip olan ev, tarihsel süreç boyunca yalnızca barınma ihtiyacını karşılayan fiziksel bir yapı değil, aynı zamanda bireyin kimlik, aidiyet ve mahremiyet gibi psikososyal gereksinimlerini karşılayan sembolik bir mekân olarak inşa edilmiştir. Güncel akademik literatürde ev, yalnızca bir konut ya da barınma mekânı değil; bireyin kimlik gelişiminde, aidiyet, güvenlik ve mahremiyet gibi duygusal gereksinimlerin karşılanmasında ve bireysel belleğin şekillenmesinde etkili bir mekân olarak tanımlanmaktadır (Gür, 2000; Sönmez & Yılmaz, 2020).

Tarihsel süreçte evin tanımı ve anlamı farklı kuramcılar tarafından farklı boyutlarıyla ele alınmıştır. Bollnow (1961), bireyin yaşamında istikrar ve anlam kazanabilmesi için kalıcı ve güvenilir bir yerleşim mekânına gereksinim duyduğunu belirtir ve bu yaklaşımıyla, kişinin zamanın akışı içinde savrulmaması için mekânın varoluşsal önemine dikkat çeker. Bu yaklaşım, evin sadece fiziksel bir yapı olmanın ötesinde, bireyin varlığını sürdürebilmesi için gerekli olan psikolojik bir zemin sunduğunu ortaya koyar. Özellikle mahremiyet, evin sınırlarının toplumsal ilişkilerden ayrıldığı, bireysel deneyimlerin korunaklı bir şekilde yaşandığı bir alan sunması bakımından önem taşımaktadır (Altman, 1975). Benzer biçimde, Bachelard (1994), evin bireyin hayal gücü, bilinçaltı ve duygusal güvenlik alanıyla kurduğu ilişki üzerinden, onu bir “içsel dünya” olarak tanımlar. Ev, insan varoluşunun temel gereksinimleri doğrultusunda ortaya çıkmış; zaman içerisinde dönüşerek bireyin hem fiziksel hem de ruhsal ihtiyaçlarına yanıt vermiştir.

Bu farklı kuramsal yaklaşımlar, ortak biçimde evin yalnızca bir yapı değil, aynı zamanda bireyin kimliğini ve kendilik algısını kurduğu temel mekânlardan biri olduğunu vurgular. Moore (2000), bu süreci daha dinamik bir çerçevede ele alarak, bireylerin yaşadıkları mekânlarla karşılıklı bir etkileşim içinde olduğunu belirtir; ona göre, mekânda geçirilen zaman ve bu süreçte kurulan sosyal ilişkiler, bireyin o mekâna yönelik aidiyet duygusunu şekillendirir. Aidiyet, deneyimlenebilir bir olgu olarak bireyin mekâna bağlanmasını sağlar; bu bağlamda ev, yalnızca

bir barınak değil, aynı zamanda bireyin kendini güvende ve ait hissettiği bir içsel sığınaktır. Ancak evin birey kimliğiyle ilişkisi, tüm kullanıcılar için homojen değildir. Özellikle feminist mekân kuramı çerçevesinde düşünüldüğünde, evin sunduğu aidiyet ve mahremiyet yalnızca koruyucu değil, aynı zamanda sınır koyucu bir işlev de görebilir (Massey, 1994; Mallett, 2004).

Ev içinde kadınların bakım emeği, temizlik, yemek gibi görünmez toplumsal rollerle özdeşleştirilmesi, bireysel kimliğin yeniden üretiminde mekânın nasıl işlevselleştiğini ortaya koyar. Bu bağlamda ev, yalnızca bir sığınak değil; aynı zamanda rollerin, beklentilerin ve normların mekânsal olarak somutlaştığı bir toplumsal yapıdır. Kadınlar, yaşlılar ya da çocuklar gibi bireyler için evin ifade ettiği anlamlar farklılık gösterebilir; mekânın kullanımı, toplumsal cinsiyet, yaş ve kuşak gibi değişkenler doğrultusunda çeşitlenir.

En temel haliyle dört duvar ve bir çatıdan oluşan yapılar, birey tarafından bir "ev" olarak tanımlanabilmekte; bu tanım yalnızca çevresel tehditlere karşı korunma ya da doğa koşullarına uyum sağlama işleviyle sınırlı kalmamakta, aynı zamanda bireyin içsel güvenlik ve huzur duygusunu inşa ettiği bir alanı da ifade etmektedir (Bachelard, 1994). Bu tanımlamalar, evin fiziksel bir yapıdan öte, toplumsal ilişkiler ve kültürel değerlerle örülü bir yaşam alanı olarak değerlendirildiğini göstermektedir.

İçinde barındırdığı yaşam düzeni, orada yaşayan bireylerin inşa ettiği kurallar ve ilişkiler çerçevesinde biçimlenir. Bir mekâna dahil olmak; o mekânın işleyişini benimsemek, onun iç dinamiklerine uyum sağlamak ve o yapının bir parçası hâline gelmek anlamına gelir. Bu bağlamda mekân, bireylerin ve toplulukların kimliklerini şekillendiren, onları tanımlayan ve aidiyet duygusunu pekiştiren temel bir unsur olarak öne çıkar. Evin zihinsel boyutu da bu süreçte dahil olur; bireyin anne karnından başlayarak yaşamının sonuna kadar içinde vakit geçirdiği bu mekân, güven, aidiyet ve kimlik oluşumuna aracılık eden bir temel alan olarak işlev görür (Gür, 2000; Marcus, 2006). Bu süreçte bellek, bireyin yaşam boyu edindiği tüm deneyim, bilgi ve anıları barındıran bir yapı olarak, içinde doğup büyüdüğü ev ile kurulan ilişkide belirleyici bir unsur hâline gelir. Ev, yaşanmışlıklarla şekillenir; bu sebeple ev ve bellek sürekli olarak birbirini besleyen iki olgu olarak değerlendirilmelidir.

Bu bağlamda özellikle aile evleri, bireylerin kimlik inşasında ve bellek üretiminde önemli rol oynayan yapılar olarak öne çıkar. Burada "**aile evi**" ile kastedilen, birden fazla çekirdek ailenin zaman zaman bir araya geldiği, aile büyüklerinin ikamet ettiği ve kuşaklar arası ilişkilerin mekânsal olarak örüldüğü merkezî konutlardır (Giddens, 1992; Douglas, 1991; Zelizer, 1994). Aile evleri, sabit mekânsal kurgularıyla birlikte bireylerin çocukluk anlarına, aile içi ilişkilere ve kültürel normlara ilişkin izleri barındırır; fiziksel barınma mekânları değil, aynı zamanda aile belleğinin, geleneklerin ve değerlerin kuşaktan kuşağa aktarıldığı kültürel merkezlerdir. Ancak bu belleksel değerler yalnızca kalıcı yaşam alanlarında değil, geçici ya da mevsimsel olarak kullanılan yazlık evlerde de yeniden üretilmektedir. Yazlık evlerde geçirilen zamanın sınırlı ve dönemsel olması, bu mekânlarda yapılan etkinliklerin zihinsel olarak daha dikkat çekici ve kalıcı olmasına yol açabilir; dolayısıyla bu evlerdeki nesnelere, rutinlere, ritüellere ve mekânsal düzenlemelere, belirli anılara ve duygulara uyandırarak bireyleri aile geçmişlerine ve kimliklerine bağlayabilir. Günlük yaşamın monotonluğunda fark edilmeyen bazı durumlar, yazlık deneyimlerde belirginleşebilir. Nitekim Kılıç (2017), yazlık evlerde geçirilen zamanın daha ritüelleştirildiğini ve yaz akşamlarında kurulan kalabalık sofralar, deniz sonrası rutinler gibi tekrar eden etkinliklerin bireysel bellekte daha güçlü izler bıraktığını ortaya koymaktadır. Benzer şekilde Ergül (2020), yazlık yaşamın gündelik hayattan farklılaşan yapısının bireylerde dikkat, farkındalık ve duygusal yoğunluğu artırdığını ve bunun da anıların daha uzun süreli ve belirgin biçimde hatırlanmasını sağladığını vurgulamaktadır.

2.2.2.2. Eviçi emek ve mekânsal paylaşım

Ev, bireyin barınma ihtiyacını karşılayan bir mekândan öte, toplumsal cinsiyet rollerinin yeniden üretildiği bir alan olarak da değerlendirilmektedir (Koçak Turhanoglu & Beklan Çetin, 2023). Mekânın toplumsal cinsiyet ile ilişkisi, feminist kuramda bir tartışma alanıdır. Geleneksel söylemde ev, "özel alan" olarak tanımlanmış ve kamusal alana karşı cinsiyetçi bir düzlemde kurgulanmıştır; feminist mekân teorisi ise bu kurguyu sorgulayarak mekânın toplumsal cinsiyet rollerinden bağımsız olamayacağını ortaya koymuştur (Massey, 1994; McDowell, 1999; Yüceşahin, 2016). Bu bağlamda "görünmez emek" kavramı, ev içindeki toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin mekânsal olarak nasıl üretildiğini anlamada önemli bir çerçeve sunar.

Görünmez emek, ailede ya da hanede kadınların ücret karşılığı olmaksızın üstlendiği yemek yapmak, temizlik, çamaşır yıkamak, alışveriş yapmak gibi gündelik ev işleri ile çocuk, yaşlı, hasta ve engelli bakımı gibi bakım emeğini kapsar; bu emek türü ise “doğal” kabul edilen, ancak gerçekte toplumsal olarak inşa edilmiş bir ideoloji aracılığıyla meşrulaştırılır (Federici, 2012). Kadınlar, fiziksel düzeyde evin temizliği, beslenmesi ve bakımından sorumlu tutulurken; toplumsal düzeyde ise aile huzurunun ve “ocağın tütmesinin” güvencesi olarak konumlandırılmaktadır. Feminist kuram, kadınların hane içinde harcadığı fiziksel, duygusal ve zihinsel emeği görünür kılmayı amaçlayarak, bu emeğin toplumsal değerini ortaya koymaya çalışır (Hochschild, 1983).

Toplumsal cinsiyetin mekânsal üretimi kırsal ya da yarı-kentsel yerleşimlerde gündelik yaşam pratikleri içinde belirgin hale gelir. Bu nedenle küçük yerleşimlerde toplumsal cinsiyet rollerinin ev mekânı üzerinden nasıl kurulduğunun incelenmesi, feminist mekân tartışmalarına somut bir katkı sağlar. Küçük yerleşimlerde evin fiziksel ve toplumsal yapısı, cinsiyet temelli iş bölümü ile rollerin mekânla kurduğu ilişkiyi görünür kılmaktadır. Eviçi iş bölümünde en belirgin toplumsal cinsiyet ayrışması mutfakta gözlemlenir. “Kadının yeri mutfaktır” şeklindeki toplumsal söylem, mutfağı kadınlara ait bir alan olarak kodlarken, bu alanın bakım emeğiyle özdeşleşmesini sağlar. Kadınlar yemek hazırlama, sofraya kurma, bulaşık yıkama gibi görevlerin birincil sorumlusu olmaya devam ederken; salon ve oturma odası gibi ortak kullanım alanları çocukların oyuncaklarının toplanması, ortalığın düzenlenmesi gibi günlük işler nedeniyle kadınlar için ikinci bir çalışma alanına dönüşmektedir. Erkekler ise bu alanlarda çoğunlukla dinlenme faaliyetleriyle ilişkilendirilmekte ve misafir ağırlarken “ev sahibi” rolünü üstlenmektedir. Böylece evin görünürde ortak olan bölümleri dahi cinsiyete dayalı beklentiler doğrultusunda farklılaşmaktadır. Sonuç olarak, evin fiziksel ve sosyal yapısı, toplumsal cinsiyetin mekânsal olarak üretildiği ve görünmez emeğin içselleştirildiği bir bağlam sunmaktadır.

2.3. Tarihsel ve Güncel Dinamikleriyle Demre: Mekânsal Dokunun Toplumsal Yaşama Yansımalar

Antalya ilinin batısında konumlanan Demre ilçesi, tarihsel ve kültürel açıdan zengin bir yerleşim dokusuna sahiptir. Demre ilçesi, sahip olduğu arkeolojik ve kültürel miras değerleriyle

hem yerel hem de uluslararası düzeyde önemli bir turizm destinasyonu olarak öne çıkmaktadır. Antik dönemde Myra adıyla bilinen bu yerleşim, Likya uygarlığının dini ve idari merkezlerinden biri olmuştur (şekil 2.3). Özellikle Myra Antik Kenti'nde yer alan kaya mezarları, Roma dönemine ait tiyatro yapısı ve agora kalıntıları, bölgenin tarihsel katmanlılığını gözler önüne sermektedir (Çevik, 2014). Antalya İl Turizm Müdürlüğü'nden edinilen bilgilere göre; MÖ 5. yüzyıla uzanan köklü geçmişiyle Demre, Roma ve Bizans dönemlerinde de güçlü bir yerleşim merkezi olma niteliğini sürdürmüştür; özellikle 4. yüzyılda burada görev yapan Aziz Nikolaos'un (Noel Baba) etkisiyle Hristiyan dünyasında özel bir konuma ulaşmıştır.

Şekil 2.2. Myra, Demre

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Arşivi

Bunun yanı sıra, Demre'ye bağlı Andriake (Çayağzı) Limanı, Likya döneminden kalma önemli bir ticaret limanı olarak tarihsel açıdan kayda değer bir konuma sahiptir (Şekil 2.4). Liman, antik dönemde özellikle tahıl ticareti başta olmak üzere bölgesel ve uluslararası ticaretin merkezlerinden biri olarak işlev görmüştür. Antik kentte yer alan tahıl ambarı, o dönemdeki ekonomik canlılığın somut bir göstergesi olarak dikkat çeker. Günümüzde restore edilen bu yapı, Likya Uygarlıkları Müzesi olarak işlev görmekte, ziyaretçilere hem Likya kültürünü hem de bölgenin liman geçmişini belgeleyen önemli eserler sunmaktadır. Ayrıca, limanın çevresi doğal sit alanı olarak koruma altına alınmış olup, bölgedeki zengin biyolojik çeşitlilik ve ekolojik değerler, kültürel mirasla birlikte bütüncül bir ziyaret deneyimi sunmaktadır.

Şekil 2.3. Andriake-Çayağzı, Demre

Kaynak: Ezgi Selin Kaya, 2025

Demre'nin kara yolu ile doğrudan ulaşımı bulunmayan Kaleköy'e, Çayağzı Limanı'ndan deniz yoluyla ulaşım sağlanmakta olup, bu güzergâh üzerinde Kaleköy'e bağlı olan ve önemli bir bölümü sular altında kalmış antik bir yerleşim alanı olan Kekova da yer almaktadır (Şekil 2.5). Önemli bir turistik cazibe merkezi olan bu yerleşim, özellikle yaz aylarında yoğun turist akınına uğramaktadır. Kaleköy halkı, ekonomik faaliyetlerini büyük ölçüde kendi ürettikleri adaçayı, kekik gibi aromatik bitkiler ile karadut ve koruk gibi meyvelerden ürettikleri doğal içecekler ve dondurmalar aracılığıyla sürdürmektedir.

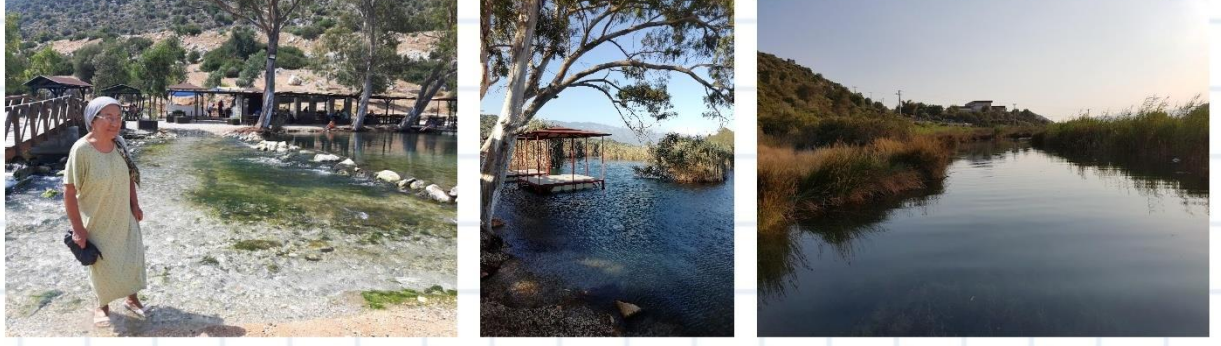

Şekil 2.4. Kaleköy, Demre

Kaynak: Demre Belediyesi Arşivi

Bölgenin bir diğer önemli doğal kaynağı ise kaynaklarda “Burguç Şifalı Su Kaynağı” olarak geçen, halk arasında “soğuk su” olarak bilinen ve alternatif tıpta şifalı özelliklere sahip

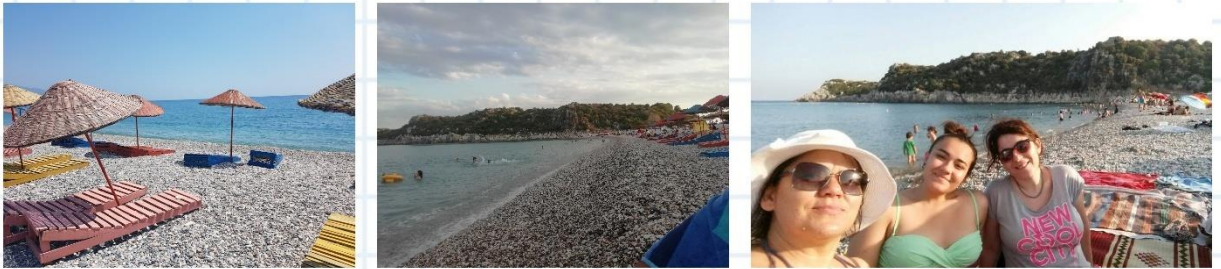
olduğu düşünölen kükürtlü kaynak suyudur (Şekil 6). Yaz aylarında yerel halk için doğal bir serinleme alanı olarak yoğun şekilde ziyaret edilen bu kaynak, aynı zamanda sağlık turizmi kapsamında şifa arayışıyla bölgeye gelen ziyaretçiler tarafından da sıklıkla tercih edilmektedir.

Şekil 2.5. Soğuksu-Gökyazi, Demre

Kaynak: Ezgi Selin Kaya, 2025

Demre'nin sahip olduğu kültürel ve doğal mirası yansıtan bir diğer önemli unsur ise, farklı fiziksel ve ekolojik özellikler gösteren Taşdıbi ve Sülüklü plajlarıdır. Taşdıbi Plajı (Şekil 7), temiz, berrak ve derin yapısı nedeniyle daha çok yerel halk tarafından tercih edilirken; sığ ve kumluk yapısıyla öne çıkan Sülüklü Plajı, çocuklu aileler ve turistler tarafından daha çok tercih edilmektedir.

Şekil 2.6. Taşdıbi Plajı, Demre

Kaynak: Ezgi Selin Kaya, 2025

Sülüklü plajı (şekil 2.8), caretta caretta deniz kaplumbağalarının Türkiye'deki önemli üreme alanlarından biri olması dolayısıyla ekolojik açıdan da kritik bir öneme sahiptir. Tüm bu doğal ve kültürel değerler, Demre'yi hem inanç turizmi hem de kültür turizmi açısından özgün bir destinasyon haline getirmekte; aynı zamanda yerel belleğin ve kimliğin mekânsal temsillerini oluşturan önemli unsurlar arasında yer almaktadır.

Şekil 2.7. Sülüklü Plajı, Demre

Kaynak: Ezgi Selin Kaya, 2025

Çevresel koşulları incelendiğinde Akdeniz ikliminin etkili olduğu, sıcak ve kurak yazlar ile yumuşak ve yağışlı kışların gözlendiği bir coğrafyada konumlanan Demre; doğal su kaynakları, verimli ovaları ve zengin bitki örtüsü, tarih boyunca tarım ve yerleşim için elverişli bir ortam sunmuştur (Şekil 2.9). Demre Ovası, yüzlerce yıldır sürdürülen narenciye ve seracılık faaliyetleriyle bölgenin ekonomik omurgasını oluştururken; bu tarımsal faaliyetlerin mevsimsel yapısı, yerel halkın toplumsal organizasyonunu ve mevsimlik göç döngülerini şekillendirmektedir (Akgün, 2015). Tarıma dayalı ekonomik yapı, yerel halk arasındaki dayanışma kültürünü güçlendiren bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Tarımsal üretimin aile temelli olması ve mevsimsel yoğunluklara göre değişkenlik göstermesi, geleneksel kolektif çalışma yöntemlerini ve komşuluk ilişkilerini canlı tutmaktadır. Demre'de komşuluk ilişkileri, Akdeniz toplumlarına özgü güçlü sosyal bağlar üzerine inşa edilmiştir. Küçük ölçekli yerleşim dokusu, uzun yıllardır birbirini tanıyan ailelerin oluşturduğu mahallelerde karşılıklı güven ve yardımlaşmaya dayalı bir mahalle kültürünü beraberinde getirmiştir.

Şekil 2.8. Demre’de tarım: seracılık ve narenciye

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Arşivi (1) ve kişisel arşiv

Demre’nin mimari yapısı, hem antik dönemden günümüze uzanan tarihsel süreklilik hem de yerel yaşam biçimlerinin mekâna yansımaları açısından özgün örnekler barındırmaktadır. Geleneksel Demre evleri, taş temelli yapıları, geniş saçaklı çatıları ve iç avluları ile Akdeniz mimarisinin karakteristik özelliklerini taşımaktadır. Özellikle köy yerleşimlerinde görülen bu yapılar, sıcak iklime uyum sağlamak amacıyla kalın duvarlar, gölgelikli geçiş alanları ve doğal havalandırmaya imkân tanıyan açıklıklarla tasarlanmıştır (Şekil 2.10).

Şekil 2.9. Demre Kapaklı köyünde eski aile evi

Kaynak: Avcı ailesi arşivi, 2019

Demre'nin şehir içindeki eski evlerinin ve Kumdağı, Çayağzı gibi yazlık evlerin bulunduğu bölgedeki mimari yapılar sosyal ilişkileri destekleyici niteliktedir. Yerleşimlerde genellikle geniş bahçeli, tek ya da iki katlı konut tipolojileri öne çıkmaktadır (Şekil 2.11). Bu yapılarda yer alan açık alanlar (avlu, veranda, teras) komşuluk ilişkilerinin sürdüğü ve gündelik yaşamın toplumsal bir boyut kazandığı mekânlar olarak işlev görmektedir. Yine de aile yapılarının çok kuşaklı olması, ev planlarında ortak kullanım alanlarının vurgulanmasına ve açık alanlarla bütünleşen yaşam mekânlarının sürekliliğine neden olmaktadır. Özellikle yaz aylarında aktif biçimde kullanılan balkonlar, bahçeler ve teraslar, gündelik yaşamın kamusal ve özel alan arasında kurduğu geçirgenliği temsil eder niteliktedir.

Şekil 2.10. Demre Kumdağı'ndaki müstakil evler

Kaynak: Ezgi Selin Kaya, 2025

Kadınların ev içindeki emeği yalnızca yemek yapmak, temizlik ya da çocuk bakımı ile sınırlı kalmamakta; yarı kamusal alan sayılabilecek açık alanlarda da kışlık hazırlıklar için imece usulü bahçelerinden topladıkları ürünlerle reçel ve salça yapımı, meyve-sebze kurutma, kışlık tarhana, yufka ve erişte hazırlıklarını birlikte sürdürmektedir. Demre'de aile yapısı içinde kadınların gündelik emek pratikleri ve mekânsal ilişkileri hem ev içi üretimin hem de sosyal yaşamın sürekliliğini sağlayan unsurlar olarak öne çıkmaktadır (şekil 2.12).

Şekil 2.11. Demre'deki gündelik emek pratikleri

Kaynak: Ezgi Selin Kaya, 2025

Demre'nin toplumsal yapısına özgü bir diğer önemli unsur ise komşuluk kavramıdır. Erkekler için bu daha çok kahvehane ve çarşı içinde dükkân önü sohbetler olarak devam ederken, kadınlar arasındaki gündelik ilişkilere yansımaktadır. Demreli kadınlar için ev, yalnızca gündelik yaşamın sürdüğü bir mekân değil; aynı zamanda sosyal etkileşim ve kadınlar

arası dayanışmanın geliştiği bir alandır. Komşu kadınların bir araya geldiği kutlamalar ve altın günleri gibi etkinlikler, ev merkezli sosyalleşmenin başlıca örneklerindedir (Şekil 2.13).

Şekil 2.12. Aile yazlığında altın günü ve kutlamalar

Kaynak: Avcı ailesi arşivi

Altın günü gibi sosyal buluşmalar, halk eğitim kurslarında genç kızların katıldığı nakış ve dantel eğitimleri gibi etkinlikler, kadınlar arasında hem dayanışmayı sürdürmekte hem de kültürel aktarımı sağlamaktadır. Bu tür pratikler, toplumsal belleğin korunmasına ve sosyal bağların üretilmesine önemli katkılar sunmaktadır. Böylelikle mekân, yalnızca işlevsel bir unsur değil; aynı zamanda sosyalleşme ve kültürel alışverişe imkân tanıyan bir alan hâline gelmektedir. Kadınların birlikte üretme ve paylaşma süreçleri, yalnızca ekonomik dayanışmayı değil, aynı zamanda kültürel aktarımı ve duygusal bağların güçlenmesini de desteklemektedir. Ancak bu tür etkileşimler ev mahremiyetinde gerçekleştiği için, kadınların kamusal alandaki görünürlüğünü sınırlayan toplumsal normlar da bu yapı içerisinde yeniden üretilmektedir. Diğer bir deyişle, ev kadınlar arası bağların gelişmesine alan açarken, aynı zamanda onları kamusal alandan geri çeken ve özel alana hapseden bir işlev de üstlenmektedir.

3. BİR BELLEK MEKÂNI OLARAK DEMRE KUMDAĞI'NDAKİ AİLE YAZLIĞI

Bu araştırmanın temelini, Antalya ili Demre ilçesinde yer alan aile yazlığı oluşturmaktadır. Araştırmada, inceleme mekânı olarak aile yazlığının tercih edilmesinin temel nedeni, bu yapının aile büyüklerinden başlayarak dört kuşağa ev sahipliği yapmış olmasıdır. Ancak, dördüncü kuşağın henüz bilişsel ve yaşantısal birikiminin yeterli olmaması nedeniyle araştırma üç kuşakla sınırlandırılmıştır. Söz konusu yazlık konut, özellikle yaz aylarında birden fazla çekirdek ailenin bir arada yaşadığı; bu sayede gündelik yaşam pratiklerinin ortaklaştığı, sosyal rollerin yeniden biçimlendiği ve kolektif bir yaşam pratiğinin sürdürüldüğü bir mekân olarak dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, araştırmada ele alınan yazlık ev, yalnızca fiziksel bir yapı olarak değil, aynı zamanda aile içi sosyal rollerin yeniden üretildiği, bireysel ve kolektif belleklerin inşa edildiği, aidiyet ve kimlik duygusunun güçlendiği bir toplumsal mekân olarak analiz edilmiştir.

Bu çalışma, bireysel deneyimlerin sistematik ve eleştirel bir yaklaşımla analiz edilmesine imkân tanıyan otoetnografi yöntemi aracılığıyla, bireysel ve kolektif bellek etkileşimini mekânın kimlik ile aidiyet inşasındaki rolünü incelemektedir. Araştırmanın kuramsal çerçevesinde, bellekteki mekân kavramı merkezî bir konumda yer almakta; mekânsal belleğin oluşumu ve bu belleğin aile sistemleri kuramı doğrultusunda aile belleğine nasıl evrildiği incelenmektedir. Mekânların yalnızca fiziksel yapılar olmaktan öte, anılarla yüklü ve anlamlandırılmış yerler hâline gelmesi ise yere bağlılık kuramı çerçevesinde ele alınmıştır. Bu yaklaşıma göre, bir mekânın “yer” niteliği kazanabilmesi, bireylerin o mekânla kurduğu duygusal ve kültürel bağlar üzerinden açıklanmaktadır. Bu çalışmada, “bellekteki mekân” kavramı çerçevesinde, aynı fiziksel mekânın farklı bireyler tarafından farklı anlamlar ve duygusal temsillerle deneyimlenebileceği temel varsayımından hareket edilmiştir. Bu doğrultuda, aile bireyleriyle kolektif bellek, mekânsal bellek, kimlik ve aidiyet temalarına odaklanan açık uçlu sorulardan oluşan bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Anket verileri, tematik analiz yöntemiyle değerlendirilerek, bireysel ve kolektif deneyimlerin mekânsal temsilleri ortaya konmuştur. Bireysel belleklerin bir araya gelerek oluşturduğu aile belleği ve

bunun toplumsal düzlemde kolektif belleğe evrilme süreci, mekânsal kimlik ve aidiyet duygusunun oluşumunda belirleyici bir unsur olarak değerlendirilmiştir.

3.1. Metodolojik Yaklaşım ve Veri Toplama Yöntemleri

Bu araştırmada, araştırmacının bireysel deneyimleri ile aile üyelerinin mekâna ilişkin yaşantıları merkeze alındığından, temel metodolojik yaklaşım olarak otoetnografi benimsenmiştir. Otoetnografi, araştırmacının kendi yaşantılarını, anılarını ve mekâna dair öznel algılarını sistematik ve eleştirel bir biçimde akademik bağlamda incelemesine imkân tanıyan nitel bir araştırma yöntemidir. Bu yöntem, bireysel anlatıların çözümlenmesi aracılığıyla aile belleği ile toplumsal hafıza arasındaki etkileşim alanlarını görünür kılarak, öznel ve kolektif deneyimlerin kesişim noktalarını anlamaya katkı sağlar.

Araştırmanın temel verileri toplama süreci gözlem ve anket çalışması olarak iki temel aşamada yapılandırılmıştır. Çalışmanın içsel veri seti, araştırmacının aile yazlığı ile kurduğu duygusal, tarihsel ve mekânsal ilişkiye dayanan kişisel gözlemleri ile aile üyelerinin ortak yaşam pratiklerine dair deneyimlerinden oluşmaktadır. Bu içsel veriler, mekâna atfedilen anlamların anlaşılabilmesi amacıyla yorumlayıcı fenomenolojik analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Dışsal veri seti ise, aile üyelerinin yazlık mekândaki kolektif yaşamlarına ve bu yaşama dair bireysel algılarına ışık tutmak amacıyla hazırlanan açık uçlu sorulardan oluşan anket çalışmasına ve 1. nesil üyelerinin tuttuğu günlüklere dayanmaktadır. Bu araştırmanın anket çalışması elektronik ortamda “Google Form” veri tabanı kullanılarak oluşturulmuştur. Anket, Avcı ailesine doğum yoluyla mensup olan ya da evlilik gibi yollarla sonradan aileye katılan, 16 yaş ve üzeri 14 bireyi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı, çalışmanın içsel veri setini oluşturması nedeniyle ankete dahil edilmemiştir.

Arşiv analizinde renk kodlaması yöntemi kullanılmıştır. Buna göre, yeşil renk birinci nesil üyeleri, pembe renk ikinci nesil üyeleri, mavi renk üçüncü nesil üyeleri ve sarı renk dördüncü nesil üyeleri temsil etmektedir. Gri renkte gösterilen çizimler ise, arşivde bulunmayan ancak anketlerden elde edilen veriler doğrultusunda oluşturulan sembolik temsillerdir. Katılımcıların

ev içi emek ve toplumsal cinsiyet rolleri bağlamındaki konumları göz önünde bulundurularak, cinsiyet ve nesil/ kuşak bilgileri aşağıda sunulmuştur:

- K1 | 3. nesil | kadın
- K2 | 3. nesil | kadın
- K3 | 3. nesil | kadın
- K4 | 3. nesil | kadın
- K5 | 2. nesil | erkek
- K6 | 2. nesil | kadın
- K7 | 3. nesil | erkek
- K8 | 2. nesil | kadın
- K9 | 2. nesil | erkek
- K10 | 2. nesil | kadın
- K11 | 3. nesil | erkek
- K12 | 2. nesil | kadın
- K13 | 2. nesil | kadın
- K14 | 3. nesil | kadın

Katılımcıların ait oldukları nesil/kuşak bilgisinin belirlenmesi dışında anketin tamamı açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Anket soruları, bu araştırmanın kuramsal çerçevesini oluşturan “mekân ve bellek” literatürüne dayanarak; kolektif bellek, mekânsal bellek, kimlik ve mekânsal aidiyet kavramlarına ilişkin nitel veri elde etmeyi amaçlayacak biçimde yapılandırılmıştır. Bunun yanı sıra, kolektif yaşam pratikleri içerisinde ev içi emek paylaşımı, gündelik yaşam rutinleri ve bireylerin kişisel deneyimlerine ilişkin bilgiler toplamak üzere hazırlanmış sorular da ankete dâhil edilmiştir.

Çalışmanın anket soruları aşağıda maddeler halinde sıralanmaktadır:

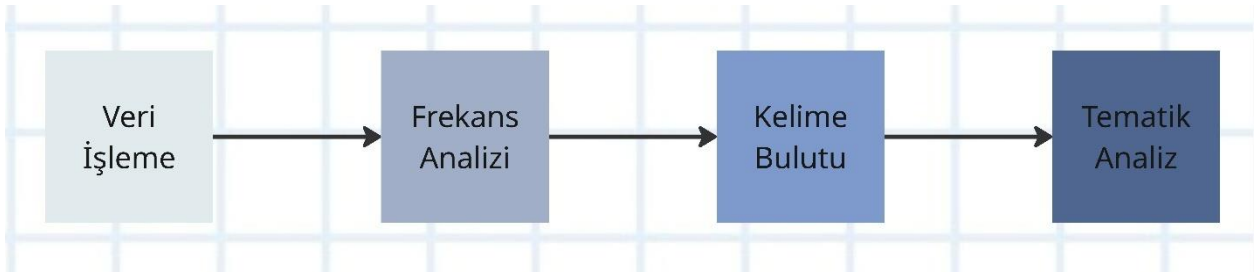
- Demre Kumdağı'ndaki bu yazlıkla ilgili zihninizdeki en belirgin anı nedir?
- Aile Yazlığı deneyiminiz hakkında bilgi verir misiniz? Ne zaman ve ne sıklıkla ziyaret edersiniz? (Yazlık evdeki ziyaretlerinizin genellikle hangi mevsimlerde olduğunu ve bu ziyaretlerin uzunluğunu açıklar mısınız?)

- Aile evinde geçirilen kolektif(kalabalık) yaşamın çekirdek ailenizdeki yaşamınıza göre nasıl farklılıkları vardır? Bu farklılıklar sizin için olumlu veya olumsuz mudur? (İş paylaşımı, çevre baskısı, bireysel alan, toplu yaşamda rutin değişimi vb.)
- Aile evinin bulunduğu ilçenin kısa zamanlı ziyaretlerinizde bile sizi etkilediğini düşünüyor musunuz? Bu etkileri nasıl tanımlarsınız? Çevre baskısı, büyükşehir-ilçe etkinlik farkı vb. (Bu soru daha çok farklı il ve ilçelerde ikamet eden aile üyeleri için sorulmuştur.)
- Yazlık evde geçirdiğiniz zaman boyunca hangi aktiviteleri tercih edersiniz? Bu aktiviteleri neden tercih edersiniz? (Aileyle sohbet, yalnız bir köşeye çekilmek, bahçede takılmak vb.)
- Aile yazlığında yaşanan günlük rutinlerinizi nelerdir? Günlük rutinleriniz neleri içerir ve bu rutinlerin aile içi etkileşimlerinize nasıl yansıdığını düşünüyorsunuz?
- Yazlık evdeki aile içi ilişkiler hakkında neler söyleyebilirsiniz? İletişim tarzı, paylaşılan aktiviteler, iş paylaşımı veya çatışma çözümü hakkında düşüncelerinizi paylaşabilir misiniz? (Görmezden gelmek, farklı köşelere çekilmek, masaya oturup detaylı konuşmak vb.)
- Aile yazlığında yaşanan anılarınızı ve deneyimlerinizi nasıl tanımlarsınız? Hangi anılar özellikle önemlidir ve neden? Örneğin, çocukluk anıları, aile toplantıları veya özel etkinlikler gibi belirli anılardan bahsedebilir misiniz?
- Aile yazlığında yaşanan anıların ve deneyimlerin, aile üyeleri arasında nasıl aktarıldığını gözlemlediniz mi? Bu aktarımlar, aile belleği ve kimliğinin şekillenmesinde nasıl bir rol oynar? Örneğin, aile sohbetlerinde veya topluluk etkinliklerinde paylaşılan anılar hakkındaki gözlemlerinizi paylaşabilir misiniz?
- Aile yazlığında geçirdiğiniz zaman boyunca mekânsal değişikliklerin veya dönüşümlerin aile içi ilişkilere ve anılara olan etkisini gözlemlediniz mi? Örneğin, evin yeniden dekorasyonu veya yenileme çalışmalarının aile içi dinamiklerinize nasıl yansıdığını düşünüyorsunuz?
- Yazlık evdeki aile arşivlerinin ve geçmişe dair belgelerin önemi hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu belgeler, aile belleği ve kimliği üzerinde nasıl bir etkiye sahiptir? Örneğin, aile albümleri, mektuplar veya aile hatıra defterleri gibi belgelere olan ilginiz

ve bu belgelerin aile tarihine olan katkılarınız hakkında düşüncelerinizi paylaşabilir misiniz?

- Yazlık evdeki sosyal etkileşimler ve komşuluk ilişkileri, aile yaşamınızı nasıl etkiler? Bu ilişkiler, aile belleği ve mekanıyla nasıl etkileşime girer? Örneğin, yazlık evde komşularla yapılan etkinlikler veya topluluk faaliyetleri hakkındaki düşüncelerinizi paylaşabilir misiniz?
- Yazlık evdeki mekânın ve aile belleğinin, aile dışındaki kişilerle olan ilişkilerinizi nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz? Deneyimlerinizin veya aile hikayelerinizin başkalarıyla olan paylaşımı veya onlarla etkileşimi hakkında düşüncelerinizi paylaşabilir misiniz?

Anket soruları, katılımcıların bireysel deneyimlerini ve öznel değerlendirmelerini aktarabilecekleri şekilde açık uçlu olarak tasarlanmış; belleğe dayalı anlatılar, geçmişe dair anılar, aile arşivlerinde yer alan belge ve fotoğraflara ilişkin bilgiler ile mekânla kurulan ilişkiler doğrultusunda yöneltilmiştir. Ayrıca, katılımcıların yazlık evdeki gündelik yaşam pratiklerine, dış çevreyle kurdukları etkileşimlere ve toplumsal rollerin mekânsal yansımalarına ilişkin değerlendirmelerde bulunmaları beklenmiştir. Bu doğrultuda, anket çalışması yalnızca bireysel belleğin değil, aynı zamanda ailevi ve kolektif düzeyde deneyimlerin çözümlenmesine yönelik temel bir veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Öncelikli olarak, temaların belirlenebilmesi amacıyla kelime frekans analizi gerçekleştirilmiş ve elde edilen verilerle kelime bulutu oluşturulmuştur (şekil 3.1). Veri işleme olarak bahsedilen aşama, anket verilerinin transkriptidir. Bu veri ön işlem sonrasında, katılımcı yanıtlarında sıkça tekrar eden kelimeler belirlenmiştir.

Şekil 3.1. Tematik analiz için aşamaları gösteren diyagram

Kaynak: Ezgi Selin Kaya, 2025

Analiz aşamasında yapay zekâ destekli dil işleme araçları kullanılmış; anlam ifade etmeyen edatlar, bağlaçlar ve "çok", "güzel", "mutlu" gibi genel sıfatlar analiz dışında bırakılarak, 5 kereden fazla tekrar eden anlamlı kelimeler değerlendirmeye alınmıştır. Öne çıkan kelimeler arasında "aile", "bellek", "anı", "aidiyet", "tatil", "deniz", "sohbet", "çocukluk", "kahvaltı", "nostalji", "uyumluluk" ve "mangal" yer almaktadır (şekil 3.2). Kolaj çalışmasında kelime frekans aralığının hiyerarşisi koyu tonlar ve büyük punto kullanımı aracılığıyla görsel olarak temsil edilmiştir (şekil 3.2). Yapılan bu analiz, katılımcıların aile yazlığına ilişkin deneyimlerinde hangi kavramların öne çıktığını görselleştirerek, mekânla kurdukları ilişkiyi çözümlenmeyi amaçlamaktadır.

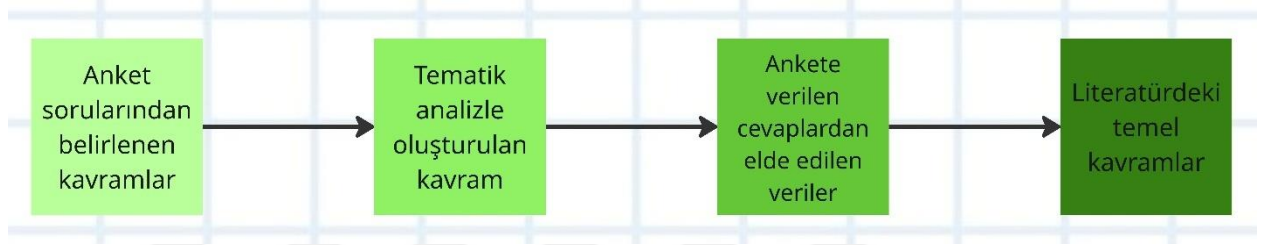

Şekil 3.2. Kelime bulutu için oluşturulmuş kolaj çalışması

Kaynak: Ezgi Selin Kaya, 2025

Ankete verilen yanıtlar ve kelime frekans analizi sonuçları doğrultusunda, yazlık evler ile bireyler arasındaki bağları ortaya koymak amacıyla tematik analiz yöntemi uygulanmıştır. Bu süreçte, veriler sistematik olarak ana temalara ayrılmış ve analiz edilmiştir. Temaların belirlenmesi aşamasında, çevrimiçi bir platform olan Miro kullanılarak post-it notlar üzerinden diyagramlar oluşturulmuş ve kavramlar arasındaki ilişkiler görselleştirilmiştir. Kelime frekansı ile elde edilen kelime bulutu ve anket soruları düşünülerek tema olarak; duygusal iz, mekânsal konfor alışkanlıkları, mekânsal deneyimleme, ailesel yansımalar, yerel sosyallik ve gündelik

etkileşimler belirlenmiştir. Ankete verilen cevaplar, uygun temalarla diyagram üzerinde ilişkilendirilmiş; kelime frekansından elde edilen kelimeler farklı renkte gösterilmiştir. Temalara göre oluşturulan bu diyagram, araştırmanın literatürünü oluşturan temel kavramlar ile eşleştirilmiştir. Literatürden elde edilen temel kavramlar; hafıza mekanları, bireysel bellek, aile belleği, kolektif bellek, mekansal bellek, mekansal aidiyet ve mekansal kimliktir (Şekil 3.3).

Şekil 3.3. Birbiriyle bağlantılı kavramların aşamalı gösterimi

Kaynak: Ezgi Selin Kaya, 2025

Anket aracılığıyla elde edilen anlatılar, araştırmadaki dışsal belleğin temsili olarak işlev görmektedir. Bu verileri desteklemek ve anlatıların görsel boyutunu zenginleştirmek amacıyla aile arşivinde yer alan fotoğraf albümleri de görsel veri olarak analiz sürecine dâhil edilmiştir.

3.2. Aile Yaşamı ve Mekânsal Dağılım: Evin Hafızası

Demre, Kumdağı'ndaki bu aile yazlığı, üç katlı müstakil bir yapıdır. Evin ön bölümünde meyve-sebze yetiştirilen ve limon ağaçlarından oluşan küçük bir bahçesi vardır. Evi boyu boyunca begonviller sarmaktadır (şekil 3.4). Anneannem için yazlık evini saran renkli begonvilleri büyük bir anlam taşımaktaydı. Her yıl kuruyan dallar özenle budanır, yeni sürgünler yönlendirilerek bitkinin sürekliliği sağlanırdı. Ayrıca komşularıyla bu bitkileri paylaşır, begonvillerden alınan çeliklerle onların bahçelerinde de yetiştirmelerini destekledi. Bu gözlemlerimden hareketle, Antalya ve çevresindeki yazlık konutların peyzajında, yapı cephelerini saran sarmaşıklar ve begonvillerin karakteristik bir unsur olarak öne çıktığını söyleyebilirim.

Anket çıktılarında da ortak duygusal bağ kurulan bir yer olarak 1. nesil aile büyüğü anneanneninin begonvilleri yer almaktadır. Ayrıca, anneanneninin günlüğünde de bahsettiği komşularıyla paylaşım içerisinde bulunması, yere bağlılık kavramı içerisinde ortak bir aidiyet alanı kurmakla ilişkilendirilmektedir.

Şekil 3.4. Aile yazlığı ve saran begonviller

Kaynak: Ezgi Selin Kaya, 2025

Evin ön bölümünde yer alan ortak kullanım alanındaki zeytin ağacı ve çevresindeki bahçe, anket bulguları doğrultusunda katılımcıların belleğinde “duygusal iz” bırakan deneyimlere ev sahipliği yapan bir mekân olarak öne çıkmaktadır. Katılımcıların bu alana dair aktardıkları kişisel anlatılar, söz konusu deneyimlerin mekânsal bellekle güçlü bir biçimde ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda, katılımcı(K) 2 ve 4’ün yanıtları dikkat çekicidir:

K2, apartman yaşamı içinde doğaya erişimin sınırlı olduğunu belirterek, yazlıktaki bahçeyi ve doğayla kurulan ilişkiyi özel ve ayrıcalıklı bir deneyim olarak tanımlamıştır. Bu bağlamda, “*bahçede hayvanlarla zaman geçirip yürüyüş yapmayı da seviyorum*” ifadesi, doğal çevreyle kurulan ilişkinin bireysel bellekte duygusal bir iz oluşturduğunu yansıtmaktadır.

K4 ise çocukluk dönemine ait anılarında zeytin ağacının özel bir yer tuttuğunu aktarmıştır: “*Yazlığın hemen altında, etrafı betonla çevrili bir zeytin ağacı vardı. Küçükken kuzenlerimle her gün oraya inerdik ve taşlarla betonu düzeltmeye çalışırdık. Çünkü hayalimizde oraya bir market açmak vardı*”. Bu anlatı, hem fiziksel bir öge olarak zeytin ağacının çocukluk hayalleriyle nasıl bütünleştiğini hem de bu mekâna ilişkin deneyimlerin duygusal iz bırakarak

mekânsal bellekte canlı bir yer edindiğini göstermektedir. Ayrıca, “İlk soruda yazdığım zeytin ağacıyla ilgili anım, en net hatırladıklarımın biri [...] çocukluk anılarımı hep mutlu bir şekilde hatırlıyorum” ifadesiyle bu bellek izlerinin sürekliliğine işaret etmektedir. Burada, zeytin ağacı konumu ve anılardaki yeriyle sıradan bir zeytin ağacından farklıdır, bulunduğu konum onu özel kılmaktadır.

Evin yan cephesinde konumlanan avlu, bir yandan otopark olarak işlev görürken, öte yandan aile bireylerinin ve komşuların bir araya geldiği sosyal bir etkileşim alanı olarak öne çıkmaktadır. Bu avlu, evin sahibi ve 1. nesil üyesi olan dedemin özenle koruduğu aracını park ettiği yer olmasıyla birlikte, yaz akşamlarında mangal yapılan buluşma noktası, çocukların gün içerisinde oyun oynadığı bir alan ve komşular arası ilişkilerin geliştiği bir sosyal mekân işlevi görmektedir (şekil 3.5). Bu çok yönlü kullanım biçimi, avluyu aile yaşamının dinamiklerini barındıran odak noktalarından biri hâline getirmektedir. Örneğin; K1, yazlık evin sabah kahvaltısından akşam mangal keyfine kadar uzanan rutinlerini “kahvaltı, kahve, yazın deniz, akşamları mangal” etkinlikleriyle mekânın hem bireysel bellek hem de aile belleği çerçevesinde nasıl şekillendiğini vurgulamıştır. Benzer biçimde, K5 “kalabalık bir şekilde tüm aile mangal yaptığımız zamanlar” ve “genelde anılarım yemek yemek üzerine” sözleriyle ifade etmiştir. Genel olarak anket sonuçları incelendiğinde, katılımcıların kalabalık sofralarda bir araya gelinen mangal anılarına sıklıkla atıfta buldukları görülmektedir. Belirli bir mekânda rutimize dahil olan eylemler, belleğimizde yer edinir. Özellikle yemek hazırlama, pişirme ve birlikte yeme gibi ritüellerin ortak bir mekânda tekrar edilmesi, bu eylemlerin aile üyeleri tarafından benzer biçimlerde hatırlanmasına ve anlatılar aracılığıyla paylaşılmasına olanak tanımaktadır. Anıların ortak bir çerçevede yeniden üretilmesi ve detaylandırılması süreci, aile belleğinin oluşumuna katkı sağlamakta; bu süreçte paylaşılan deneyimler, kolektif belleğin yapı taşlarını oluşturmaktadır. Bu bağlamda, ortak yemek ritüelleri yalnızca fiziksel ihtiyaçları karşılayan eylemler olmanın ötesinde, “mekânsal konfor alışkanlıkları” kapsamında değerlendirilebilecek sosyal pratikler olarak, mekânsal bellekte kalıcı izler bırakmaktadır.

Avluya dair gözlem ve elde ettiğim veriler, aile toplanmaları ve birlikte kurulan mangal sofralarının öne çıkan pratikler olduğunu ortaya koymaktadır. Gözlemlerim doğrultusunda, bu pratikler ortak bir aile belleğinin oluşum süreci ile ilişkilendirilmiştir.

Şekil 3.5. Avlu ve etkileşimleri

Kaynak: Ezgi Selin Kaya, 2025

Aile yazlığındaki komşuluk ilişkileri, anket katılımcılarının da belirttiği üzere, uzun yıllara dayanan dostluk bağlarının sürdüğü, emeklilik döneminin dinginliği içinde şekillenen bir yaşam tarzını yansıtmaktadır. Bu yaşam biçimi, gündelik kent hayatının koşuşturmasına kıyasla çok daha yavaş ve sakin bir ritimde ilerlemektedir. Müstakil konutlarda yaşayan emekli bireyler, günlerini çoğunlukla bahçeleriyle ilgilenerek, site içerisinde dolanarak ve ayaküstü sohbetlerle birbirleriyle iletişim kurarak geçirmektedir. Bu karşılaşmalar, çoğu zaman çay eşliğinde paylaşılan gündelik ritüellerle sosyal etkileşimi canlı tutmakta, mekânın topluluk hissini pekiştirmektedir. Burada, özellikle 1. nesil üyeler için “komşuluk” mekânsal aidiyet kavramı ile ilişkilendirilmiştir.

K14, bu ilişki biçimini şu sözlerle dile getirmiştir: “*Komşuluk ilişkileri çok yoğun olarak yaşanmaktadır. Bu yoğunluk beni zaman zaman bunaltmaktadır. Bireysel yaşamaya alışmış bir insanım. Çat kapı misafirlikleri çok sık yaşanmaktadır. Büyük şehirlerde genel olarak görmediğimiz bir durum*”. Bu anlatı, yarı-kırsal yazlık yaşam biçiminin, bireysel mahremiyetle kurduğu farklı ilişki biçimini görünür kılmaktadır. Yoğun sosyal temas, her birey için aynı düzeyde konfor sunmayabilmekte, bu durum bazı katılımcılarda sınır ihlali hissi yaratabilmektedir.

Öte yandan K3, siteye dair anılarını olumlu bir nostaljiyle aktarmaktadır: “Çok güzel bir siteydi. Kış ayında genelde yaşlılar kalırdı, yaz ayında herkesin çocukları, torunları gelirdi; çok güzel bir ortam olurdu. Yaz arkadaşlıkları başlardı, hep beraber denize gidilirdi.” Bu ifade, yazlık alanın yalnızca tatil mekânı değil, aynı zamanda kuşaklar arası etkileşimlerin yaşandığı, sosyal ilişkilerin yeniden kurulduğu bir kolektif alan olarak deneyimlendiğini ortaya koymaktadır (şekil 3.6).

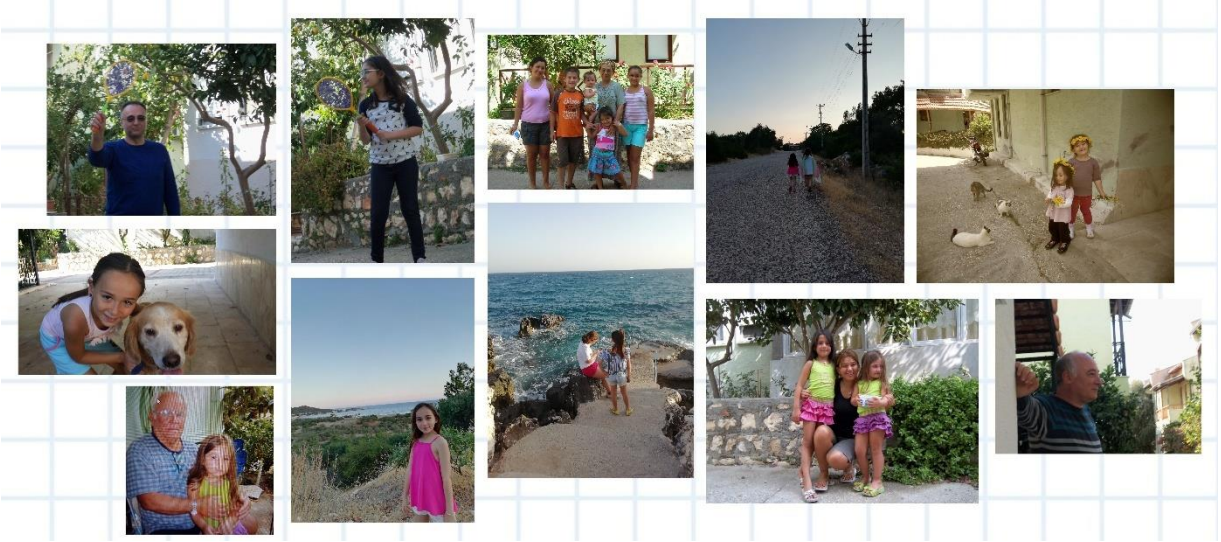
Benzer şekilde K4, komşuluk bağlarının köklü bir geçmişe dayandığını ve bu sürekliliğin ilişkilerin niteliğini olumlu yönde etkilediğini belirtmiştir: “Komşuluk bağları gerçekten çok kuvvetli. Çoğu kişi eskiden beri orada yaşıyor, bu da ilişkilerin doğal olarak güçlü olmasını sağlıyor. Böyle bir komşuluğun olması çok hoş gerçekten. O ayaküstü sohbetler bile insanı iyi hissettiriyor, birbirini tanıyan ve rahat bir ortamda olmak huzur verici.”. Bu anlatı, yazlık mekânın sunduğu sosyal etkileşimin bireysel iyi oluş ve mekânsal konfor duygusu üzerindeki olumlu etkilerine işaret etmektedir.

Komşuluk ilişkileri, yazlık yerleşimlerde mekânsal aidiyetin kurulmasında da önemli bir rol oynamaktadır. Bu durum özellikle ortak kullanım alanlarından biri olan avlunun işleviyle pekişmektedir. K2, avlunun sosyal ilişkiler üzerindeki etkisini şu şekilde vurgulamıştır: “Yazlıktaki komşuların çoğuyla çok eskiden beri tanıştığımız için bence oraya ait hissetmemizde çok önemli bir rol oynuyor ve ben de bu etkinliklerden oldukça zevk alıyorum”. Bu ifade, aidiyet hissinin sadece fiziksel mekâna değil, o mekânda sürdürülen sosyal ilişkilere bağlı olarak inşa edildiğini göstermektedir.

K10 ise bu sosyal bağların daha duygusal bir düzeyde nasıl işlediğine odaklanarak, “Komşuların ilgisi, sevgisi annem için güven duygusu yaratıyor” diyerek, aidiyetin bireyin içinde bulunduğu topluluk aracılığıyla nasıl güçlendiğini ortaya koymaktadır. Bu güven hissi, özellikle yaşlı bireyler açısından yazlık yerleşimin önemli bir sığınak ve destek ağı haline gelmesini sağlamaktadır. Anket katılımcılarının bu alana ilişkin anlatıları, belirgin anılar, yazlık rutini, sevilen aktiviteler, komşuluk ve ilçe üzerinden şekillenmektedir. Katılımcıların aktarımları özellikle duygusal iz, mekânsal konfor alışkanlıkları ve yerel sosyallik temaları

etrafında toplanmakta; bu temalar aracılığıyla bireylerin bireysel ve aile belleği ile kurdukları ilişkiler görünür hâle gelmektedir. Aynı zamanda bu anlatılar, avlunun mekânsal bellek, mekânsal kimlik ve aidiyet duygusunun oluşumundaki rolünü de gözler önüne sermektedir.

Yazlık ev ve çevresiyle kurulan ilişkileri incelediğimde, metropol yaşamı ile kırsal/yazlık yaşam pratikleri arasındaki farklılıkların, katılımcıların davranışsal ve duygusal tutumlarında değişimlere yol açtığını fark ettim. Örneğin, çoğunlukla büyük şehirlerde yaşayan üçüncü nesil aile üyelerinin, günlük yaşamlarında deneyimleyemedikleri için yazlıkta sürekli olarak bahçede vakit geçirme ve hayvanlarla ilgilenme eğiliminde olduklarını gözlemledim. Ayrıca, yazlık evde kuzenlerin birbirleriyle kurdukları bağı sıklıkla ‘kardeşlik’ duygusu ile ifade ettiklerine tanık oldum. Büyük bir ailenin parçası olarak, kendi çekirdek yaşamlarının dışında burada üstlendikleri özel bir sosyal rolün olduğunu ve bu yazlık evin özellikle empati duygusunu besleyen bir ortam sunduğunu gözlemledim.

Şekil 3.6. Yazlık evin bulunduğu site ve çevresi

Kaynak: Ezgi Selin Kaya, 2025

Giriş kat, tamamıyla ortak kullanıma yönelik bir planlamayla açık mutfak ve oturma alanından oluşmaktadır. Bu katın bahçeye bakan cephesinde yer alan geniş balkon, yaz akşamlarında aile bireylerinin bir araya geldiği önemli sosyalleşme alanlarından biridir. Yapının

ilk yıllarında, bu giriş katındaki oturma alanı, etkileşim ve birliktelik açısından merkezi konumdayken, zaman içerisinde üst katın tadilattan geçirilmesi ve manzara avantajı ile evin merkezi rolü çatı katına geçmiştir. Bu dönüşüme ilişkin olarak K3, *“Ailenin en büyük torunu olarak 9-10 yaşından bu vakte kadar her anına tanık olmuşumdur. Genelde yaz aylarında haftada iki defa muhakkak giderdik, daha sonra yaz-kış kalmaya başladılar”* şeklinde ifade etmiştir. Giriş katındaki oturma alanı tadilattan sonra yaz sezonunda misafirlerin ağırlandığı, mutfağı ise yedekleme ve depolama amaçlı kullanılan bir alana dönüşmüştür.

Katılımcıların ortak anlatılarına göre bu alan, genellikle sohbet edilen ve kalabalık sofralarla özdeşleşen bir mekân olarak tanımlanmaktadır (şekil 3.7). K1, yazlıkta sevdiği aktivitenin kalabalık sohbetler olmasından şu şekilde bahsetmektedir: *“Aileyle sohbet, çünkü kalabalık ortamda edilen sohbetleri, konuşmaları seviyorum.”* Benzer şekilde, K6’da *“Kalabalık maaile olarak sohbet edip yemek yememiz, tam belirgin bir anı olmasa da telaş ve sevgi bir arada hissettiriyor genelde”* diyerek mekâna dair duygusal yüklemeyi ifade ederken; K8 ise bu deneyimi *“En belirgin anı kalabalık, tüm ailenin bir arada olduğu mekân; telaşlı hazırlanan sofralar”* şeklinde tanımlamaktadır. Aynı katılımcı, yazlık evin mekânsal atmosferini *“Aile yazlığı kalabalıklığına, curcunasına rağmen insanı kendisine rahat, dingin hissettiren bir yer. Aile olma duygusunun yaşandığı ortam”* ifadeleriyle betimlemektedir.

K10 yazlıkta geçirilen sürenin aile bağlarını kuvvetlendirdiğine dikkat çekerek, *“Yazlık evde uzun süre kalabalık bir ortamda farklı aktivitelerle aile bağlarının daha güçlendiğini düşünüyorum. Gelecek kuşaklara da geniş aile olabilmenin tadını verdiğimizizi düşünüyorum”* şeklinde görüş bildirmiştir. K10’un bir diğer ifadesi ise *“Kalabalık ailelerde bir masanın etrafında toplanabilmenin, mangal keyfi yapmanın insanın ruhuna iyi geldiği bir gerçek. Özellikle 3. kuşağa bir arada olmanın değerini anladığımı düşünüyorum. Her ne kadar ayakta kalanlar şikayetçi olsa da”* sözleriyle bir aradallığın hem fiziksel hem de duygusal düzeyde etkileri vurgulanmıştır. Burada ayakta kalanlar olarak ifade edilenler genel olarak ailenin ev içi emeğini çokça üreten 2. nesil kadınlarıdır.

Geleneksel aile yapısı çerçevesinde, alt kattaki mutfak alanı özellikle kadınlar tarafından yoğun biçimde kullanılmaktadır. K8’in anlatımında, günlük rutinlerin işleyişi ayrıntılı biçimde dile getirilmiştir: *“İlk rutin kahvaltı olmazsa olmaz. Ailenin 1. nesli önce kalkar, sonra 2. nesil.”*

Kahvaltı hazırlanır. 3. nesil istediği zaman kalkar, kahvaltısını yapar; o masa öğlene kadar durur. O şekilde. Denize gitmek isteyen gider. 3. nesil kahvaltı yaparken öğlen yemeğine başlanır; öğlen yemeği, ikindi çayı, deniz, akşam yemeği, akşam çayı. Yemek ve deniz arasında gidip gelen döngü”. Bu sosyal yoğunluk içerisinde özellikle kadınlar açısından belirginleşen ev içi emek yükü dikkat çekmektedir. Kalabalık aile yapısı içinde gündelik işlerin sürekliliği ve organizasyonu çoğunlukla kadınlar tarafından yapılmaktadır. 3.neslin bir üyesi olan K11 gözlemlerinden, ev içerisindeki hızlı ve uyumlu işleyişi şu sözlerle tanımlamaktadır: *“Genellikle teyzelerim arasında belli bir iş paylaşımı olur. Çatışma olmaz, her şey çok hızlı gelişir. İletişim tarzı çok hızlı konuşmak ve çok hızlı hareket etmektir. Ev içerisinde bir iş varsa herkes hızlı hareket eder.”* Bu ifade, kadınlar arası iş bölümünün alışkanlığa dayalı bir pratikle sürdüğünü ve kolektif yaşantının ritmine dönüştüğünü göstermektedir.

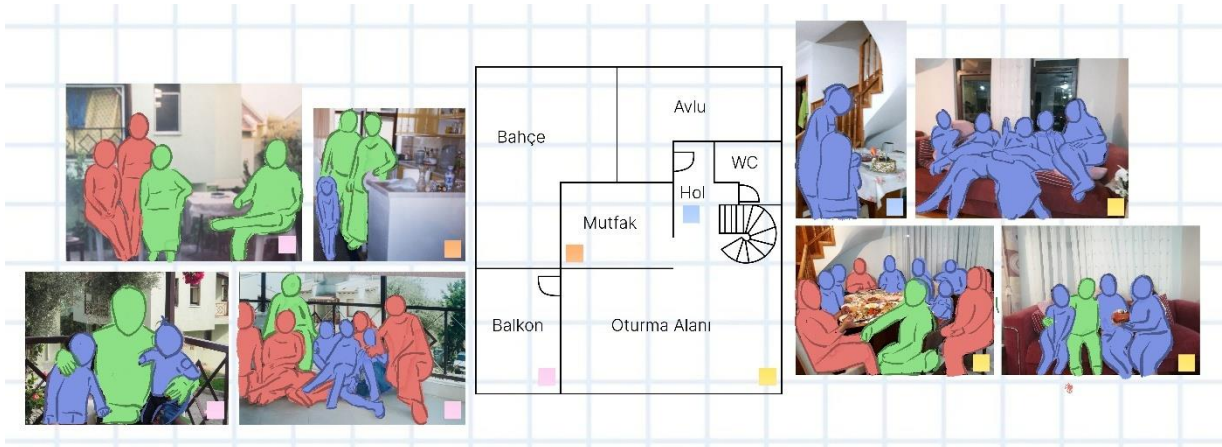
2.neslin üyelerinden biri olan K10 ise, ev içi emeğin yoğunluğunu ve kuşaklar arası iş bölümünü detaylandırarak şöyle ifade etmiştir: *“[...] İş paylaşımında 2. kuşak kadın grubu pişirme, yıkama, temizleme bölümlerinden sorumlu ve sürekli ayakta ama hiç şikayetçi değiliz. Kalabalıkta her öğün yemek yapmak zorundasın. Belli saatte kalkmak zorundasın. Kendi başına plan yapamazsın”.* Bu anlatı, geleneksel rollerin sürekliliğini ve ev içi emeğin kadınlar arasında doğal bir sorumluluk olarak benimsendiğini göstermektedir. Öte yandan, K12'nin anlatısı, çekirdek aile yaşamı ile bu geleneksel kolektif düzende karşılaşılan rol değişikliklerini yansıtmaktadır. K12, evin sahibi olan ailesi nedeniyle eşiyile kurduğu ev içi iş bölümünün yazlıkta sürdürülemediğini şu ifadelerle aktarmaktadır: *“[...] Burada iş dağılımında çekirdek ailemizin çoğu işi ile ben ilgilenmek zorunda kalıyorum. Benim ailemin evi olması nedeniyle eşim normalde aldığı birçok iş yükümlülüğünü burada düzen bozmamak için alamamaktadır. Evin kalabalık olması nedeniyle de ev içi yoğunluğum oldukça artmaktadır [...]”*

Belirtilen anlatılar, geleneksel kolektif yaşam pratikleri içerisinde kadınlara yüklenen ev içi emek biçimlerinin yalnızca fiziksel bir uğraşla sınırlı kalmadığını; aynı zamanda duygusal ve örgütsel boyutlar taşıdığını açıkça ortaya koymaktadır. Fiziksel emek; yemek pişirme, temizlik yapma, çamaşır yıkama gibi somut ve görünür işleri kapsarken, duygusal yüklenme ise aile bireylerinin ruh hâlini gözetmek, herkesin bir arada iyi vakit geçirmesini sağlamak ve olası çatışmaları önlemeye çalışmak gibi görünmeyen ancak yoğun zihinsel ve duygusal çaba

gerektiren sorumlulukları içermektedir. Örgütsel sorumluluklar ise, günün planlanması, öğün saatlerinin belirlenmesi, kimin ne zaman dışarı çıkacağı veya misafirlğe gideceği gibi gündelik yaşamın akışına dair kararların alınması ve düzenin sağlanması gibi işlevleri kapsamaktadır. Ev içi emeğin sürekliliği, yalnızca gündelik işlerin sürdürülmesini değil, aynı zamanda aile içi ilişkilerdeki rol dağılımlarının yeniden biçimlenmesini de beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda, aile sistemleri kuramında tanımlanan “aile rollerinin” bu yapıda geleneksel biçimiyle sürdürüldüğü görülmekte; iş bölümüne dair karar alma süreçleri, cinsiyet temelli kalıplar çerçevesinde işlemektedir. Kadınlar, evin fiziksel düzeninden duygusal atmosferine kadar birçok alanda belirleyici bir rol üstlenmekte; bu da kolektif yaşamın işleyişini büyük ölçüde onların görünmeyen emeğine bağlı kılmaktadır.

Katılımcı ifadeleri doğrultusunda bu anlatılar, “yazlık rutin”, “sevilen aktiviteler”, “yaşantı”, “bireyselden kolektife” ve “iletişim” kavramlarıyla ilişkilendirilmiştir. Bu bağlamda, elde edilen veriler “mekânsal konfor alışkanlıkları”, “mekânsal deneyimleme” ve “gündelik etkileşimler” temaları çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Dışsal verilerin yanı sıra; aile toplanmaları, doğum günü kutlamaları ve bayram ziyaretleri gibi tüm aile üyelerinin bir araya geldiği etkinliklerin nesiller arası bağları güçlendirdiği ve bu yoğun/ kalabalık sosyal ortamın bireylerin değişime uyum sağlama becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaştım.

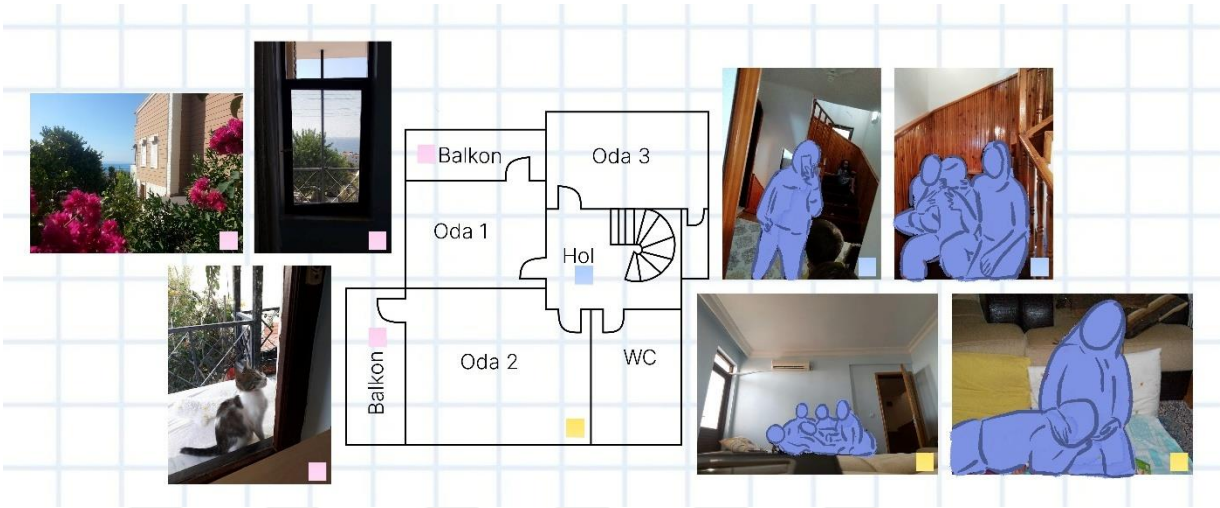

Şekil 3.7. Giriş kat planı ve etkileşimleri

Orta kat, her birinin kendine ait balkonu bulunan üç oda ve bir banyodan oluşmakta olup, odalar ortak bir hol üzerinden birbirine bağlanmaktadır (şekil 3.8). Katın merkezinde konumlanan oda, katılımcıların anlatımlarına göre 1. nesil üye olan ailenin anne/anneannesine aittir. Bu odaya ait balkon ise öğle saatlerinde gençlerin bir araya geldiği, küçük kuzenlerin evcil hayvanlarını beslediği bir sosyal alan işlevi görmektedir. Bu durum, yazlık evde her yaş grubunun mekân içinde kendine ait özel alanlara sahip olduğunu ve bu alanların farklı biçimlerde kullanıldığını göstermektedir.

K11, bireylerin ihtiyaç duyduklarında kendilerini kalabalıktan uzaklaştırabilecekleri mekânlara sahip olduklarını şu sözlerle dile getirmektedir: *“Kendini ortamdan soyutlamak isteyen olursa odalardan birine geçer. Genellikle teyzelerim, annem ve anneannem hiç ayrılmazlar, aynı odanın içerisinde saatlerce konuşurlar [...]”* Bu ifade, ortak alanların iletişim ve duygusal paylaşım açısından ne denli işlevsel olduğunu, ancak bireysel geri çekilme alanlarının da mevcut olduğunu göstermektedir. Benzer biçimde, K5 bireysel konfor arayışına yönelik eğilimini şu şekilde ifade etmiştir: *“Yazın denize gitmeyi tercih ediyorum ama onun harici genelde yalnız kalmayı daha tercih ediyorum. Boş bir oda bulup orda uyumayı tercih ederim.”* K11 ise zaman zaman yalnız kalma ihtiyacını vurgulayarak şöyle demektedir: *“Gürültülü ortamı pek sevmem ama kendimi yorgun hissetmezsem konuşmalara dahil olurum. Onun dışında zaman zaman yalnız kalma isteği olur ve başka bir odaya çekilirim”*. Bu anlatılar, kolektif yaşam pratiği içinde, kısa süreli de olsa bireylerin yalnız kalma ihtiyacının sürdüğünü ve bireysel yaşam alışkanlıklarının yazlık ev bağlamında ortak yaşamla uyumlu biçimde var olmaya devam ettiğini göstermektedir. Aynı zamanda, mekânsal düzenlemenin farklı bireysel ve toplu ilişki biçimlerine olanak tanıyacak şekilde esnek bir kullanım yapısına sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum, ortak mekânda yaşamının bireyselliği tamamen ortadan kaldırmadığını, aksine bireysel alan arayışlarının kolektif yaşantının içinde çeşitli biçimlerde sürdürüldüğünü ortaya koymaktadır.

Katılımcı 5 ve 11'in deneyimleri, "yazlık rutini" ve "bireyselden kolektife" kavramlarıyla ilişkilendirilmiş; tematik düzeyde ise “mekânsal konfor alışkanlıkları” ve “gündelik etkileşimler” bağlamında değerlendirilmektedir.

Şekil 3.8. Orta kat plan ve etkileşimleri

Kaynak: Ezgi Selin Kaya, 2025

Kat planında sağda konumlanan oda, yüklük ve valizlerin yerleştirildiği, aynı zamanda giyinme odası olarak kullanılan işlevsel bir mekândır. Bu oda, gün içerisinde aile bireyleri tarafından yalnızca kısa süreliğine kullanılmakta; uzun süreli kalışlara ev sahipliği yapmamaktadır. Dış mekâna karşı mahremiyeti sağlamak amacıyla perdeleri sürekli kapalı tutulan bu alan, yazlık evin diğer odalarına kıyasla daha geçici ve sınırlı bir kullanım biçimine sahiptir. Bu yönüyle, işlevsel bir geçiş alanı olarak tanımlanmakta ve evin dinamik dolaşım düzeni içinde tamamlayıcı bir rol üstlenmektedir.

Solda konumlanan oda, gündüz saatlerinde sosyalleşme alanı olarak kullanılmakta; akşamları ise ortak bir uyuma alanına dönüşmektedir (şekil 3.9). Bu odanın balkonu, tüm gün güneş alması nedeniyle pratik kullanım açısından çamaşır asma amacıyla işlevlendirilmektedir. Yani genel haliyle orta kat, geceleri yatma alanı olarak kullanılmakta; ancak bu alan, gündüz saatlerinde genç bireyler tarafından sosyal kullanım amacıyla değerlendirildiğinden, sabahları yatakların toplanması gündelik rutinin bir parçası hâline gelmektedir. Bu bağlamda, mahremiyetle ilişkilendirilen yatak odalarının burada sabit bir kimlik taşımadığı ve dönüşümlü kullanım yoluyla mahremiyet alanı olmaktan çıkarak çok işlevli mekânlara dönüştüğü görülmektedir. Fakat, günün sonunda bir yatakta uyuma gerekliliği bireyi fiziksel olarak eve

bağladığı için tüm diğer unsurlardan bağımsız olarak yatak odası her zaman özel bir öneme sahiptir. Bununla birlikte yazlık evlerde, bu aidiyet duygusu kolektif yaşantının gerektirdiği paylaşımaya dayalı düzen içerisinde farklı bir anlam kazanmakta; çekirdek aile yapısındaki mahremiyet alanı, bireysel sahiplikten çok geçici ve esnek kullanım ilkeleriyle uyuma ve yaşama deneyimi olarak yeniden tanımlanmaktadır.

Yukarıda ifade edilenlere dayanarak K14, yazlık evdeki gündelik yaşamın döngüsünü şu şekilde özetlemektedir: “*Genel olarak sabah kalkılır, ortak alandaki yataklar toplanır, kahvaltı hazırlanır. Sonrasında hemen denize gidilir. Öğlen denizden gelinip tekrar yemek telaşı ve 2. tur denize gidiş. Sonrasında akşam yemeği ve oturma seansı başlar. Ev genelinde yazları çok kalabalık olduğu için televizyon izleme olayı çok olmuyor [...]*” ifadesi, gündelik pratiklerin ortaklaşa sürdürüldüğü, bireysel faaliyetlerden çok kolektif etkileşimlerin belirleyici olduğu bir yaşam ritmini ortaya koymaktadır.

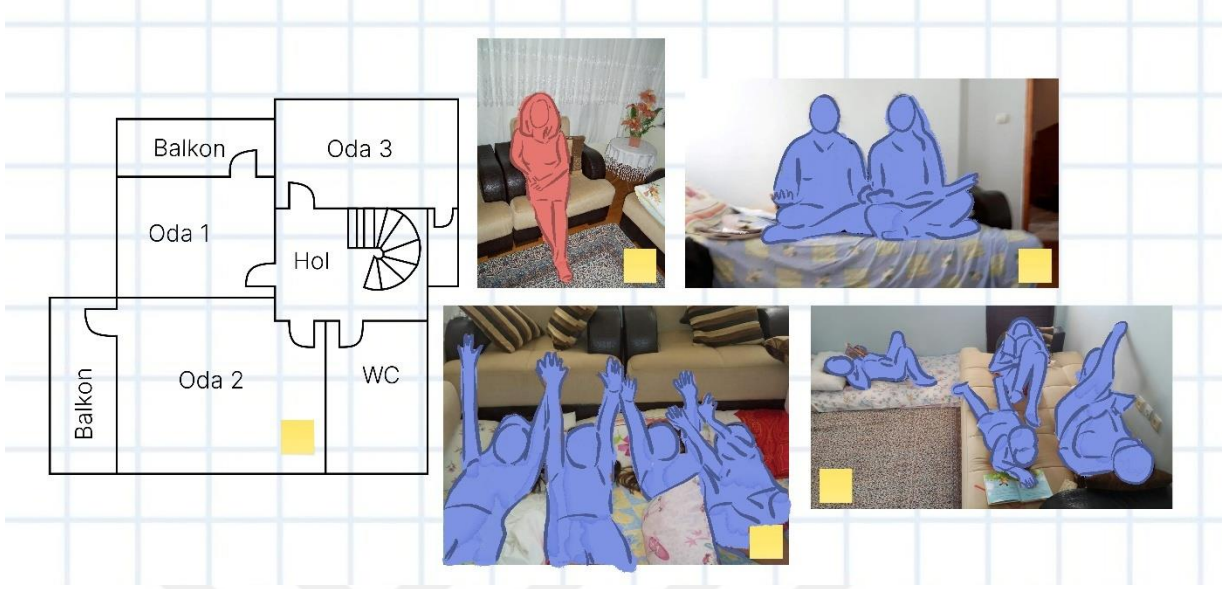
Mekânsal yetersizliklere rağmen ortaya çıkan duygusal bağın gücünü K6 şu sözlerle dile getirmektedir: “*Ailenin hep beraber orda olup yerde de yatsak, odalara sığamasak da beraber olması güzel ve birleştirici bir duyguydu. Daha apartman tarzı bir ev olsaydı bu kadar da beraber kalınmazdı bence.*” bu anlatı, fiziksel konfor eksikliklerinin aile içi birliktelik ve aidiyet hissiyle dengelendiğini göstermektedir. Benzer şekilde K2, yazlıkta geçirilen kalabalık zamanların sosyal gelişim üzerindeki etkisinden “*Ben tek çocuk olmama rağmen kuzenlerim sayesinde kardeşlik hissini anladım küçükken ve bunun beni hayata hazırladığını düşünüyorum. Aynı zamanda kalabalık halde yaşarken yazlıkta sosyal hayata uyum sağlamayı da daha kolay öğrendim.*” şeklinde bahsetmiştir. Bu sayede, yazlık deneyiminin yalnızca mekânsal değil, aynı zamanda sosyal becerilerin gelişimi açısından da dönüştürücü bir rol üstlendiğine de işaret etmektedir.

Buna karşın, kolektif yaşam deneyimi sadece olumlu yönleriyle değil, aynı zamanda getirdiği zorluklarla da katılımcıların anlatılarında yer bulmaktadır. K8, bu süreci, “*Kolektif yaşamın güzel olduğu kadar zorlayıcı tarafları da var tabii ki. Çekirdek ailenin de odanın var, eşyaların yeri var, bireysel alan için uygun ortam var ama yazlık evde o konfor alanından çıkıyorsun, herkes her yerde. Rutin değişiyor, öğün saatleri, uyku saatleri değişiyor, zaman*

zaman yoruluyorsun. Aynı zamanda dinleniyorsun da evinde yapman gereken sorumlulukları orada yapmak istemiyorsan yapmayabiliyorsun da. Ama geriye dönüp baktığın zaman çok güzel günlermiş diyorsun. Özlüyorsun o günleri.” şeklinde ifade etmiştir. Bu ifade, kolektif yaşantının bireysel alışkanlıkları ve konfor alanlarını zorlayabildiğini; kişisel düzenin, mahremiyetin ve bağımsız zaman planlamasının sınırlanabildiğini açıkça ortaya koymaktadır. Ancak bu zorluklara rağmen, kolektif yaşamın sağladığı özgürlük alanları —örneğin evdeki sorumlulukların zorunlu olmaması ya da sosyalleşmenin sürekliliği— katılımcı açısından bir denge unsuru oluşturmaktadır. Bu durum, yazlık deneyiminin sadece fiziksel bir ortak yaşamdan ibaret olmadığını; aynı zamanda duygusal bir aidiyetin, geçmişe dair güçlü bir bağın ve kolektif belleğin oluşumuna katkı sunduğunu göstermektedir.

Katılımcıların bu anlatıları; “yazlık rutini”, “yaşantı”, “bireyselden kolektife” ve “iletişim” kavramlarıyla ilişkilendirilmiştir. Tematik olarak “mekânsal konfor alışkanlıkları”, “mekânsal deneyim” ve “gündelik etkileşimler” başlıkları öne çıkmaktadır.

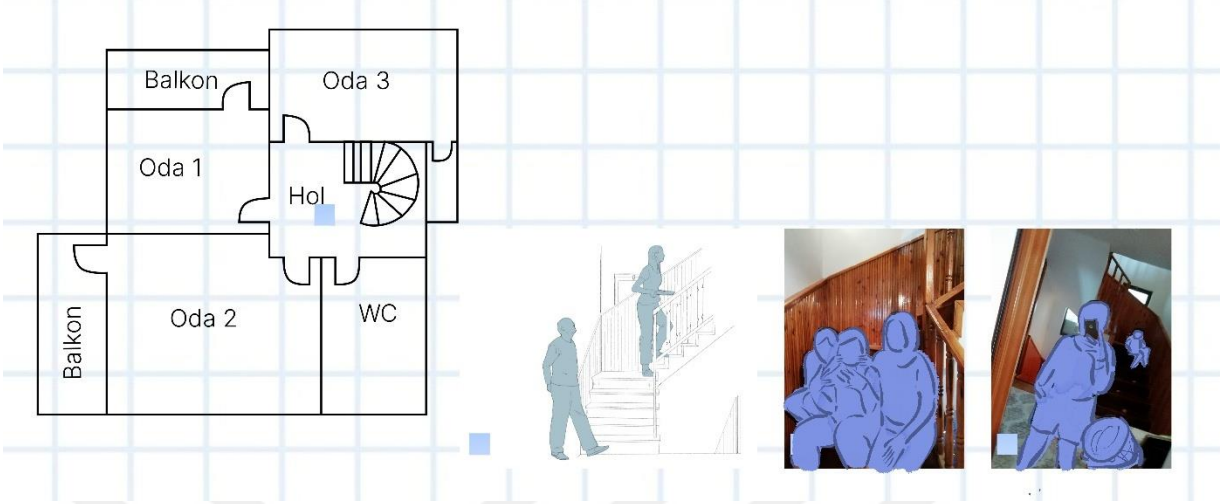
Bizi mekâna bağlayan ve mahremiyetle ilişkilenen uyuma eyleminin, mekâna bağlı olarak mahremiyet algısının bireysellikten çıkarak kolektif bir olgu hâline gelmesine rağmen devam ettiğini gözlemledim. Evde aidiyet duygusunun en yoğun hissedildiği alanlardan biri olan bu mekân, katılımcıların anketlerde de belirttiği üzere mahremiyet ve aidiyetle ilişkili olarak aile üyelerinin güçlü bir bağ kurarak aile hissi çevresinde toplanmalarını sağlamaktadır. Mekânsal bellekte yer eden ortak anılar aracılığıyla aile üyeleri, aile sistemleri teorisinde tanımlandığı üzere, üstlendikleri roller içinde değişime birlikte uyum sağlamaktadır. Bu durum, duygusal ve davranışsal bağların güçlenmesi ile doğrudan ilişkilendirilmiştir.

Şekil 3.9. Sosyalleşme ve uyuma alanı olarak kullanılan odanın etkileşimi

Kaynak: Ezgi Selin Kaya, 2025

Orta katın önemli mekânsal öğelerinden biri de holdür (şekil 3.10). Hol, üst ve alt katlar arasında geçiş sağlayan bir köprü işlevi görmeye kalmaz, aynı zamanda gün içerisinde hem fiziksel eylemler (eşya taşıma) hem de sözel etkileşimler açısından önemli bir konumdur. Bu holde yer alan büyük boy ayna, aile bireylerinin dış mekâna çıkmadan önceki hazırlıklarını tamamladıkları son duraktır. Ayrıca, holün bir köşesinde yer alan **anı köşesi**, tüm aile bireylerine ait fotoğrafların sergilendiği bir alandır.

Şekil 3.10. Orta kat holün etkileşimleri

Kaynak: Ezgi Selin Kaya, 2025

Katılımcıların anlatılarına göre, orta katta yer alan ve tüm aile bireylerinin fotoğraflarının sergilendiği “anı köşesi”, hem bireysel hem kolektif bellek açısından anlamlı bir mekânsal odak noktasıdır. K14, “*En sevdiğim dikkatle incelediğim köşelerden biri, orta katta koridorda bulunan fotoğraf köşesidir. Ailenin her ferdinin fotoğrafı vardır. Fotoğrafların güncellenmesi, ailenin zamanla ne kadar büyüdüğünü ve zamanın akışını gösteren bir veri benim için.*” sözleriyle ifade ederken; bu köşeyi dikkatle incelediğini ve en sevdiği alanlardan biri olarak gördüğünü belirtmiştir. Aile üyelerinin her birinin fotoğrafının yer aldığı bu köşenin düzenli olarak güncellenmesi, ona göre zamanın akışını görünür kılmakta ve ailenin büyüme sürecini belgelemektedir. Bu görsel arşiv, yalnızca bireysel anıların bir ifadesi değil, aynı zamanda zaman içerisindeki dönüşümün izlerini taşıyan kolektif bir hafıza aracıdır.

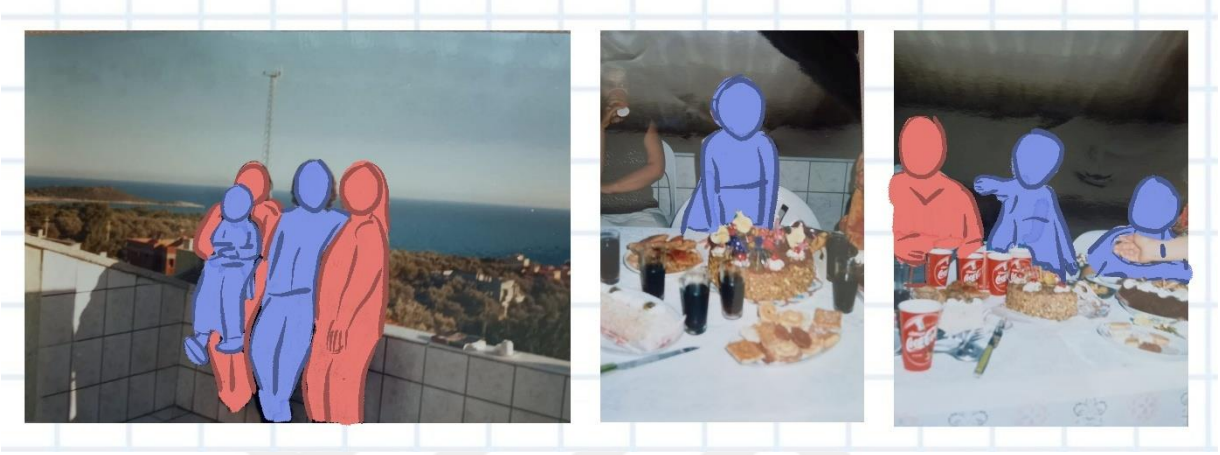
Fotoğraflar, nesiller arası bağın kurulmasına aracılık eden bir unsur olarak değerlendirilmekte ve aileyi daha yakından tanıma yönünde bir işlev üstlenmektedir. Benzer şekilde K1, “*Fotoğraflar sayesinde aileyi daha iyi tanıyoruz, geçmişte yaşayan akrabalarımızı görebilme şansımız oluyor.*” şeklinde ifade etmiştir. K2 ise “*Ben yazlıktaki eşyaları karıştırmayı çok seviyorum ve özellikle eski fotoğraflar ortaya çıktığında herkes bakmak istiyor, geçmişle ilgili konuşmalar açılıyor; bu bence aile bağlarını güçlendiren anlardan biri oluyor.*” demiştir. Bu anlar, ona göre aile bağlarını güçlendiren özel zamanlardır. Eski belgelerin ve görsel

materyallerin aile ilişkileri açısından anlamlı olduğunu vurgulayan bu anlatı, geçmişle kurulan temasın fiziksel nesnelere üzerinden yeniden inşa edildiğini göstermektedir. K6 da eski anıların ve fotoğrafların zihinlerde canlanmasının hoş ve nostaljik bir duygu yarattığını dile getirmektedir. Bu duygusal geri dönüş, mekânın geçmişle olan bağını canlı tutmakta ve yazlık evin bir hafıza mekânına dönüşmesini sağlamaktadır. K9'un ifadesinde ise daha öz bir biçimde, aile albümünün geçmişle kurulan bir bağ olarak değerlendirildiği görülmektedir. Bu ifade, fotoğraf köşesinin yalnızca görsel bir envanter değil, aynı zamanda tarihsel bir sürekliliğin taşıyıcısı olarak anlam kazandığını ortaya koymaktadır.

Tüm bu anlatılar, görsellerin ve geçmişe ait nesnelere, yalnızca görsel birer obje olarak değil; aile belleğini yapılandıran ve belleğin taşıyıcısı olarak duygusal bağları somutlaştıran bir işleve sahip olduğunu göstermektedir. Fotoğraf köşesi aracılığıyla kurulan bu görsel ve duygusal bağlar, "aile arşivi" ve "iletişim" kavramlarıyla örtüşmekte; tematik düzlemde ise "ailesel yansımalar" ve "gündelik etkileşimler" başlıkları altında değerlendirilmektedir. Aileye ait görsel ve maddi arşivler, mekâna dair belleğin inşasında önemli bir rol oynamakta; ortak anıların paylaşılması ve yeniden üretilmesi yoluyla aile belleğinin oluşumuna katkı sağlamaktadır. Bu anılar, bireylerin kendilerini yalnızca o mekâna değil, aynı zamanda o ailenin kolektif kimliğine ait hissetmelerini destekleyen ve aile kimliğinin sürekliliğini kuran temel göstergeler arasında yer almaktadır.

Hol ile ilişkilenen bölüm, evden çıkmadan önce son hazırlıkların yapıldığı ve son kez aynaya bakıldığı, kısa süreli ortak kullanım alanı niteliği taşıdığını gözlemledim. Bu nedenle, aile üyelerinin bu alandaki davranışlarının, çekirdek aile içerisindeki yaşamlarına kıyasla daha hızlı hareket etme yönünde farklılaştığı görülmüştür. Aynanın aynı anda birden fazla kişi tarafından paylaşılması, bu alanda belirgin bir davranış değişimine yol açmaktadır. Günlük olağan etkileşimlerin gerçekleştiği bu alan, bakım ve giyim gibi görsel odaklı eylemler için kullanılırken, ayna önünde duraksandığında köşedeki anı köşesine de istemli veya istemsiz biçimde göz gezdirilmektedir. Böylece, holün hem gündelik yaşamda sıklıkla kullanılan hem de evin hafıza mekânlarından biri olarak yer edindiği sonucu çıkarılmıştır.

Evin en üst katı, ilk inşa edildiği dönemde yalnızca küçük bir teras ve yan cephelerde işlevsiz iki alçak depodan oluşmaktayken, sonradan gerçekleştirilen tadilatla birlikte evin merkezi işlevini üstlenen yaşanabilir bir çatı katına dönüştürülmüştür (şekil 3.11).

Şekil 3.11. Çatı katı eski hali

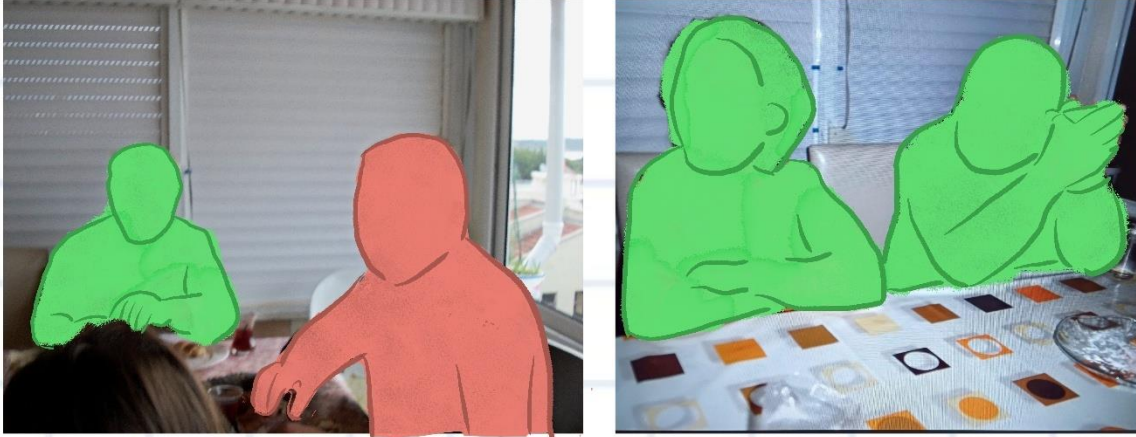
Kaynak: Ezgi Selin Kaya, 2025

Bu mekânsal dönüşüm, özellikle ailenin büyüğü olan dedenin isteği doğrultusunda gerçekleştirilmiştir; zira onun en büyük arzusu, çatı katını yalnızca depo olarak kullanılan âtil bir alandan çıkarıp işlevsel ve sürekli yaşanabilir bir yaşam mekânına dönüştürmektir. Bu arzu, aile içinde hatırlanan ve saygıyla anılan bir çaba olarak belleklerde yer bulmuştur. Bununla ilgili olarak K3 bu durumu şu ifadelerle aktarmaktadır: “[...] normalde yazlık 2 katlıydı ama dedem hep yukarı 3. Katı çıkmayı çok istemişti. Ölmeden 2 yıl önce üst kata çıktı ve hep orda geçirdi günlerini. Onun bir köşesi vardı hep orada otururdu. Her yukarı çıkışımız da sanki o köşesinde hep oturuyor gibi gelir bize.” ayrıca dedesinin köşesi olarak bahsettiği yerden diğer aile üyelerinin de bahsetmesi evin ortak hafıza mekanlarından biri olduğunu göstermektedir (şekil 3.12). Bu anlatı, çatı katının yalnızca fiziksel bir dönüşüm değil, aynı zamanda duygusal ve simgesel bir anlam kazandığını da göstermektedir. Katılımcının söz ettiği bu özel köşenin, yalnızca dede ile değil, tüm aile bireyleriyle özdeşleşmiş bir hafıza mekânına dönüştüğü anlaşılmaktadır. Nitekim, farklı kuşaklara ait katılımcıların benzer anlatılarla bu alanı anmaları, mekânın aile belleğindeki ortaklaşa niteliğini pekiştirmektedir. K7, yazlıktaki en önemli anılarından birini şu şekilde aktarmaktadır: “Dedem Hasan Avcı vefat etmeden önce tüm aile

üyelerini evde toplamış ve küçüğünde büyüğüne herkese birer şarkı söylemişti. Hatta küçük kuzenlerim marş söylemişlerdi. En büyük eniştem de şarkı söylemişti. En belirgin ve en güzel anılarımdan biri budur.” Bu olay, yalnızca bir anıdan ibaret değildir; aynı zamanda tüm ailenin bir arada bulunduğu, ortak bir duygulanımın ve kolektif belleğin üretildiği anlardan biridir.

K3 ve K8’in ifadeleri de farklı kuşaklara ait olmalarına rağmen, aynı mekânsal hafıza alanına referansla benzer duyguları paylaştıklarını göstermektedir. K3, dedesinin çatı katındaki köşesini şu sözlerle anlatır: *“Dedemiz Hasan in çatı katında çok sevdiği bir köşesi vardı. Orayı çok severdi. Deniz yeşil ayaklarının altındaydı. Balığını yer, rakısını yudumlardı, o köşede her şeyini unuturdu.”*; benzer bir duygu durumu, K8’in babasına dair aktardığı anlatıda da yer bulmaktadır: *“Rahmetli babamın ölümünden 1-2 sene öncesinde her akşam yemek masasındaki köşesinde yemek sonrasında rakı kavun ve peynir üçlüsü yaparak hep uzaklara denize bakması. Kendi içine kapanması. Ne düşünürdü aklından neler geçerdi hala düşünürüm.”* ortak bir köşe etrafında şekillenen bu anlatılar, mekânın bireysel anlamlarını kolektif belleğe dönüştüren sembolik değerini göstermektedir.

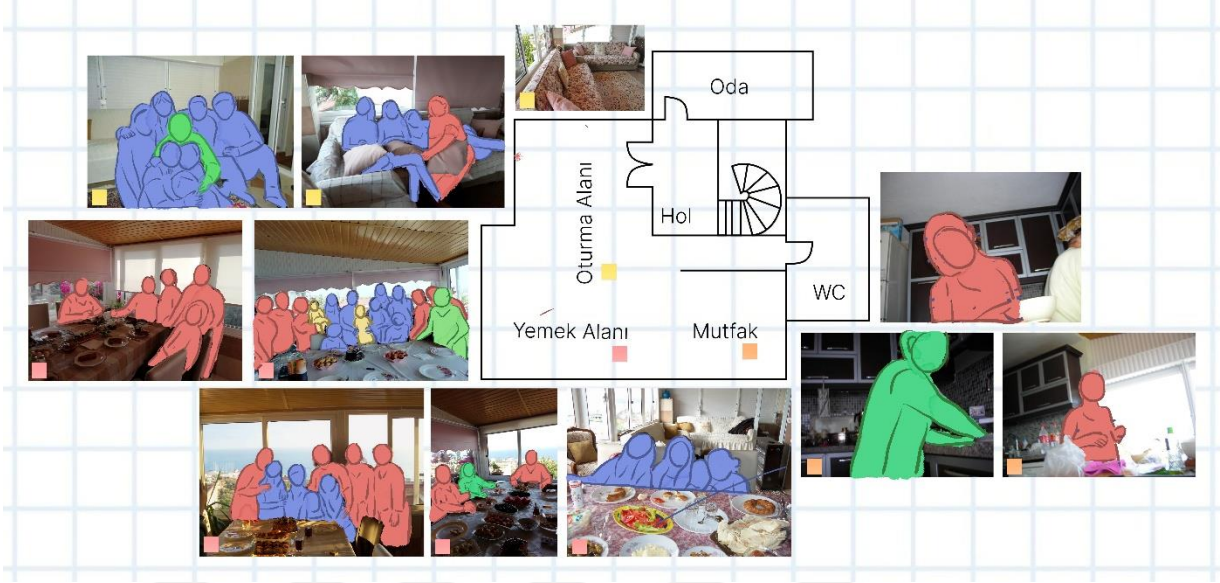
Anket verileri ve gözlemlerim doğrultusunda, ‘dedemin köşesi’ olarak adlandırdığım mekân, ortak bir aile belleği anlatısının önemli bir unsuru olarak değerlendirilmiştir. Dedemin vefatının ardından bu köşeye atfedilen önem daha da artmış ve mekân evin belirgin bir hafıza mekânı hâline gelmiştir. Mekânsal belleğin odak noktalarından biri olarak değerlendirdiğim bu yer, aile için hem duyuşsal hem de bilişsel bağlarla ilişkilendirilmiştir.

Şekil 3.12. Çatı katı dedemin köşesi

Kaynak: Ezgi Selin Kaya

Bugünkü haliyle bu kat, bir yatak odası, açık mutfak ve oturma alanından oluşan bütüncül bir yaşam mekânına sahiptir (şekil 3.13). En üst kat ile giriş kat, işlevsel olarak benzer biçimlerde kullanılmakta olup, hangi katın aktif olarak kullanılacağı mevsimsel koşullara ve hava durumuna bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Ancak bu kullanım biçiminin dinamikleri, büyük ölçüde ev içi emeği üstlenen kadınlar tarafından belirlenmektedir. Kalabalık ve çok kuşaklı bir aile yapısına ev sahipliği yapan bu yazlık evde, mutfaklar günün büyük bölümünde aktif biçimde kullanılmaktadır. Bu durum, gündelik iş bölümünün yalnızca işlevselliğe dayalı değil, aynı zamanda toplumsal cinsiyet rolleri doğrultusunda biçimlendiğini ortaya koymaktadır. Ailedeki erkek büyükler, genellikle giriş katı ve teras gibi üretkenliğin düşük olduğu, daha çok temsili ve dinlenmeye yönelik alanlarda zaman geçirmektedir. Buna karşılık, ev içi üretimin merkezinde yer alan mutfak gibi yoğun emek gerektiren alanlar kadınların denetiminde organize edilmektedir. Böylece mekânın kullanımı, ev içi emek paylaşımı ve ataerkil aile yapısına dayanan hiyerarşik ilişkiler doğrultusunda yapılandırıldığı söylenebilir.

Şekil 3.13. Çatı katı planı ve etkileşimleri

Kaynak: Ezgi Selin Kaya, 2025

İlişkilerden bağlamı genel hatlarıyla ele alındığında, mekânın küçük bir yazlık ilçede konumlanmasıyla çok kuşaklı ve birlikte yaşam esasına dayalı bir aile yapısının varlığı, sosyal ilişkilerde kuşaklar arası etkileşimi güçlendirmekte ve geleneksel değerlerin korunmasına katkı sunmaktadır. Demre’de yaz aylarında bir araya gelen geniş aile bireyleri; ortak sofralar, düğünler, bahçe etkinlikleri ve sahil buluşmaları gibi ritüeller etrafında şekillenen gündelik yaşam örüntüleri aracılığıyla mekânla bağ kurmaktadır. Bu etkileşim biçimi, kolektif hafızayı beslerken, şehir yaşamında belirginleşen bireyselliğin geçici olarak zayıflamasına da neden olmaktadır. Ortak yaşamın sürekliliği, bireylerin kendilerini kolektif bir kimliğin parçası olarak konumlandırmalarına zemin hazırlamaktadır.

Katılımcıların aktarımları, bireysel karakter özelliklerinin, aile içerisindeki rollerle biçimlendiğine işaret etmektedir. Örneğin, katılımcılardan biri olan K4, kalabalık aile yapısında “uyumlu birey” rolünü üstlendiğini ve bu tutumun çocukluk döneminde yazlık evde edinilip pekiştirildiğini şu sözlerle ifade etmiştir: *“Kalabalık bir ailede herkesin bir rolü vardır, benimki ise uyumlu olmak oldu. Küçüklüğümde hep diğer insanların istekleri üzerine hareket ederdim. Hep ‘Bana fark etmez.’ derdim. Bu davranışımı da en çok yazlık evde kaptığıma ve pekiştirdiğime inanıyorum. Şu an bu davranışımı kırmış olsam da çok uzun bir süre hayatıma*

böyle devam ettim ve bu durum doğal olarak diğer insanlarla olan iletişimimi de etkiledi.” ve bu rolün, yetişkinlik yaşamında sosyal ilişkilerini belirleyici bir etkide bulunduğunu belirtmiştir. Benzer biçimde, K8 küçük çocuk olmanın getirdiği “sorumluluktan muafiyet” durumunun, daha ılımlı ve liderlik duygusundan uzak bir benlik gelişimine katkıda bulunduğunu da şu sözlerle dile getirmiştir: *“Evin küçük çocuğusun, sorumluluklar genelde büyük çocuklarda. Konuşman gereken durumlarda hep onlara göre hareket ediyorsun. Bu da insanlarla ilişkilerinde seni daha ılımlı hale getiriyor; lider olma duygusu ya da egosu yaşamıyorsun.”*. K4 ve K8’in alıntıları, aile sistemleri kuramının da vurguladığı üzere, bireyin kişilik gelişiminin üstlendiği aile içi roller üzerinden şekillendiğini desteklemektedir.

Öne çıkan bir diğer bulgu, katılımcıların büyük çoğunluğunun empati becerilerinin gelişmiş olduğunu ve uyumlu davranış kalıplarına sahip olduklarını dile getirmesidir. Aile yazlığında birlikte geçirilen zaman, bireyler arasında kurulan sosyal ilişkilerin niteliğini, iletişim biçimlerini ve çatışma yönetiminde kullanılan stratejileri açık biçimde görünür kılmaktadır. Anket çalışmasından elde edilen bulgular, aile bireylerinin büyük çoğunluğunun empati yetisinin gelişmiş olduğunu ve genellikle uyum odaklı davranış kalıpları benimsediklerini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, söz konusu uyumluluk zaman zaman aşırıya kaçmakta ve bireyler, doğrudan çözüm üretmeye yönelik iletişim kurmak yerine, “görmezden gelme”, “sessiz kalma” veya “ortamdan uzaklaşma” gibi pasif çatışma stratejilerine yönelmekte; katılımcıların çoğunluğu da çatışmaları açıkça dile getirmektense ortamın gerilmemesi adına sessizlik, uzaklaşma ya da konuyu değiştirme gibi dolaylı stratejileri benimsediklerini belirtmektedir.

Katılımcılardan, K1’in ifadesi bu durumu şu biçimde yansıtmaktadır: *“Kalabalık olduğumuz için bir sorun çok yayılıyor çözülmeden önce. Sorun bütün aileye yansıdığına daha da büyüyor gibi hissediyorum.”* Bu ifade, çatışmaların çözümünden ziyade yayılmasına neden olan dolaylı iletişim biçimlerinin, çoklu ilişkiler ağı içinde bireyleri pasif konumlara ittiğini göstermektedir. K1’in gözlemleri, iletişimde birebir temasın yetersiz kaldığı, gruplaşmaların sezildiği ve özellikle genç bireylerin çatışmalardan uzak kalmayı tercih ettikleri bir yapıya işaret etmektedir. K12’nin sözleri bu durumu bütüncül biçimde özetlemektedir: *“Bazen oturup sorunu çözmek, bazen hiçe duymuş gibi yapmak, bazen ortadan kaçmak. Ortamın dinamiği kişilerin psikolojisiyle çok ilgili. Toplu yerlerde yaşamının dezavantajı da bu; sürekli değişen atmosfere*

uyum sağlamak.” Bu ifade, iletişimin sabit ve tek yönlü bir süreç olmadığına; aksine, duygusal atmosferin ve bireylerin ruh hâlinin iletişim biçimlerini doğrudan şekillendirdiğine işaret etmektedir. K14 ise daha sistematik bir değerlendirme sunarak, “*genel olarak görmezden gelme eğiliminin*” hâkim olduğunu belirtmiş ve bu durumu kalabalık ortamlarda bireyin kendisi olamaması ile ilişkilendirmiştir. Ortak yaşamın kurallarına “*dahil olma çabası*”nı vurgulayan bu ifade, bireylerin öznel kimliklerini kolektif yapıya uyarlama sürecinde yaşadıkları gerilimleri açığa çıkarmaktadır.

İş paylaşımı bağlamında da benzer bir çeşitlilik dikkat çekmektedir. Katılımcıların bir kısmı bu sürecin yardımlaşma temeline dayandığını vurgularken (K10), bireysel alışkanlıklar ve kişisel farklılıkların zaman zaman çeşitli sorunlara yol açtığı belirtilmektedir. K3, iletişim ortamını “*herkesin bir şeyler anlattığı ama dinlenip dinlenilmediğinin belirsiz olduğu*” şeklinde tanımlamakta; kalabalık yapının iletişimde bir tür “*rabarba*” yarattığını ve bu yoğun ses ortamında anlamlı etkileşimin sekteye uğradığını ifade etmektedir. Bununla birlikte, aynı katılımcı aile bireylerinin birbirlerini anlayabildiklerini de dile getirerek, bu durumun iletişimdeki çelişkili yapıya işaret ettiğini göstermektedir. Bu bağlamda söz konusu ifade, yaşanan iletişim problemlerinin kaynağı olarak değerlendirilebilir. Nitekim bu çelişkili yapı, kolektif yaşam biçimlerinde iletişimin hem sürekli bir paylaşım zemini hem de dikkat dağınıklığına yol açabilecek bir unsur olduğunu ortaya koymaktadır. Yardımlaşma kavramı özelinde ise K7, yazlık eve ilişkin deneyimini şu sözlerle aktarmaktadır: “*Aile yazlığı bende belirgin olarak yardımlaşma duygusunu hatırlatıyor. Her yaz tüm aile (2. neslin kuzenleri ve çocukları) o evde kalırdık. Kalabalık olarak yapılan aktiviteler genel olarak güzel ve önemliydi. Önemli olmasının sebebi; uzaklarda oturan teyzemlerle ve kuzenlerimle yaz vakti buluşmamız oluyordu. Herkes birbirini özlediği için birlikte yapılan her aktivite gayet önemliydi.*”

Tüm bu anlatılar, aile yazlığı gibi çok kuşaklı kolektif yaşam alanlarında empatik uyumun temel bir değer olarak benimsendiğini; ancak bu uyumun zamanla bastırılmış duygulara, yüzleşmeden kaçınmaya ve dolaylı iletişim biçimlerine dönüşebildiğini ortaya koymaktadır. Çatışmaların ertelenmesi ya da bastırılması, her ne kadar olumlu bir ortamı sürdürme amacı taşısa da uzun vadede çözüm üretme becerilerinin zayıflamasına ve duygusal gerilimlerin içselleştirilmesine yol açabilmektedir. Bu çerçevede, kolektif yaşamın sunduğu paylaşım ve

dayanışma kadar, bireysel sınırların korunması ve açık iletişim kanallarının desteklenmesi de kritik bir önem taşımaktadır. Aile içi ilişkilerde sürdürülebilir bir iletişim kültürü için, geçici çözümler yerine, duyguların ifade edilebildiği açık ve güvenli alanların oluşturulması gerekmektedir.

Son yıllarda evin kalbi konumundaki çatı katına ilişkin gözlemlerim, mutfak bölümünde ev içi emeğin kadın ve erkek arasında farklılaştığını ve daha geleneksel bir yaşam biçiminin sürdürülmesi nedeniyle çekirdek ailelerin davranışlarında değişim yaşandığını ortaya koymaktadır. Ev içinde kullanım alanlarının çoğunlukla kadınlar tarafından belirlendiği ve hizmetin büyük ölçüde onların sorumluluğunda olduğu bir düzen hâkimdir. Bu durum, geleneksel aile rolleri çerçevesinde bize atfedilen rolleri benimsediğimiz bir değişim olarak değerlendirilebilir. Öte yandan, çatı katı aynı zamanda kalabalık sohbetlerin gerçekleştiği sosyal bir alan işlevi de görmektedir. Gözlemlerim ve anket verileri, kalabalık aile ortamında zaman zaman kaotik bir atmosferin oluştuğunu ve aile sistemleri teorisine göre burada ‘üçgenleşme’ dinamiklerinin ortaya çıktığını göstermektedir. Bu üçgenleşmelerde özellikle küçük kardeşlerin uyumlu davranma ve arabulucu rolünü üstlenme eğiliminde olduğu dikkat çekmektedir. Genel olarak çatı katı, aile üyeleriyle kurduğumuz davranışsal bağların yoğunlaştığı bir alan olarak öne çıkmaktadır.

Bellek aktarımı konusunda, ailenin en yaşlı bireyi olan evin 1. neslini temsil eden anne/anneanne merkezi bir rol üstlenmektedir. Katılımcı anlatılarının büyük bir kısmı, çocukluk anılarının ve aile geçmişine dair bilgilerin çoğunlukla anneanne tarafından aktarıldığını ortaya koymaktadır (şekil 3.14). Özellikle onun kaleme aldığı yayımlanmamış günlükleri ve geçmişe ilişkin anlatıları, kendisini aile içindeki başlıca “aktarıcı figür” konumuna yerleştirmektedir. Bu bağlamda K14, “*Anneannemin ailemizi anlattığı günlükleri var, oradaki metinlerin özellikle küçük aile bireyleri için geçmişi öğrenmelerinde önemli olduğunu düşünüyorum. Anneannem tüm bildiklerini defterlere yazan biri; tarif, şiir, günlük, bir anı,*” sözleriyle bu belleksel aktarıma işaret etmektedir.

Anneannemle özdeşleşen hikâye anlatıcılığı ve aile üyelerini tek bir anlatı etrafında toplama becerisinin, bizler arasında güçlü bilişsel bağlar kurulmasına aracılık ettiğini fark ettim.

Onun, ailenin bellek aktarıcısı olarak hatırlanması, kolektif belleğimizde kalıcı bir imge hâline gelmiş ve zihinlerimizde somut bir temsile dönüşmüştür.

Şekil 3.14. Anneannemin günlük yazma anı

Kaynak: Ezgi Selin Kaya, 2025

Aktarım sürecinde yalnızca sözlü anlatılar değil, fiziksel belgeler de belirleyici bir rol oynamaktadır. Özellikle eski fotoğraf albümleri, geçmişin yeniden hatırlanması ve nesiller arası bağların kurulması açısından önemli bir araç işlevi görmektedir. K3, bu bağlamda, “*Geçmişini hatırlamak ve aile kimliğini korumak açısından önemli olduklarını düşünüyorum. Eski anıları tekrar canlandırır ve zihnimize daha kalıcı hâle getirirler. Özellikle de üçüncü nesil aile bireyi olarak nesiller arası bağı güçlendirdiğini ve aile üyeleri içinde bir aidiyet hissi yarattığına inanıyorum,*” diyerek albümlerin bellekteki rolünü vurgulamaktadır. Benzer şekilde K10 da “*Geçmişe ait her şey değerlidir. Özellikle albümler ortaya çıkınca bütün işler aksar. Bir süre elden ele dolaşan fotoğraflarla o günleri yaşarız. ‘Nereden nereye’ gibi hayatı sorgulama gibi düşüncelere kapılırım. Bazen bende olmayan fotoğrafları da kaçırdığım olmuştur,*” ifadesiyle bu deneyimin hem bireysel hem kolektif anlamda nasıl yaşandığını ortaya koymaktadır. Ancak anıların aktarımı sürecinde dikkat çeken bir diğer olgu, genellikle olumlu deneyimlerin öne

çıkartılması ve olumsuz hatıraların bastırılmasıdır. Bu durum, “kol kırılır yen içinde kalır” anlayışına dayalı bir davranış örüntüsünü yansıtmakta olup özellikle ikinci nesil bireylerde belirgin bir biçimde gözlemlenmektedir. Bu seçici aktarım, belleğin yalnızca bireysel değil, aynı zamanda kültürel normlar ve toplumsal beklentiler doğrultusunda şekillenen bir yapı olduğunu göstermektedir. Aile belleğinin aktarımı sürecinde, yalnızca hangi anıların hatırlandığı değil, aynı zamanda hangi anıların özellikle hatırlanmadığı ya da paylaşılmadığı da dikkat çekici bir unsurdur. Özellikle ikinci nesil bireyler arasında, olumsuz anıların bastırılması ya da dışa vurulmaması yönünde belirgin bir eğilim gözlemlenmektedir. K3, bu durumu şu sözlerle ifade etmektedir: *“Özellikle 2. nesil aile üyelerinde gözlemediğim şey kötü anılar yokmuş gibi davranmaları ya da en azından dışarıya öyle göstermeleri. Bu durum, aile belleğinin olumlu bir çerçevede aktarılmasını sağlarken, geçmişin bazı yönlerini gizler. 2. nesil aile üyeleri, kötü anıları ya görmezden gelir ya da dışarıya yansıtmaz, böylece aile içinde uyumu korumuş olurlar. Sohbetlerde nostaljik ve mutlu anıları vurguluyorlar daha çok, zor deneyimleri genelde paylaşmazlar ya da hafifleterek paylaşırlar.”*

Bu seçici anlatı pratiği, yalnızca hatırlamanın değil, unutmanın ve bastırmanın da kültürel olarak şekillendiğini ortaya koymaktadır. Bellek aktarımı, yalnızca bireysel bir hafıza süreci değil; aynı zamanda toplumsal değerler ve aile içi normlarla çerçevelenen bir anlatı stratejisi olarak işlev görmektedir. Bu bağlamda, ailenin özel alanına dair hikâyelerin dışarıya açılmasına dair çeşitli çekinceler de dile getirilmektedir. Örneğin K7, *“Aile içi yaşanan deneyimlerin veya aile hikâyelerimizin aile dışına aktarılmasına pek taraf değilim. Çünkü aile hikâyelerinde aile içi özel anılar olabilir. Bence bazı hikâyeler veya deneyimler aile içinde kalmalıdır,”* diyerek, belleğin mahremiyetini vurgulamaktadır. Benzer şekilde K10 da *“Aile içerisinde yaşananlar aile içinde kalır. Anlatılması gereken güzel şeyler de dostlarla paylaşılır. Yaş olarak gerekli olgunluğa eriştiğimiz için kendi fikirlerimiz var. Çok da etkilenmiyoruz,”* ifadesiyle hem anlatımın sınırlarını hem de deneyimle gelen mesafeyi dile getirmektedir.

“O bellekteki mekân” kavramsal çerçevesi doğrultusunda yapılan analizlerde, aileye ait ortak hatıraların belirli bir mekânda yoğunlaşarak aile belleğini oluşturduğu; bu belleğin kuşaklar arası aktarım yoluyla kolektif hafızanın parçası hâline geldiği görülmüştür. Bellek ile mekân arasındaki bu örüntü, kimliğin yalnızca bireysel tercihlere değil, aynı zamanda mekânsal

deneyimlere, toplumsal rollere ve kültürel sürekliliğe dayalı olarak biçimlendiğini göstermektedir. Bu çerçevede, ev ve yazlık gibi gündelik yaşam mekânları yalnızca fiziksel yapılar değil; geçmişin izlerini taşıyan, bugünü anlamlandıran ve geleceğe dair beklentileri şekillendiren anlam yüklü alanlar olarak değerlendirilmelidir. Çalışma, mekân-bellek-kimlik üçgeninde kurulan ilişkilerin zamansal, duygusal ve toplumsal boyutlarda nasıl iç içe geçtiğini ortaya koyarak, mekânsal aidiyetin bireysel değil toplumsal bir inşa sürecine işaret ettiğini vurgulamaktadır.

Özetle, bu çalışma, aile yazlığı aracılığıyla bireysel ve kolektif belleğin mekânsal temsillerini incelemiş; aidiyet, kimlik ve toplumsal hafıza gibi olguların mekânla kurduğu anlam ilişkilerini ortaya koymuştur.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

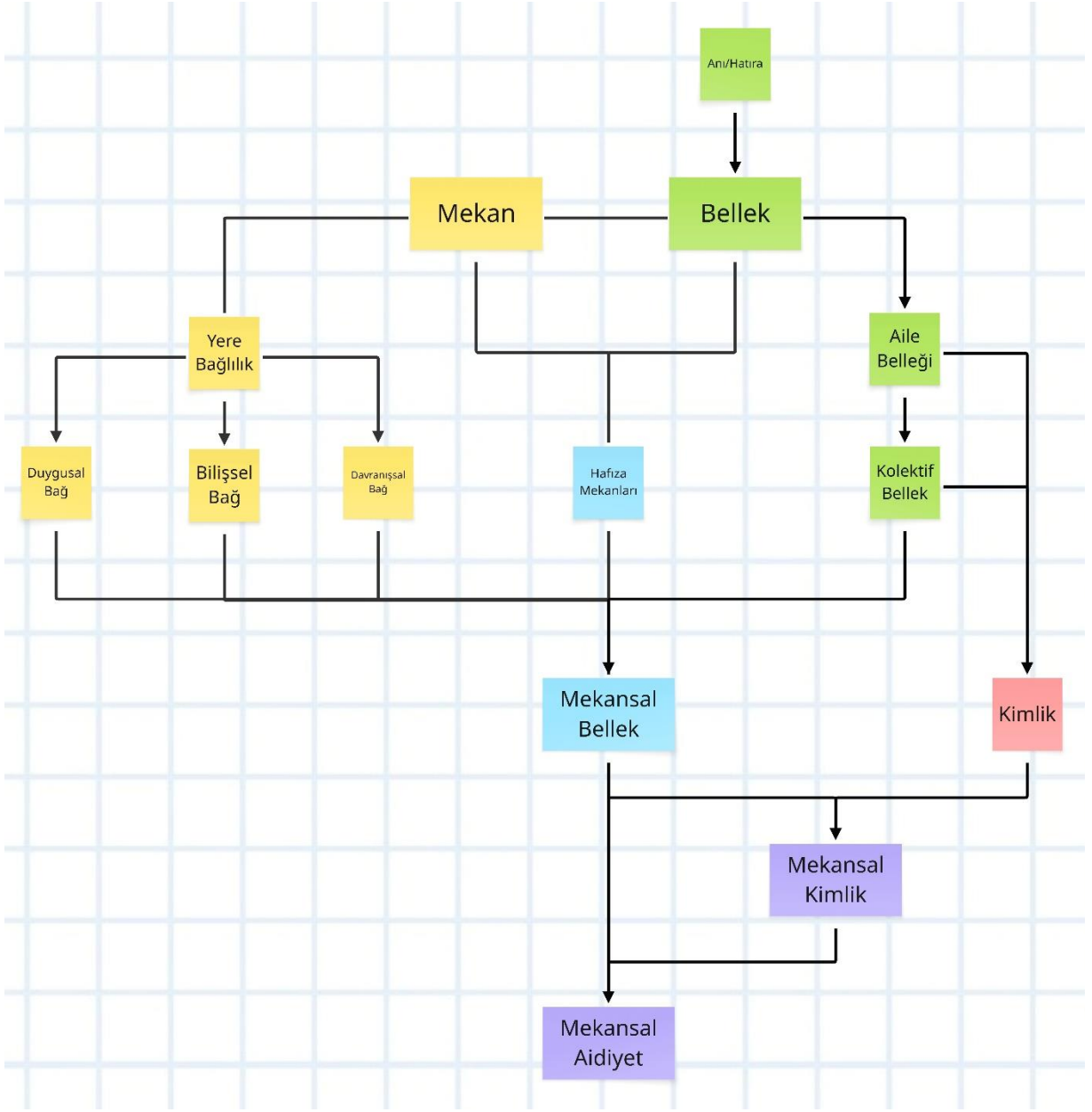
Bu çalışma, Antalya'nın Demre ilçesinde yer alan Kumdağı bölgesindeki üç katlı aile yazlığı üzerinden mekân, bellek, kimlik ve aidiyet arasındaki ilişkileri otoetnografik bir yaklaşımla incelemektedir. Araştırmanın amacı, bireysel ve kolektif bellek süreçlerinin belirli bir fiziksel mekân bağlamında şekillenmesini ve aile yapısındaki sosyal rollerle kesişimini ortaya koymaktır. Nitel veri toplama teknikleriyle desteklenen analizlerde; bireysel anlatılar, anket bulguları, aile arşivleri ve mekânsal gözlemler kullanılmış; elde edilen bulgular grafiklerle desteklenerek bütüncül yorumlanmıştır.

Bu çalışma, akademik bilgi üretiminin salt nicel verilere ve geniş ölçekli sosyal olgulara indirgenemeyeceğini, aksine araştırmacının bireysel, öznel deneyimlerine ve gündelik yaşamın çeşitli anlatılarına dayalı olarak gerçekleştirilen çalışmaların da bilimsel açıdan geçerli ve değerli olduğunu ortaya koymak amacı gütmektedir. Bu bağlamda, araştırmacının kişisel tecrübeleri ve gündelik hayattan aktardığı hikayeler, bilimsel bilginin inşasında önemli bir rol oynayabilir. Ailenin, toplumun en küçük ve en önemli yapı taşlarından biri olduğu gerçeğinden hareketle, aile belleği üzerinden kolektif belleğin nasıl inşa edildiği ve mekânsal pratikler aracılığıyla nasıl sürdürüldüğü derinlemesine analiz edilebilir. Aile içindeki etkileşimler, mekân kullanımı ve geleneklerin aktarımı gibi unsurlar, kolektif belleğin oluşumunda ve devamlılığında kritik bir rol oynamaktadır.

Otoetnografik yöntemin bu çalışmadaki önemi büyüktür. Bu yöntem, araştırmacıyı sadece veri üreten bir kişi olarak değil, aynı zamanda üretilen veriyi yorumlayan aktif bir özne olarak konumlandırmaktadır. Böylece, araştırmacının kişisel tarihsel bilgisi, deneyimleri ve duygusal derinliği akademik düzlemde görünür hale gelmekte, çalışmaya zenginlik katmaktadır. Otoetnografi, araştırmacının kendi yaşam öyküsünü ve deneyimlerini bilimsel bir analiz aracı olarak kullanarak, kişisel bir anlayış geliştirmesini sağlar.

Araştırmanın kuramsal temeli, “bellekteki o mekân” kavramına dayanmaktadır. Mekânlar, yalnızca fiziksel yapılar değil; kimlik inşasının, toplumsal rollerin aktarımının ve belleğin

kurulumunun gerekleŖtiđi sosyal uzamlardır. Sonuç bölümünde açıklanmak üzere, analiz aŖamasında araŖtırmada kullanılan temel kavramların iliŖkilerini gösteren kavramsal bir diyagram oluŖturulmuŖtur. Bu diyagram, araŖtırmanın baŖlangı noktası olan "mekân" ve "bellek" kavramlarının kesiŖiminde yer alan "mekânsal bellek" kavramını merkeze alır. Mekânsal bellek hem bireysel hem de kolektif bellek süreçlerini içerirken; yere bağlılık kuramı ve aile sistemleri teorisiyle iliŖkilendirilmiŖ "aile belleği" kavramı üzerinden geniŖlemektedir. Bellek, bireyin kimlik inŖasında temel bir etken olarak değerlendirilmekte; mekânsal belleğin aracılığıyla edinilen bu kimlik "mekânsal kimlik" olarak tanımlanmaktadır. Sürecin sonunda ise, bireylerin hem bireysel hem toplumsal düzeyde en temel ihtiyaçlarından biri olan "aidiyet" kavramına ulaŖılmaktadır (Ŗekil 4.1).

Şekil 4.1. Araştırma bulgularının grafikte temsili

Kaynak: Ezgi Selin Kaya, 2025

Çalışma, yazlık evin fiziksel özelliklerinden gündelik yaşantı örüntülerine, kuşaklar arası ilişkilerden ev içi emek paylaşımına kadar çok boyutlu bir çerçeve sunmaktadır. Yapının ön cephesini saran begonviller ve bahçede yer alan zeytin ağacı gibi peyzaj öğeleri, bireylerin belleğinde duygusal ve simgesel anlamlar kazanan unsurlar hâline gelmiştir. Ortak kullanım alanı olarak işlev gören avlu, sosyal etkileşimlerin yoğunlaştığı bir alan olarak mekânsal

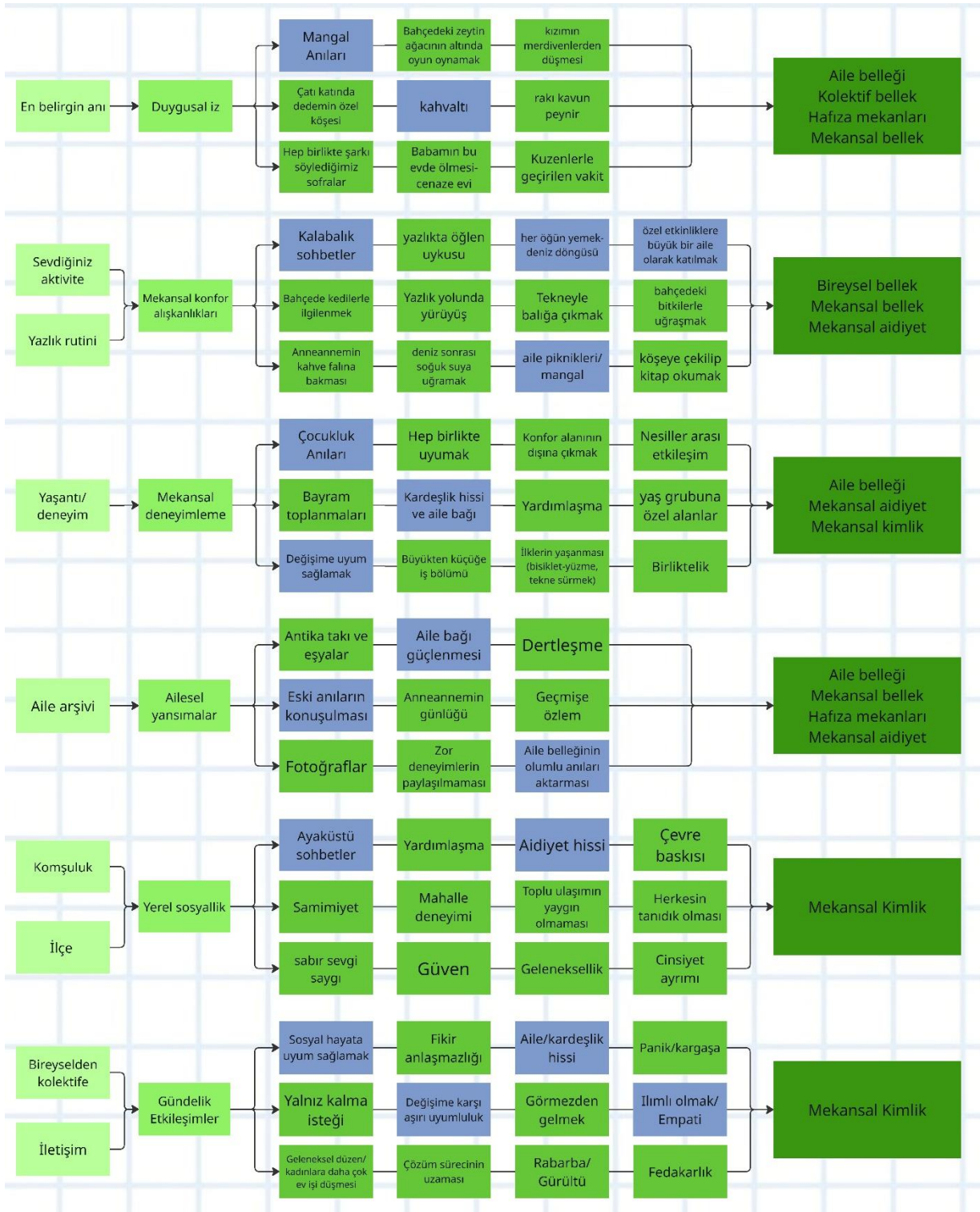
aidiyetin oluşumuna katkı sunmaktadır. Katılımcıların bu alana dair anlatıları genellikle yemek hazırlama, birlikte yeme ve sohbet etme pratikleri etrafında şekillenmektedir. Bu rutinler, aile belleğinin ortak anlatılar aracılığıyla yeniden üretilmesini sağlamaktadır. Katılımcı anlatılarında sıkça vurgulanan fotoğraf köşesi ve eski albümler, belleğin fiziksel taşıyıcıları olarak değerlendirilmektedir. Bu görsel arşivler, geçmişle kurulan bağın sürekliliğini sağlamakta ve kuşaklar arası ilişkileri güçlendirmektedir.

Çatı katının dönüştürülme süreci ise yalnızca fiziksel bir müdahale olarak değil, aynı zamanda kolektif bellekte duygusal ve simgesel karşılık bulan bir hafıza mekânı olarak anlam kazanmaktadır. Bu kat, özellikle aile büyüklerinin anılarıyla özdeşleşmiş ve kuşaklar arası aktarımların yoğunlaştığı bir odak noktası hâline gelmiştir. Yazlık evin mekânsal düzeni, bireysel yaşam alışkanlıklarını kolektif yaşama uyarlayan esnek bir yapı sunmakta; odalar hem sosyal hem bireysel kullanımlara imkân tanımaktadır. Öte yandan, kolektif yaşam her zaman ideal bir uyum içerisinde sürmemektedir. Katılımcılar, bireysel mahremiyetin sınırlılığı, sosyal temasın yoğunluğu ve dolaylı iletişim biçimlerinin zorluklarını dile getirmiştir. Çatışmaların bastırıldığı ya da yüzeysel biçimde geçirildiği durumlar, empatik uyuma dayalı ilişkilerin sürdürülebilirliğini zaman zaman sekteye uğratmaktadır.

Araştırmanın bulgularından biri, yazlık yaşamın toplumsal cinsiyet temelli iş bölümü doğrultusunda biçimlenmesidir. Özellikle ikinci kuşak kadın bireyler üzerinden görünür hâle gelen ev içi emek; fiziksel, duygusal ve örgütsel boyutlarda değerlendirilmektedir. Mutfak gibi üretken alanların kadınların kontrolünde olması; erkek büyüklerin ise daha çok temsili ve dinlenmeye yönelik alanlarda zaman geçirmesi, ataerkil iş bölümünün yeniden üretildiğini göstermektedir. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha kapsamlı veriler beklenmiş olmasına rağmen, saha verileri bu konuda sınırlı kalmıştır. Ev içi emek dışında, küçük bir ilçede yaşamının toplumsal hayata etkisi ya da eşitlikçi bireysel yaşantıların kolektif bağlamda geleneksel rollerle yer değiştirmesi gibi konulara dair farkındalığın sınırlı düzeyde ifade edildiği görülmüştür. Katılımcıların bu dönüşümlerin farkında oldukları ancak yerel bağlamda bu yapıların olağan karşılandığı ve içselleştirildiği gözlemlenmiştir. Bu bağlamda, araştırmanın ileriki aşamalarında araştırmacının gözlem yoluyla elde ettiği içsel verilerin, anket bulgularıyla yeterince desteklenemeyen alanlarda derinleştirilmesi önerilmektedir. Özellikle toplumsal

cinsiyet rolleri bağlamında, bireysel farkındalık ile kolektif yaşamdaki geleneksel rol dağılımları arasındaki gerilimlerin daha açık biçimde ortaya konulabilmesi için, yarı yapılandırılmış sözlü görüşmeler aracılığıyla bağlamsal veri toplanması faydalı olacaktır. Bu tür bir yöntemsel genişleme, ilerleyen dönemlerde özellikle toplumsal cinsiyetin mekânsal pratiklere yansımaları konusunda ayrı bir akademik makale çalışmasına da zemin hazırlayabilir. Bu çalışmanın bir sonraki aşaması, farklı kültürlerdeki benzer aile yazlık evleri üzerinden genişletilerek yürütülebilir. Bellek–mekân kuramsal ilişkisi, çeşitli kültür ve geleneklere sahip ailelerin benzer mekânsal yaşantıları üzerinden karşılaştırmalı olarak incelenmesi, alana önemli katkılar sunabilecek bir araştırma yönü olarak önerilmektedir.

Yazlık ev bağlamında şekillenen anlatılar, bireysel deneyimlerin kolektif hafızayla kesiştiği bir bağlam ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgular doğrultusunda; “mekânsal konfor alışkanlıkları”, “gündelik etkileşimler”, "duygusal iz", “mekânsal deneyim”, "yerel sosyallik" ve “ailesel yansımalar” temaları altında kavramsal analizler yapılmıştır. Çalışmada, kullanıcıların mekâna yükledikleri duygusal ve simgesel anlamlar kadar, bu anlamların gündelik pratiklerle nasıl yeniden üretildiği de değerlendirilmiştir. Bu kapsamda, analiz edilen anket verileri ile kuramsal kavramlar arasındaki bağlantılar grafiksel olarak ifade edilmiş, kuramsal arka plan ile saha bulguları arasında tutarlı bir bütünlük sağlanmıştır (şekil 4.2).

Şekil 4.2. Analiz bölümünün grafikte temsili

Kaynak: Ezgi Selin Kaya, 2025

Bu çalışma, gündelik yaşamın sıradan mekânlarının toplumsal bellek, kimlik inşası ve aidiyet duygusu açısından çok boyutlu işlevini ortaya koymaktadır. Yazlık konutlar gibi geçici yaşam alanlarının dahi kültürel mirasın korunmasında ve kuşaklar arası sürekliliğin sağlanmasında önemli bir rolü olduğu gösterilmektedir. Mekân, yalnızca bir barınma alanı değil, geçmişin taşıyıcısı, sosyal ilişkilerin düzenleyicisi ve belleğin mekânsal sabitleyicisi olarak değerlendirilmektedir.

KAYNAKLAR

- Akgün, S. (2015). Demre'nin mekânsal gelişimi ve doğal miras potansiyeli üzerine bir değerlendirme. *Akdeniz Üniversitesi Coğrafya Dergisi*, (35), 23–40.
- Althusser, L. (1971). *Lenin and Philosophy and Other Essays*. New York: Monthly Review Press.
- Altman, I. (1975). *The environment and social behavior: Privacy, personal space, territory, and crowding*. Monterey, CA: Brooks/Cole Publishing Company.
- Altman, I., & Low, S. M. (1992). *Place attachment*. Springer Science & Business Media.
- Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (t.y.). Demre – Myra Antik Kenti. <https://antalya.ktb.gov.tr/TR-67497/4--demre.html>
- Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (t.y.). Dünden bugüne Antalya: Demre [PDF]. <https://antalya.ktb.gov.tr/Eklenti/8682,64-dundenbuguneantalya-1cilt-demrepdf.pdf>
- Assmann, J. (1995). Collective memory and cultural identity. *New German Critique*, 65, 125–133.
- Assmann, J. (2015). *Kültürel Bellek: Eski Yüksek Kültürlerde Yazı, Hatırlama ve Politik Kimlik*. Ayrıntı Yayınları.
- Bachelard, G. (1994). *The poetics of space*. Boston: Beacon Press. (Original work published 1958)
- Bollnow, O. F. (1961). *Lived Space*. *Philosophy and Phenomenological Research*, 22(3), 31–39.

- Bowen, M. (1978). *Family therapy in clinical practice*. New York, NY: Jason Aronson.
- Casey, E. S. (1996). How to get from space to place in a fairly short stretch of time: Phenomenological prolegomena. In S. Feld & K. H. Basso (Eds.), *Senses of place* (pp. 13–52). School of American Research Press.
- Ceyhan, Ç., Özbaş Anbarlı, Z., & Ova, N. (2017). Zamanın izinde kenti deneyimlemek: Kent ve bellek üzerine oto-etnografik bakışlar. *Moment Dergi*, 4(1), 92–114. <https://doi.org/10.17572/mj2017.1.92-114>
- Chang, H. (2008). *Autoethnography as method*. Routledge.
- Cox, M. J., & Paley, B. (1997). Families as systems. *Annual Review of Psychology*, 48(1), 243–267.
- Çevik, N. (2014). *Likya'nın başkenti Myra*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- Dang, L., & Weiss, J. (2021). Evidence on the relationship between place attachment and behavioral intentions between 2010 and 2021: A systematic literature review. *Sustainability*, 13(23), 13138. <https://doi.org/10.3390/su132313138>
- Demre Belediyesi. (t.y.). *Tarihçe*. <https://www.demre.bel.tr/8-tarihce.html>
- Douglas, M. (1991). The idea of a home: A kind of space. *Social Research*, 58(1), 287–307.
- Ellis, C., 2004, *The ethnographic I: A methodological novel about autoethnography*, Walnut Creek, CA: AltaMira Press
- Ellis, C., Adams, T. E., & Bochner, A. P. (2011). Autoethnography: An overview. *Forum: Qualitative Social Research*, 12(1). <https://doi.org/10.17169/fqs-12.1.1589>

- Ergül, H. (2020). Yazlık Mekânlar ve Anlam Katmanları: Gündelik Yaşamda Yazlık Evin İşlevi. *İç Mimarlık Dergisi*, 12(2), 55–68.
- Federici, S. (2012). *Revolution at point zero: Housework, reproduction, and feminist struggle*. PM Press.
- Giddens, A. (1992). *The transformation of intimacy: Sexuality, love and eroticism in modern societies*. Stanford University Press.
- Goldenberg, H., & Goldenberg, I. (2013). *Family therapy: An overview* (8th ed.). Cengage Learning.
- Halbwachs, M. (1992). *On collective memory*. University of Chicago Press.
- Hall, S. (1990). Cultural identity and diaspora. In J. Rutherford (Ed.), *Identity: Community, Culture, Difference* (pp. 222–237). London: Lawrence & Wishart.
- Hammersley, M., & Atkinson, P. (2007). *Ethnography: Principles in Practice* (3rd ed.). Routledge
- Hanifehnezhad, M. (2019). Place Identity and Belonging: Understanding the Socio-Cultural Dimensions of Urban Space. *Journal of Urban Culture Research*, 18, 1–12.
- Jenkins, R. (2008). *Social Identity* (3rd ed.). London: Routledge.
- Karakuş, F. (2019). Otoetnografi ve kimlik inşası: Anlatılar üzerinden bir değerlendirme. *Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi*, 5(2), 45-67.
- Kerr, M. E. (2000). *One family's story: A primer on Bowen theory*. Bowen Center for the Study of the Family.

- Kerr, M. E., & Bowen, M. (1988). *Family evaluation: An approach based on Bowen theory*. Norton.
- Kılıç, S. (2017). İkincil Konutlarda Mekânsal Aidiyet ve Toplumsal Kimlik. *Mekân ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 45–60.
- Koçak Turhanoglu, F. A., & Beklan Çetin, O. (2023). Toplumsal Cinsiyet Bağlamında ‘Ev’in Anlamı ve ev ile Kurulan İlişkinin Farklılaşması. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 26(1), 40-60. <https://doi.org/10.18490/sosars.1290150>
- Kuhn, A. (1995). *Family Secrets: Acts of Memory and Imagination*. London: Verso.
- Lefebvre, H. (1991). *The production of space*. Blackwell.
- Lewicka, M. (2011). Place attachment: How far have we come in the last 40 years? *Journal of Environmental Psychology*, 31(3), 207–230. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2010.10.001>
- Low, S. M., & Altman, I. (1992). Place attachment: A conceptual inquiry. In I. Altman & S. M. Low (Eds.), *Place attachment* (pp. 1–12). New York: Plenum Press.
- Lynch, K. (1960). *The image of the city*. MIT Press. https://www.miguelangelmartinez.net/IMG/pdf/1960_Kevin_Lynch_The_Image_of_The_City_book.pdf
- Manzo, L. C. (2005). For better or worse: Exploring multiple dimensions of place meaning. *Journal of Environmental Psychology*, 25(1), 67–86. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2005.01.002>
- Massey, D. (1994). *Space, place, and gender*. Minneapolis, MN: University of Minnesota Press.
- Minuchin, S. (1974). *Families and family therapy*. Harvard University Press.

- Moore, G. T. (2000). Environment, behavior, and society: A brief look at the field and some current EBS research at UW-Milwaukee. *Proceedings of the EDRA 31/2000 Conference*, 1-5.
- Nane, M. (2018). "Bellek ve Mekân Bağlantısı: Toplumsal Hafıza Çerçevesinde Mekansal Kimlik." *Journal of Memory Studies*, 4(2), 34-51.
- Nichols, M. P. (2013). *The essentials of family therapy* (6th ed.). Pearson.
- Nora, P. (2006). Hafıza Mekânları. M.E. Özcan (Ed.). İstanbul: Dost Kitabevi
- Olick, J. K., & Robbins, J. (1998). Social memory studies: From “collective memory” to the historical sociology of mnemonic practices. *Annual Review of Sociology*, 24, 105–140. <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.24.1.105>
- Olick, J. K. (2014). Kolektif Bellek: İki Farklı Kültür. *Moment Dergi*, 1(2), 175-211. <https://doi.org/10.17572/moment.398569>
- Orange County. (t.y.). *Antalya'nın saklı güzelliği Demre'yi keşfetmeye ne dersiniz?* <https://www.orangecounty.com.tr/orange-county/tr/demreye-yolculuk>
- Orange Garden Bungalow. (t.y.). *Demre Tarihi*. <https://orangegardenbungalow.com/demre-tarihi>
- Özdemir, E. E., & Cengizoğlu, F. P. (2023). Mekân ve Bellek İlişkisinde Kolektif Belleğin İnşası ve Dönüşümü: Mersin Lunapark Örneği. *Eskiz: Şehir ve Bölge PPlanlama Dergisi*, 05(01), 77-95. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8204555>
- Proshansky, H. M. (1978). The city and self-identity. *Environment and Behavior*, 10(2), 147–169.

Proshansky, H. M., Fabian, A. K., & Kaminoff, R. (1983). Place-identity: Physical world socialization of the self. *Journal of Environmental Psychology*, 3(1), 57-83. [https://doi.org/10.1016/S0272-4944\(83\)80021-8](https://doi.org/10.1016/S0272-4944(83)80021-8)

Relph, E. (1976). *Place and Placelessness*. London: Pion.

Ruskin, J. (2016). *The Seven Lamps of Architecture*. CreateSpace Independent Publishing Platform.

Sava, E. (2021). Family cookbooks – Objects of family memory. *Metacritic Journal for Comparative Studies and Theory*, 7(1), 98–115. <https://doi.org/10.24193/MJCST.2021.11.06>

Scannell, L., & Gifford, R. (2010). Defining place attachment: A tripartite organizing framework. *Journal of Environmental Psychology*, 30(1), 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2009.09.006>

Squire, L. R. (1987). *Memory and brain*. Oxford University Press.

Tuan, Y. F. (1977). *Space and place: The perspective of experience*. University of Minnesota Press.

Tutar, H. & Erdem, A., T. (2020). *Örnekleriyle Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve SPSS Uygulamaları*. Seçkin Yayıncılık.

Yavuz, H., & Aksoy, Ş. (2020). Sanat Temelli Araştırma Yöntemi “Otoetnografi.” *Journal of Arts*, 3(4), 353–366. <https://doi.org/10.31566/arts.3.023>

Yıldırım, B. (2020). Sosyal hizmet uygulamasında Bowen’ın aile sistemleri yaklaşımı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 20(47), 287-312. <https://doi.org/10.21560/spcd.vi.508699>

Zelizer, V. A. (1994). *The social meaning of money*. Princeton University Press.

EK 2: Etik Kurul Onayı

Evrak Tarih ve Sayısı: 01.07.2024-354891

T.C.
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Akademik Değerlendirme Koordinatörlüğü

Sayı :E-62310886-605-354891
Konu :Ezgi Selin Kaya'nın Etik Kurul Onayı

01.07.2024

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 11.06.2024 tarih ve 350653 sayılı yazınız.

Enstitünüz İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Ana Bilim Dalı, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ezgi Selin Kaya'nın, Prof. Dr. Gözen Güner Aktaş'ın danışmanlığında yürütmekte olduğu, "Aile Belleği ve Mekanına İlişkin Otoetnografik Bir Araştırma: Demre Kumdağı'ndaki Aile Evine Yolculuk" başlıklı tez çalışması değerlendirilmiş ve bilgileriniz ekte sunulmuştur.

Prof. Dr. Sadegül AKBABA ALTUN
Kurul Başkanı

Ek: Değerlendirme Formu

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BSD5AS2E7S

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/baskent-universitesi-ebys>

Başkent Üniversitesi Bağlıca Kampüsü Fatih Sultan Mahallesi Eskişehir Yolu 18. Km
06790 Etimesgut/ANKARA
Telefon No:0 312 246 67 40 Faks No:0 312 246 66 05
e-Posta:adk@baskent.edu.tr İnternet Adresi:www.baskent.edu.tr
Kep Adresi:baskentuniversitesi@hs02.kep.tr

Bilgi için: Gamze SONBAY
Koordinator
Telefon No: 246 66 66 / 5138

Sayı : 17162298.600- 169
Konu : Tez Çalışması

25 Haziran 2024

İlgili Makama

Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Ana Bilim Dalı, Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ezgi Selin Kaya'nın, Prof. Dr. Gözen Güner Aktaş'ın danışmanlığında yürütmekte olduğu, "Aile Belleği ve Mekânına İlişkin Otötnografik Bir Araştırma: Demre Kumdağı'ndaki Aile Evine Yolculuk" başlıklı tez çalışması değerlendirilmiş ve yapılmasında bir sakınca olmadığı tespit edilmiştir. Bilgilerinize saygılarımızla sunarız.

Başkent Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler ve Sanat Alan Araştırma Kurulu

Ad, Soyad	Değerlendirme	İmza
Prof. Dr. Gözen Güner Aktaş	Olumlu/Olumsuz	
Prof. Dr. Sadegül Akbaba Altun	Olumlu/ Olumsuz	
Prof. Dr. Fatih Çetin	Olumlu/Olumsuz	
Prof. Dr. Hasan Tahsin Fendoğlu	Olumlu/Olumsuz	
Prof. Dr. Filiz Kalelioğlu	Olumlu/Olumsuz	
Prof. Dr. Hidayet Hale Künüçen	Olumlu/Olumsuz	
Prof. Dr. Özcan Yağcı	Olumlu/Olumsuz	